

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PORĄBKA
NA LATA 2013-2016
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020

ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY RADY GMINY PORĄBKA
nr ..... z dnia .....

Autor opracowania: **mgr inż. Ilona Bogusz**

SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP	4
1.1	Wprowadzenie.....	4
1.2	Uwarunkowania programu	5
1.2.1	Wprowadzenie	5
1.2.2	Założenia Polityki ekologicznej państwa	6
1.2.3	Założenia Krajowego programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	7
1.2.4	Założenia Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+	9
1.2.5	Założenia Programu Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018	12
1.2.6	Założenia Strategii Powiatu Bielskiego	14
1.2.7	Założenia Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego.....	15
1.3	Główne cele i kierunki rozwojowe gminy.....	17
1.4	Zakres i elementy składowe „Programu”	18
2.	OCENA POLITYKI OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE W OKRESIE REALIZACJI PROGRAMU W LATACH 2002-2008 ORAZ 2009-2012.....	20
2.1	Realizacja Programu w latach 2002-2008	20
2.2	Realizacja Programu w latach 2009-2012	22
3.	OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA	30
3.1	Wprowadzenie.....	30
3.2	Stan sanitarny powietrza atmosferycznego	33
3.2.1	Stan powietrza atmosferycznego.....	33
3.2.2	Podsumowanie i wnioski	36
3.3	Hałas	36
3.3.1	Hałas komunikacyjny	36
3.3.2	Hałas przemysłowy	41
3.3.3	Podsumowanie i wnioski	42
3.4	Zasoby wodne	43
3.4.1	Wprowadzenie	43
3.4.2	Wody powierzchniowe	43
3.4.3	Wody podziemne	47
3.4.4	Gospodarka wodno-ściekowa.....	48
3.4.5	Podsumowanie i wnioski	49
3.5	Gospodarka odpadami	50
3.6	Gleby	54
3.6.1	Typy gleb.....	54
3.6.2	Klasy gleb	56
3.6.3	Podsumowanie i wnioski	56

3.7 Surowce mineralne	56
3.7.1 Charakterystyka występowania surowców	56
3.7.2 Podsumowanie i wnioski	57
3.8 Przyroda	57
3.8.1 Tereny przyrodnicze objęte ochroną prawną.....	57
3.8.2 Pomniki przyrody	61
3.8.3 Lasy	61
3.8.4 System obszarów chronionych	62
3.8.5 Podsumowanie i wnioski	64
3.9 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	65
3.9.1 Zarządzanie wodami na terenie gminy	65
3.9.2 Zagrożenie powodzią i suszą	71
4. SZCZEGÓŁOWY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA.....	75
5. ORGANIZACJA ZARZĄDZANIA OCHRONĄ ŚRODOWISKA	91
5.1 Wprowadzenie.....	91
5.2 Strategia stosowania instrumentów polityki ekologicznej	91
5.3 Instrumenty prawne.....	92
5.4 Instrumenty finansowe	94
5.5 Instrumenty społeczne	96
5.5.1 Współpraca	96
5.5.2 Informacja i komunikowanie	97
5.5.3 Edukacja ekologiczna	97
5.6 Organizacja zarządzania programem.....	97
5.7 Monitoring jakości środowiska i polityki ekologicznej	98
6. FINANSOWANIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	101
6.1 Zestawienie zadań inwestycyjnych krótkoterminowych przewidzianych do realizacji w ramach programu z przewidywanymi orientacyjnymi kosztami.....	101
6.2 Struktura finansowania „Programu”.....	104
6.3 Analiza finansowa	105
Spis rysunków	111
Spis tabel	111

1. WSTĘP

1.1 Wprowadzenie

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” (Dz. U. Nr 25/2008, poz. 150 z późn. zm.) , a w szczególności Działem III Ustawy – „Polityka ekologiczna oraz programy ochrony środowiska” do zadań organów wykonawczych gmin, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, należy sporządzanie gminnych programów ochrony środowiska. Programy takie winny uwzględniać:

- a) cele ekologiczne;
- b) priorytety ekologiczne;
- c) poziomy celów długoterminowych;
- d) rodzaj i harmonogram działań proekologicznych;
- e) środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Program ochrony środowiska dla gmin przyjmuje się na 4 lata, z tym, że przewidziane w nim działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Porąbka na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 sporządzony został w 2009 roku i przyjęty dnia 30 czerwca 2009 roku Uchwałą Rady Gminy Porąbka (Uchwała Nr XXXI/220/09 w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska) jako realizacja ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. nr 25/2008 poz. 150, z późniejszymi zmianami).

Szczegółowy zakres, sposób oraz forma sporządzania Programu Ochrony Środowiska (POŚ) jest zgodna z przyjętymi 21 grudnia 2002 roku przez Ministerstwo Środowiska „Wytycznymi do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”. Wytyczne „...mają charakter ramowy i mogą być wykorzystane jako materiał pomocniczy przy sporządzaniu programów ochrony środowiska”.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Porąbka opracowana została z uwzględnieniem układu strukturalnego „Wytycznych...” i zawiera między innymi elementy takie jak:

- racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych,
- poprawa jakości środowiska,
- narzędzia i instrumenty realizacji programu,
- harmonogram realizacji i nakłady na realizację programu,
- kontrola realizacji programu

Niniejsza aktualizacja Programu Ochrony Środowiska została opracowana ze względu na fakt, iż mija ustawowy termin wykonania aktualizacji oraz ze względu na wprowadzone zmiany w prawodawstwie. Powodem opracowania aktualizacji są także zmiany, jakie zaszły w środowisku, które powodują iż poprzedni dokument stał się niezgodny ze stanem faktycznym. W niniejszym opracowaniu autorzy starali się wykonać porównanie stanu

środowiska, z roku 2009 z obecnym. Jest to możliwe dzięki dokładnemu pozyskiwaniu informacji dotyczących stanu środowiska pochodzących zarówno od Gminy, jednostek uczestniczących w życiu Gminy, a także badających i gromadzących dane o środowisku. Nawiązuje do zawartości Projektu Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 oraz uwzględnia zapisy istniejącego Programu ochrony środowiska dla gminy Porąbka, a także obowiązki gmin wynikające z ustawy o samorządzie gminnym (Dz.U. nr 142/2001, poz. 1591 z późn. zm.).

Aktualizacja uwzględnia aktualnie obowiązujące przepisy prawa krajowego jak i unijnego oraz wszystkie wymagania stawiane Polsce w związku z członkostwem w Unii Europejskiej.

Program nawiązuje do innych dokumentów strategicznych: gminy, powiatu, województwa śląskiego, jak również do dokumentów krajowych, w tym Polityki Ekologicznej Państwa.

Realizacja "Programu..." wiąże się z koniecznością poniesienia kosztów związanych przede wszystkim z inwestycjami, ale także z działaniami nieinwestycyjnymi (np. monitoring wdrażania programu). Oczywiście efektywność wykonania programu zależy także od stworzenia racjonalnego systemu zarządzania środowiskiem, który to system wymusi właściwą strategię planowania budżetu. Niemniej jednak, możliwości finansowe (środki wewnętrzne i zewnętrzne) były czynnikiem determinującym zarówno cele polityki ochrony środowiska, jak i strategię wdrożeniową przełożoną na konkretne działania.

Przedstawiona „Aktualizacja Programu ochrony środowiska dla gminy Porąbka” jest długoterminowym planem strategicznym do roku 2020 oraz krótkoterminowym planem wdrożeniowym na najbliższe cztery lata (2013-2016). Uwzględnia on fakt, że Gmina Porąbka jest odpowiedzialna m.in. za kreowanie polityki, która z jednej strony ma prowadzić do rozwoju gospodarczego gminy, zaś z drugiej zapewnić racjonalne korzystanie z zasobów środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

1.2 Uwarunkowania programu

1.2.1 Wprowadzenie

Polityka ochrony środowiska każdego miasta/gminy zależy zarówno od specyfiki danego obszaru (warunki naturalne, stan środowiska, rozwój gospodarczy i społeczny, itp.), jak i od szeregu czynników zewnętrznych, które warunkują kierunki działań. Zatem, bardzo istotną rolę w procesie definiowania programu pełniły zapisy zawarte zarówno w dokumentach polityki ekologicznej państwa, Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego, Programu Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018 jak i uwarunkowania wynikające z prawodawstwa Unii Europejskiej. Następnym istotnym czynnikiem były możliwości finansowe gminy, z uwzględnieniem absorpcji środków unijnych w perspektywie programowania 2014-2020, bowiem władze gminy zainteresowane są programem realnym do wdrożenia.

1.2.2 Założenia Polityki ekologicznej państwa

Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 stanowi aktualizację Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010. Jest to odniesienie jej celów i niezbędnych działań do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz stanu środowiska. Potrzeba aktualizacji wynikała też z uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej. Stwarza to, z jednej strony, szansę szybkiego rozwiązania wielu problemów ochrony środowiska i poprawy jakości życia mieszkańców, przykładowo poprzez możliwość korzystania ze środków finansowych UE, z drugiej strony oznacza konieczność spełnienia wymagań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz osiągania celów wspólnotowej polityki ekologicznej. Ponieważ nie powstał jeszcze żaden nowy dokument, zasady realizacji Polityki Ekologicznej Państwa zostały przyjęte jako podstawa realizacji opracowania niniejszego dokumentu jakim jest Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Porąbka. Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego. Realizacja tego celu osiągnana będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne (w tym wdrażanie postanowień Traktatu Akcesyjnego), tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska.

Polityka ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 zawiera:

Kierunki działań systemowych

- Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych
- Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska
- Zarządzanie środowiskowe
- Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska
- Rozwój badań i postęp techniczny
- Odpowiedzialność za szkody w środowisku
- Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym

Ochrona zasobów naturalnych

- Ochrona przyrody
- Ochrona i zrównoważony rozwój lasów
- Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi
- Ochrona powierzchni ziemi
- Gospodarowanie zasobami geologicznymi

Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

- Środowisko a zdrowie
- Jakość powietrza
- Ochrona wód
- Gospodarka odpadami
- Oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych
- Substancje chemiczne w środowisku

Ustawa Prawo ochrony środowiska w art. 13 stwierdza, że polityka ekologiczna państwa ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska. We współczesnym świecie oznacza to przede wszystkim, że polityka ta powinna być elementem równoważenia rozwoju kraju i harmonizowania z celami ochrony środowiska celów gospodarczych i społecznych. Oznacza to także, że realizacja polityki ekologicznej państwa w coraz większym stopniu powinna dokonywać się poprzez zmiany modelu produkcji i konsumpcji, zmniejszanie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności gospodarki oraz stosowanie najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania, a dopiero w dalszej kolejności poprzez typowo ochronne, tradycyjne działania takie jak oczyszczanie gazów odlotowych i ścieków, unieszkodliwianie odpadów. Oznacza to również, że aspekty ekologiczne powinny być obligatoryjnie włączane do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach gospodarowania, a także do strategii i programów rozwoju na szczeblu regionalnym i lokalnym. Nadrzędną wartością w polityce ekologicznej państwa jest człowiek, co oznacza, że zdrowie społeczeństwa, komfort środowiska, w którym żyją i pracują ludzie, życie obywatela są głównym kryterium realizacji polityki ekologicznej na każdym szczeblu. Polityka ekologiczna państwa ma służyć zaspokojeniu rosnących potrzeb człowieka. Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju, która uzyskała prawo obywatelstwa wśród społeczeństw świata w wyniku Konferencji Narodów Zjednoczonych w Rio de Janeiro w 1992 r. Istotą zrównoważonego rozwoju jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.

1.2.3   *Założenia Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych*

Polska przystępując do Unii Europejskiej zobowiązała się do wypełnienia wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (Dz. Urz. WE L 135 z 30.05.1991 r., str. 40-52, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 002, str. 26) zgodnie z określonymi w negocjacjach i zapisanymi w Traktacie Akcesyjnym terminami i okresami przejściowymi. W rozmowach przedakcesyjnych wynegocjowane zostały bowiem dostosowawcze okresy przejściowe na wprowadzenie przepisów ww. dyrektywy do końca 2015 r. Dlatego też, aby zidentyfikować faktyczne potrzeby w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej oraz uszeregować ich realizację w taki sposób aby wywiązać się ze zobowiązań traktatowych, utworzono Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK).

KPOŚK zatwierdzony został przez Rząd RP w dniu 16 grudnia 2003 r. Program ten zawiera wykaz aglomeracji o RLM > 2 000, oraz wykaz niezbędnych przedsięwzięć w zakresie budowy, rozbudowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych oraz budowy i modernizacji zbiorczych systemów kanalizacyjnych, jakie należy zrealizować w tych aglomeracjach w terminie do końca 2015 r.

KPOŚK opracowany w 2003 r. obejmował 1378 aglomeracji i przewidywał :

- budowę, rozbudowę i/lub modernizację 1163 oczyszczalni ścieków komunalnych,
- budowę około 21 tys. km sieci kanalizacyjnej w aglomeracjach.

Koszt tego zadania oszacowano na ok. 35 mld zł, w tym na budowę, rozbudowę lub modernizację systemów kanalizacji zbiorczej - ok. 24 mld zł, a na budowę, rozbudowę lub modernizację oczyszczalni ścieków komunalnych – ok. 11 mld zł.

W dniu 7 czerwca 2005 r. została zatwierdzona przez Radę Ministrów pierwsza Aktualizacja KPOSK (AKPOŚK 2005), która obejmowała 1577 aglomeracji.

AKPOŚK 2005 przewidywała:

- budowę ok. 37 tys. km sieci kanalizacyjnej w aglomeracjach,
- budowę, rozbudowę i/lub modernizację ok. 1734 oczyszczalni ścieków.

Koszt realizacji AKPOŚK 2005 oszacowano na ok. 42,6 mld zł, w tym na budowę, rozbudowę lub modernizację systemów kanalizacji zbiorczej - ok. 32 mld zł, a na budowę, rozbudowę lub modernizację oczyszczalni ścieków komunalnych – ok. 10,6 mld zł.

Druga Aktualizacja KPOŚK została zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 2 marca 2010 r. (AKPOŚK 2009).

AKPOŚK 2009 obejmuje łącznie 1635 aglomeracji, które umieszczono w dwóch załącznikach:

- Załącznik 1 - Aglomeracje priorytetowe dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego, obejmuje 1313 aglomeracji od 2 000 RLM, przy czym do aglomeracji o znaczeniu priorytetowym należą wszystkie aglomeracje o liczbie RLM powyżej 10 000, oraz ważniejsze z punktu widzenia oczyszczania ścieków, o wielkości 2 000 – 10 000 RLM (łącznie RLM - 44 161 819, który stanowi 97% całkowitego RLM Programu)
- Załącznik 2 - Aglomeracje nie stanowiące priorytetu dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego, obejmuje 322 aglomeracje z przedziału 2 000-10 000 RLM (łącznie RLM – 1 360 434, który stanowi 3% całkowitego RLM Programu)
- Załącznik 3 - Aglomeracje „pozostałe”, obejmuje 104 aglomeracje (łącznie RLM - 474 956) nowo wyznaczone, które nie spełniły wymogów formalnych, by znaleźć się w załączniku 1 lub 2. Aglomeracje te nie są wliczone do zakresu rzeczowego i finansowego AKPOŚK 2009.

Największe znaczenie w implementacji dyrektywy 91/271/EWG przypisane jest osiągnięciu odpowiednich standardów wyposażenia w zbiorcze systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków aglomeracjom > 15 000 RLM. Zgodnie z AKPOŚK 2009, generowany przez nie ładunek zanieczyszczeń biodegradowalnych sięga 87%.

Ograniczona ilość dostępnych środków na sfinansowanie AKPOŚK 2009 szacowana na ok. 30,1 mld zł w okresie do 2015 r. nie pozwala na realizację wszystkich potrzeb zgłoszonych przez gminy w zakresie realizacji infrastruktury sanitacji. Dlatego też, efekty realizacji Programu odniesiono tylko do aglomeracji zamieszczonych w załączniku 1, które stanowią priorytet dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego.

Realizacja załącznika 1 AKPOŚK 2009 obejmować będzie:

- budowę 30 641 km sieci kanalizacyjnej,
- modernizację 2 883 km sieci kanalizacyjnej,
- modernizację lub rozbudowę 569 oczyszczalni ścieków,
- budowę 177 nowych oczyszczalni.

Nakłady finansowe na realizację zakresu rzeczowo-finansowego przedsięwzięć zestawionych w załączniku 1 AKPOŚK 2009 szacowane są na kwotę: 31,9 mld zł, w tym:

– na systemy kanalizacyjne	-	19,2 mld zł
– na oczyszczalnie ścieków	-	11,4 mld zł
– na zagospodarowanie osadów	-	1,3 mld zł

Realizacja AKPOŚK 2009 zapewni do 2015 r. obsługę systemami kanalizacyjnymi i oczyszczalniami ścieków ok. 28,7 mln mieszkańców Polski, w tym blisko 100 % ludności miejskiej i ok. 60 % ludności wiejskiej.

Trzecia Aktualizacja KPOŚK została zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 1 lutego 2011 r. (AKPOŚK 2010)

Celem trzeciej Aktualizacji Programu było ustalenie realnych terminów zakończenia inwestycji w aglomeracjach, które ze względu na opóźnienia inwestycyjne nie zrealizują zaplanowanych zadań do końca 2010 r. Dlatego też, AKPOŚK 2010 swoim zakresem objęło **wyłącznie zmiany dotyczące terminów realizacji inwestycji.**

W wyniku analizy stanu zaawansowania realizacji inwestycji oraz przyczyn zaistniałych opóźnień ustalono, że sytuacja dotyczy **126 aglomeracji**. Wartości inne niż terminy osiągnięcia efektów ekologicznych pozostały zgodne z dokumentem AKPOŚK2009.

KPOŚK jest instrumentem wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG w odniesieniu do redukcji zanieczyszczeń biodegradowalnych z oczyszczalni > 2 000 RLM oraz redukcji związków azotu i fosforu. Dla potrzeb wypełnienia pozostałych wymagań dyrektywy 91/271/EWG opracowano:

- Program wyposażenia w oczyszczalnie ścieków aglomeracji < 2 000 RLM, posiadających w dniu przystąpienia Polski systemy kanalizacji sanitarnej.
- Program wyposażenia zakładów przemysłu rolno-spożywczego o wielkości 4000 RLM, odprowadzających ścieki bezpośrednio do wód, w urządzenia zapewniające wymagane przez polskie prawo standardy ochrony wód.

1.2.4 Założenia Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+

„Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+” powstała w wyniku przeprowadzenia aktualizacji „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2012”. Przesłankami aktualizacji były zmieniające się uwarunkowania rozwoju regionalnego zawarte m.in. w dokumentach szczebla krajowego, w tym, w szczególności *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego (KSRR; Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju*

2030 (KPZK); Strategii Rozwoju Kraju 2020 (SRK); Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności oraz zestawie strategii krajowych o charakterze sektorowym, stanowiących ramy polityki rozwoju Polski. Strategie branżowe dotyczą: zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa; innowacyjności i efektywności gospodarki; rozwoju transportu; bezpieczeństwa energetycznego i środowiska; sprawnego państwa; kapitału społecznego; systemu bezpieczeństwa i rozwoju kapitału ludzkiego.

Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą nr IV/38/2/2013 z dnia 1 lipca 2013 r. przyjął „Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+”, dokument ten jest aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”, uchwalonej przez Sejmik Województwa Śląskiego 17 lutego 2010 roku .

W ramach programu wyznaczono następujące cele:

Obszar priorytetowy: (A) NOWOCZESNA GOSPODARKA

- Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność
  - Cel operacyjny: A.1. Innowacyjne i kreatywne przedsiębiorstwa oraz produkty województwa,
  - Cel operacyjny: A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy
  - Cel operacyjny: A.3. Konkurencyjna gospodarka województwa oparta na elastyczności i specjalizacji firm oraz strukturach sieciowych,
  - Cel operacyjny: A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały

Obszar priorytetowy: (B) SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW

- Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie
  - Cel operacyjny: B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa,
  - Cel operacyjny: B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców,
  - Cel operacyjny: B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców

Obszar priorytetowy: (C) PRZESTRZEŃ

- Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni:
  - Cel operacyjny: C.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska,
  - Cel operacyjny: C.2. Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi,
  - Cel operacyjny: C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni

Obszar priorytetowy: (D) RELACJE Z OTOCZENIEM

- Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem otwartym będącym istotnym partnerem rozwoju Europy:
  - Cel operacyjny: D.1. Współpraca z partnerami w otoczeniu,
  - Cel operacyjny: D.2. Atrakcyjny wizerunek województwa śląskiego,
  - Cel operacyjny: D.3. Region w sieci międzynarodowych i krajowych powiązań infrastrukturalnych,

W ramach celu operacyjnego C.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska wyznaczono następujące kierunki działań:

1. Promowanie działań oraz wdrażanie technologii ograniczających antropopresję na środowisko przyrodnicze (infrastruktura ograniczająca negatywny wpływ działalności gospodarczej i komunalnej).
2. Przeciwdziałanie skutkom i ograniczenie negatywnego wpływu eksploatacji górniczej na środowisko, w tym na tkankę miejską.
3. Wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, w tym ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy.
4. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi wykorzystywanymi do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz utrzymanie i rozwój systemów zaopatrzenia w wodę w województwie.
5. Wspieranie działań na rzecz poprawy jakości wód powierzchniowych oraz ochrony wód podziemnych i racjonalizacji ich wykorzystania.
6. Wspieranie wdrożenia rozwiązań ograniczających niską emisję oraz zużycie zasobów środowiska i energii w przedsiębiorstwach, gospodarstwach domowych, obiektach i przestrzeni użyteczności publicznej.
7. Wsparcie modernizacji elektrowni i linii przesyłowych.
8. Wspieranie tworzenia i wdrażania zintegrowanych systemów gospodarki odpadami ze szczególnym uwzględnieniem sieci instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów.
9. Wspieranie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności.
10. Wspieranie działań na rzecz zmniejszenia uciążliwości hałasu.
11. Wsparcie rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy minimalizacji kosztów środowiskowych i krajobrazowych.
12. Wspieranie edukacji ekologicznej i kształtowanie postaw prośrodowiskowych.
13. Rekultywacja terenów zdegradowanych na cele środowiskowe.

14. Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.

1.2.5 Założenia Programu Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018

W „Programie ochrony środowiska województwa śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” wyznaczono cel nadrzędny:

Rozwój gospodarczy przy zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego województwa

Oraz cele dla każdej z dziedzin ochrony środowiska:

- **Powietrze atmosferyczne**

Cel długoterminowy do 2018 roku

Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł

Cele krótkoterminowe do roku 2013

P 1. Stworzenie, przyjęcie i realizacja Programów służących ochronie powietrza oraz ich aktualizacja, a także koordynowanie ich skuteczności

P 2. Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych

P 3. Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

P 4. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza

- **Zasoby wodne**

Cel długoterminowy do 2018 roku:

Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania

Cele krótkoterminowe do roku 2013

W 1. Stworzenie zintegrowanego systemu zarządzania gospodarką wodną na obszarze województwa śląskiego

W 2. Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej oraz ochrona jej ujęć

W 3. Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych

W 4. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi

W 5. Zwiększenie retencji w zlewniach oraz zapobieganie skutkom wezbrań powodziowych

W 6. Odtworzenie ciągłości ekologicznej rzek, ochrona naturalnych dolin rzecznych oraz renaturalizacja rzek

.

- **Gospodarka odpadami**

Cel długoterminowy do 2018 roku:

Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i ograniczenie składowania pozostałych odpadów

Cele krótkoterminowe do roku 2013

O. 1 Wzmocnienie zarządzania, monitoringu i optymalizacja systemu gospodarki odpadami

O.2 Wdrożenie właściwego systemu gospodarki odpadami w województwie śląskim opartego na regionalnym systemie gospodarowania odpadami komunalnymi proponowanym w APGO WŚ

O.3 Minimalizacja wytworzonych odpadów oraz sukcesywne zwiększanie udziału odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne poddawanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem

- **Ochrona przyrody**

Cel długoterminowy do 2018 roku:

Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) oraz georóżnorodności

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

OP. 1 Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa

OP. 2 Stworzenie prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody

OP. 3 Zachowanie lub odtworzenie właściwej struktury i stanu ekosystemów i siedlisk

- **Tereny przemysłowe**

Cel długoterminowy do 2018 roku:

Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno -ekonomicznymi

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

TP 1. Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych

- **Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące**

Cel długoterminowy do 2018 roku:

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

PR 1. Minimalizacja emisji promieniowania niejonizującego do środowiska

- **Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych**

Cel długoterminowy do 2018 roku:

Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

PPAP 1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii

PPAP.2 Zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych

PPAP. 3 Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych

- **Zasoby naturalne**

Cel długoterminowy do 2018 roku:

Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

ZN.1 Sporządzenie i ciągła aktualizacja bilansu popyt-podaż surowców naturalnych województwa śląskiego

ZN.2 Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona przed zainwestowaniem uniemożliwiającym ich eksploatację

ZN.3 Opracowanie zasad polityki koncesyjnej w granicach zaprojektowanego zbiornika wodnego Racibórz

- **Gleby użytkowane rolniczo**

Cel długoterminowy, do 2018 roku:

Racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

GL.1 Inwentaryzacja i rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych

GL 2. Ochrona gleb przed erozją wodną i wietrzną

GL 3. Przeciwdziałanie degradacji gleb przez czynniki antropogeniczne

1.2.6 Założenia Strategii Powiatu Bielskiego

Strategia Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2015 roku zakłada realizację następujących celów i działań związanych z ochroną środowiska:

Cel I: Tworzenie optymalnych warunków dla rozwoju turystyki i przedsiębiorczości w powiecie

Cel szczegółowy I.2. Zwiększenie lesistości powiatu

Działanie 1: Zwiększenie lesistości powiatu do 33% w 2015 roku

Działanie 2: Produkcja biomasy do celów energetycznych (np. wierzby, topoli) i komponentów biopaliwowych

Cel II: Poprawa jakości środowiska naturalnego

Ten cel zostanie osiągnięty poprzez realizację trzech pakietów działań kierunkowych wpisanych w trzy cele szczegółowe. Oto cele szczegółowe w ramach Celu II:

Cel szczegółowy II.1.   Wdrożenie kompleksowego systemu zagospodarowania odpadów

Działanie 1: Edukacja obywatelska na rzecz segregacji odpadów u źródła ich powstawania

Działanie 2: Wdrażanie systemu selektywnej zbiórki i składowania odpadów zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Bielskiego

Cel szczegółowy II.2.   Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu

Działanie 1: Wykorzystanie energii geotermalnej jako źródła energii

Działanie 2: Wykorzystanie lokalnego potencjału energii wiatru, wód i słońca

Działanie 3: Wykorzystanie zasobów biomasy na potrzeby uzyskania dodatkowego źródła energii

Cel szczegółowy II.3.   Kształtowanie i rozwój obszarów wiejskich

Działanie 1: Zapobieganie powodziom i utrzymanie odpowiedniego stanu środowiska wodnego poprzez modernizację istniejących rowów przydrożnych, cieków powierzchniowych oraz urządzeń melioracyjnych

Działanie 2: Podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej na terenach wiejskich

Działanie 3: Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych i podnoszenia jakości świadczonych usług

Działanie 4: Inicjowanie przekształceń strukturalnych rolnictwa (wspieranie tworzenia grup producenckich, małych przetwórci, itp.)

1.2.7   Założenia Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego

Cel nadrzędny 1:   Przywrócenie czystości wód powierzchniowych, ochrona zasobów wód podziemnych oraz zmniejszenie strat i zapewnienie wysokiej jakości wody do picia.

Cele szczegółowe

1. Wymiana wodociągów z rur stalowych, azbestocementowych i żeliwnych
2. Rozbudowa sieci wodociągowej
3. Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków
4. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Powiatu o łącznej długości L=1080km
5. Budowa oczyszczalni ścieków
6. Budowa oczyszczalni przydomowych na terenach zabudowy rozproszonej
7. Budowa kanalizacji deszczowej wraz z podczyszczalniami wód deszczowych

8. Rozpoznanie problemu starych studni kopanych – ewidencja i zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem
9. Rozpoznanie potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego
10. Budowa zbiorników wodnych
11. Ochrona, restytucja i właściwe kształtowanie pasów roślinności wzdłuż brzegów cieków wodnych
12. Edukacja oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody
13. Propagowanie tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne

Cel nadrzędny 2: Ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko

Cele szczegółowe

1. Objęcie wszystkich mieszkańców Powiatu zorganizowaną zbiórką odpadów użytkowych
2. Organizacja i rozwijanie systemu zbierania odpadów niebezpiecznych wydzielanych ze strumienia odpadów komunalnych
3. Likwidacja i rekultywacja dzikich składowisk odpadów
4. Budowa indywidualnych systemów utylizacji odpadów organicznych i systemu zbiórki biomasy
5. Budowa zakładu segregacji odpadów oraz termicznego przetwarzania odpadów

Cel nadrzędny 3: Poprawa jakości środowiska pod względem ochrony powierzchni Ziemi i gleb, w tym zwiększenie atrakcyjności powiatu

Cele szczegółowe

1. Zapobieganie degradacji i erozji gleb
2. Okresowa kontrola pH i zawartości metali ciężkich w glebach użytkowanych rolniczo
3. Rekultywacja terenów zdegradowanych
4. Wprowadzenie do produkcji upraw energetycznych
5. Coroczna aktualizacja rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby
6. Poprawa infrastruktury technicznej gospodarstw
7. Edukacja ekologiczna

Cel nadrzędny 4: Ochrona środowiska i zasobów naturalnych

Cele szczegółowe

1. Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji niezorganizowanej (obszarowej)
2. Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł liniowych i powierzchniowych (transport)
3. Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zorganizowanej

Cel nadrzędny 5: Zapewnienie ludności atrakcyjnego miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku poprzez poprawę komfortu akustycznego środowiska

Cele szczegółowe

1. Ograniczenie hałasu komunikacyjnego
2. Tworzenie terenów wolnych od ponadnormatywnych oddziaływań akustycznych związanych z przemysłem i komunikacją

Cel nadrzędny 6: Kontrola i ograniczenie emisji ponadnormatywnego niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska

Cele szczegółowe

1. Rozeznanie ponadnormatywnego oddziaływania pól elektromagnetycznych
2. Ograniczenie emisji ponadnormatywnego elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego do środowiska

Cel nadrzędny 7: Ochrona różnorodności biologicznej środowiska przyrodniczego Powiatu, jako elementu zwiększenia jego atrakcyjności

Cele szczegółowe

1. Utworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh) Powiatu
2. Realizacja ochrony czynnej w obszarach przyrodniczo cennych
3. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa
4. Poprawa kondycji zdrowotno-sanitarnej lasów

Cel nadrzędny 8: Wzrost wykształcenia mieszkańców w zakresie ekologii oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych

Cele szczegółowe

1. Edukacja ekologiczna nauczycieli
2. Tworzenie ośrodków edukacji ekologicznej
3. Realizacja programu edukacji ekologicznej dla szkół podstawowych i gimnazjów
4. Tworzenie kół ekologicznych
5. Organizacja wystaw proekologicznych
6. Promocja gospodarstw ekologicznych
7. Szkolenia i pokazy praktyczne dla rolników i działkowców w zakresie gospodarki ekologicznej

1.3 Główne cele i kierunki rozwojowe gminy

Rada Gminy W Porąbce uchwałą Nr XXI/127/08 z dnia 26 czerwca 2008 r. przyjęła zaktualizowaną „STRATEGIĘ ROZWOJU GMINY PORĄBKA”.

Strategia zakłada, że Gmina Porąbka w 2020 roku będzie nowocześnie zarządzaną Gminą, opartą na zasadzie dwóch filarów: gospodarczego oraz społecznego. Filar gospodarczy to przede wszystkim harmonijny rozwój gminy, która w sposób bardzo szeroki pozyskuje pieniądze z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych dostępnych funduszy. Dzięki temu gmina posiada odnowioną infrastrukturę: drogi, kanalizację, infrastrukturę turystyczną, infrastrukturę edukacyjną i społeczną. Dzięki temu gmina Porąbka ma wyjątkowe położenie do uprawiania turystyki, ale też dzięki swej otwartości stwarza warunki dla rozwoju przedsiębiorczości. Aspekt społeczny gminy przejawia się w wykształceniu oraz pracowitości mieszkańców gminy, dzięki czemu gmina jest bezpieczna oraz przyjazna dla środowiska naturalnego, a ludzie mieszkający tutaj są otwarci wobec siebie i przyjaźnie nastawieni. Dzięki przemianom gospodarczym oraz społecznym o gminie Porąbka będzie można powiedzieć: **„tutaj dobrze jest mieszkać i żyć”**.

Strategia określa cele strategiczne oraz operacyjne. Pierwszym z celów strategicznych (cele pogrupowane zostały wg hierarchi ważności na podstawie analizy potrzeb) jest:

Cel strategiczny Nr I. **AKTYWNA OCHRONA ŚRODOWISKA**

Cel Operacyjny 1: Budowa i rozbudowa infrastruktury podstawowej dla ochrony środowiska

Cel Operacyjny 2: Sprawny system gospodarki odpadami oraz ochrona gleby, powietrza i wody.

Cel Operacyjny 3: Edukacja ekologiczna mieszkańców

1.4 Zakres i elementy składowe „Programu”

„Aktualizacja Programu ochrony środowiska dla gminy Porąbka” składa się nadal z 6 rozdziałów. **Rozdział 1** omawia uwarunkowania „Programu”, a to m.in. komplementarność z programami wyższego rzędu oraz główne kierunki rozwojowe gminy.

Rozdział 2 omawia i ocenia politykę ochrony środowiska prowadzoną dotychczas w gminie w okresie funkcjonowania programu Ochrony Środowiska, z podziałem na lata 2002-2008, oraz 2009-2012 (okres obowiązywania pierwszej aktualizacji).

W **rozdziale 3** przeanalizowano stan środowiska na podstawie badań prowadzonych przez PSSE w Bielsku-Białej oraz Śląski Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska – Delegatura w Bielsku-Białej. Opisano tu również potencjalne zagrożenia jak i stan aktualny infrastruktury ochrony środowiska

Rozdział 4 zawiera szczegółowy program ochrony środowiska z uwzględnieniem celów, priorytetów (zadania krótkoterminowe) oraz zadań przewidzianych do realizacji do roku 2020.

W **rozdziale 5** omówiono podstawowe instrumenty ochrony środowiska z podziałem na instrumenty prawne, finansowe i społeczne.

Rozdział 6 został poświęcony w całości finansowaniu „Programu ochrony środowiska dla gminy Porąbka”. Zawiera on harmonogram rzeczowo-finansowy wdrażania programu na lata 2013-2016 oraz proponowany montaż finansowy przedsięwzięć.

2. Ocena polityki ochrony środowiska w gminie w okresie realizacji Programu w latach 2002-2008 oraz 2009-2012.

2.1 Realizacja Programu w latach 2002-2008

Głównymi założeniami, jakimi kierują się władze gminy planując zadania w zakresie ochrony środowiska są m.in.:

- sprawnie funkcjonujący system usuwania ścieków sanitarnych,
- zminimalizowanie obciążenia finansowego budżetu Gminy kosztami usuwania ścieków,
- sprawnie funkcjonujący system gospodarki odpadami,
- dostarczenie mieszkańcom wody zdanej do picia,
- wykorzystanie inwestycji komunalnych do rozwiązywania bieżących problemów gospodarczych Gminy,
- zabezpieczenie ekosystemu przed negatywnym wpływem odprowadzanych do niego ścieków oraz odpadów,
- maksymalne wykorzystanie finansowych instrumentów ochrony środowiska

Założenia techniczne:

- docelowo wszyscy mieszkańcy Gminy oraz wszelkie instytucje i firmy powinny być podłączone do systemu kanalizacji sanitarnej,
- system powinien spełniać wszelkie warunki sanitarne i inne, określone polskim prawem tak, aby opłaty z tytułu korzystania ze środowiska były jak najmniejsze, a kary nie powinny występować wcale,
- system powinien spełniać przepisy wynikające z naszego członkostwa w Unii Europejskiej,
- koszty inwestycyjne i eksploatacyjne działań w dziedzinie ochrony środowiska powinny być zoptymalizowane,
- sterowanie i nadzór nad pracą systemu powinny być dostosowane do możliwości kadrowych gminy,
- zastosowane rozwiązania powinny zapewniać wysoką jakość i niezawodność pracy,
- należy w maksymalnym zakresie wykorzystać potencjał, w który już zainwestowano,
- należy szczególnie uwzględnić zamierzenia inwestycyjne znajdujące się w fazie realizacji lub planowania.

W związku z występowaniem na terenie gminy ujęć wody pitnej wykorzystywanych przez Przedsiębiorstwo AQUA S.A. z Bielska-Białej, dostarczającego wodę dla ludności w okolicach Bielska oraz przez GPW Katowice dostarczającego wodę dla aglomeracji Górnego Śląska, jak

również licznych potoków i rzek zawierających się w dorzeczu Soły będącej dopływem Wisły, **gmina w latach 2002-2008 główny nacisk położyła na uporządkowanie gospodarki ściekowej.**

Gmina Porąbka począwszy od roku 1994 roku podjęła działania w kierunku budowy systemu oczyszczania ścieków w Gminie. Ze względu na sąsiedztwo dużej oczyszczalni w Gminie Kęty zdecydowano o budowie systemu przerzutu ścieków na tę właśnie oczyszczalnię oraz udział w finansowaniu modernizacji i rozbudowy oczyszczalni ścieków w Kętach.

Rozpoczęcie wspólnych działań Gmin Porąbka i Kęty udokumentowane jest Uchwałą Rady Miejskiej w Kętach z dnia 20 maja 1994r. Ta uchwałą wyznaczyła kierunek rozwiązania gospodarki ściekami w obu gminach, którego kontynuacją było zawarcie porozumienia wstępnego pomiędzy gminami w dniu 3 lutego 1995r. Kolejnym dokumentem wyznaczającym ramy współpracy stron był protokół z rady technicznej z dnia 23.02.1996r., na której określono ilości ścieków przyjmowanych na oczyszczalnię w momencie podpisania porozumienia, w I etapie jej rozbudowy i w II etapie jej rozbudowy (docelowo). Protokół wyjaśniał, że I etap rozbudowy zakładał przyjęcie ścieków z lewobrzeżnej części gminy Porąbka.

W dniu 2.11.1999r. została zawarta umowa pomiędzy gminami, która określiła zakres realizacji inwestycji, podział kosztów finansowania działań inwestycyjnych, zasady odbioru ścieków z Gminy Porąbka, zasady gospodarki mieniem.

Od roku 1999 w ramach uporządkowania gospodarki ściekowej wykonano następujące zadania:

1. Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Kętach – udział gminy Porąbka w całkowitych nakładach inwestycyjnych wynosi 20%.
2. Budowa kolektora przerzutowego w Kętach Podlesiu – udział gminy Porąbka w całkowitych nakładach inwestycyjnych wynosi 40%.
3. Budowa kanalizacji sanitarnej w lewobrzeżnej części gminy Porąbka – etap I
4. Budowa kanalizacji sanitarnej w lewobrzeżnej części gminy Porąbka – etap II
5. Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Porąbka obejmująca rejony: Kobiernice przysiółek Międzymoście oraz Czaniec Dolny,
6. Budowa kanalizacji w Czańcu Dolnym – ul. Karpacka i Bukowska,

Ogółem wybudowano 28,2 km sieci kanalizacji sanitarnej, do której podłączono 830 budynków, umożliwiono podłączenie do kanalizacji łącznie 3 450 mieszkańców.

Powyższe zadania realizowane były przy udziale finansowym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Fundacji EkoFundusz w Warszawie.

W roku 2009 stopień skanalizowania gminy wynosił około 23 %.

W ramach uporządkowania gospodarki odpadami:

Gmina Porąbka zawarła z leżącymi w sąsiedztwie gminami Kęty, Wilamowice i Osiek porozumienie dotyczące wspólnej gospodarki odpadami.

Stosownie do tegoż porozumienia zrealizowano wspólne zadanie inwestycyjne, a mianowicie budowę składowiska odpadów komunalnych wraz ze stacją przygotowania surowców wtórnych na terenie gminy Kęty.

Określone zostały także wdrożone w gminie zasady selektywnej zbiórki odpadów komunalnych u źródła ich powstawania, tzn. zarówno w gospodarstwach domowych, jak i w podmiotach gospodarczych działających na terenie gminy.

Szczegółowe zasady gospodarki odpadami zostały ustalone w Programie Gospodarki Odpadami Gminy Porąbka, który obecnie podlega aktualizacji.

W latach 2006 – 2008 na inwestycje z zakresu ochrony środowiska wydatkowano:

Tabela 1 Wydatki na inwestycje z zakresu ochrony środowiska w latach 2006-2008

ROK	BUDŻET GMINY (zł)	GFOŚIGW (zł)	ŁĄCZNIE (zł)
2006	39 887	175 724	215 610
2007	8 497	177 703	186 200
2008	267 884	56 031	401 810
RAZEM	316 268	409 458	803 620

2.2 Realizacja Programu w latach 2009-2012

Ad. CEL 1 Wysoka jakość wód powierzchniowych oraz ochrona wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania

Priorytet I. Ochrona wód powierzchniowych i i ujęć wody pitnej

W latach 2009-2012 próbowano czynić starania w kierunku kontynuacji zadań związanych z uporządkowaniem systemu oczyszczania ścieków na terenie gminy. Ze względu na fakt, że gmina Porąbka znajduje się w aglomeracji o wielkości powyżej 15 000 RLM – należy bowiem do zlewni oczyszczalni w Kętach, mogła w okresie programowania 2007-2013 skorzystać z dwóch źródeł finansowania:

- Europejskiego Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 (POIŚ)
- Europejskiego Funduszu na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW)

W celu przystąpienia do konkursu w ramach POIŚ w latach 2009-2012 Wykonano aktualizację dokumentacji, uzyskano nową decyzję środowiskową i pozwolenie na budowę dla następujących projektów:

- Budowa kanalizacji sanitarnej wraz pompowniami ścieków, wjazdem na teren pompowni oraz przyłączami domowymi w Bujakowie wzdłuż ulicy Podlesie (z ulicami bocznymi)- 12193 mb.
- Budowa kanalizacji sanitarnej Gminy Porąbka – sołectwo Czaniec wzdłuż ulic: Królewskiej, Koralowej, Kryształowej oraz części ulicy Kościelnej wraz z przyłączami

do budynków oraz pompownia P1 – 5491,7 mb.

- Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Czaniec i Porąbka gmina Porąbka.

Z kolei rozpoczęto prace projektowe uzyskując decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla zadania:

- Budowa kanalizacji sanitarnej w sołectwie Czaniec – wzdłuż ulicy Kęckiej, Kościelnej, Dworskiej – 7853 mb.

Wykonano dokumentację, uzyskano decyzję środowiskową i pozwolenie na budowę:

- Budowa kanalizacji sanitarnej w Porąbce przysiółek Kozubnik.

Wszystkie wymienione powyżej zadania zostały ujęte w projekcie „Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy Porąbka”, który został zgłoszony do konkursu nr 6/POIiŚ/1.1/11/2009 w ramach POIiŚ w 2009 r. Niestety, pomimo, że wniosek przeszedł pozytywnie ocenę formalną nie otrzymał dofinansowania.

Projekt obejmował budowę kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Porąbka. Projekt podzielono na następujące zadania inwestycyjne:

1. Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z pompowniami ścieków, wjazdem na teren pompowni oraz przyłączami domowymi na terenie sołectwa Bujaków wzdłuż ul. Podlesie (z ulicami bocznymi).
2. Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie sołectwa Czaniec wzdłuż ulic: Królewskiej, Koralewej, Kryształowej oraz części ul. Kościelnej wraz z przyłączami do budynków oraz pompowniami P1 i P2 oraz zadanie budowa kanalizacji sanitarnej na terenie sołectwa Czaniec z Wytwórni Makaronów „Makaron Czaniecki”.
3. Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie sołectw Czaniec i Porąbka oraz przebudowa pompowni ścieków na terenie sołectwa Kobiernice ul. Krańcowa.
4. Budowa kanalizacji sanitarnej:
  - a. na terenie sołectwa Czaniec – wzdłuż ulic Kwiatowej, Kościelnej, Dworskiej,
  - b. na terenie sołectwa Kobiernice od ul. Żywieckiej do ul. Zawieźnica,
  - c. na terenie przysiółka Kozubnik (sołectwo Porąbka) od ul. Mała Puszcza do ul. Smrekowej,
  - d. na terenie przysiółka Kozubnik (sołectwo Porąbka)

Przy realizacji inwestycji sieciowych uwzględniono również odtworzenie dróg i chodników do stanu użyteczności w pasie drogowym w którym są bezpośrednio prowadzone roboty, a także poza pasem drogowym jeżeli będzie to wynikać z zezwolenia właściciela drogi na zajęcie pasa drogowego.

Na całym obszarze zabudowanym oraz wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych przewidziano budowę nowych kanałów ściekowych w systemie grawitacyjnym w wykopach otwartych z przeciskami pod drogami. Systemy grawitacyjne połączone zostaną ze sobą dzięki przepompowniom ścieków i rurociągom tłocznym. Przepompownie wykonane zostaną jako prefabrykowane obiekty podziemne, wyposażone w pompy zanurzeniowe, w pełni

zautomatyzowane, wraz ze zbiornikami retencyjnymi na ścieki tam, gdzie jest to wymagane pod względem technologicznym.

Teren pod przepompownie zostanie zagospodarowany w sposób zapewniający dostęp do niezbędnej infrastruktury – energetycznej, telekomunikacyjnej i drogowej (drogi utwardzone wraz z placami manewrowymi) oraz zabezpieczenie przed dostępem osób niepowołanych (ogrodzenie).

W okresie obowiązywania aktualizacji programu prowadzono następujące działania nieinwestycyjne:

Prowadzenie ewidencji wybudowanych indywidualnie przez mieszkańców oczyszczalni ścieków przydomowych poza ustanowionymi strefami ujęć wody oraz kontrola opróżniania zbiorników bezodpływowych.

W latach 2009-2012 zgłoszono w gminie użytkowanie 9 oczyszczalni przydomowych.

Prowadzone były również kontrole opróżniania szamb w trakcie kontroli wyrywkowych.

Priorytet II. Zaopatrzenie mieszkańców w wodę wysokiej jakości.

Na terenie gminy znajduje się szeroko rozwinięta sieć wodociągowa . Ogółem w gminie na koniec 2011 r. (dane GUS) było 134,7 km czynnej sieci rozdzielczej, z której korzysta ok. 13.000 mieszkańców, co stanowi 84,78%. (o 0,64 % wyższe niż w roku 2008).

Istnieją jeszcze braki w tym zakresie – część Kozubnika, Wielka Puszcza i Zawodzie.

Budowa sieci wodociągowej w Porąbce Kozubniku – etap III wraz z przyłączami.

W latach 2009-2010 rozpoczęto prace związane z budową wodociągu. Wykonano 54 przyłącza, 8 hydrantów p.poż. oraz wykonano sieć wodociągową o długości 2 287,3 m.

W latach 2011-2012 kontynuowano prace związane z budową wodociągu. Wykonano 76 przyłączy, 22 hydranty p.poż. oraz wykonano sieć wodociągową o długości 5 089,6 m.

Priorytet III : Ochrona przed powodzią i suszą.

Monitorowanie stanów wód podczas wzmożonych opadów deszczu i roztopów.

Patrolowanie wykonują straże pożarne.

Prace konserwacyjne na rowach odprowadzających wody deszczowe.

Prace wykonywane w miarę potrzeb, przez pracowników grupy remontowej gminy.

Regulacja rzek i potoków.

Niezbędne prace są ustalane w czasie przeglądów wiosennych na Sole i ciekach wodnych, w trakcie których są sporządzane stosowne protokoły.

Wzmocnienie istniejących wałów ochronnych na rzekach.

ŚZM i UW w Katowicach dokonał w 2010 r. umocnienia wału na rzece Sole poniżej mostu na

DK 52- wartość prac wyniosła 300 tys. zł.

Wykonano prace po szkodach popowodziowych na lewym wale Soły – wartość prac wyniosła 2,5 mln. zł.

Wykonano przepust na potoku Domaczka – wartość pracy 30 tys. zł.

W latach 2009-2012 na terenie gminy Porąbka wykonano remonty w infrastrukturze drogowej związane z usuwaniem skutków powodzi:

- w roku 2009 na kwotę 857 875,83 zł , w tym udział własny wyniósł:197 875,83 zł. Pozostała kwota pochodziła ze środków MSWiA.
- w roku 2010 na kwotę 1 722 180,93 zł. Całość kwoty pochodziła ze środków MSWiA;
- w roku 2011 na kwotę 1 242 761,12 zł. całość kwoty pochodziła ze środków MSWiA; w roku 2012 na kwotę 192118,21 zł. Całość kwoty pochodziła ze środków MAiC

Ad. Cel 2 : Racjonalna gospodarka odpadami zgodna z wymogami ochrony środowiska.

Priorytet I : Zapewnienie odzysku surowców wtórnych i zagospodarowanie odpadów zgodnie z zasadami ochrony środowiska.

Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, Rada Gminy Porąbka podjęła w dniu 29 grudnia 2009 r. Uchwałę Nr XXXVI/272/09 w sprawie wymagań jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na świadczenie usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości lub opróżniania zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych na terenie gminy Porąbka oraz na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami czy działalnością związaną z prowadzeniem schronisk dla bezdomnych zwierząt. W dniu 11 marca 2009 r. Rada Gminy Porąbka podjęła Uchwałę Nr XXVIII/189/09 w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Porąbka, oraz Uchwałę Nr XXVIII/190/09 w sprawie określenia górnych stawek opłat za usługi usuwania odpadów z nieruchomości na terenie gminy Porąbka.

Gmina corocznie likwiduje „dzikie” wysypiska śmieci, także w ramach akcji „Sprzątanie świata” w której bierze udział młodzież szkolna.

- w 2009 r. zebrano z „dzikich” wysypisk 78,86 m³ odpadów na kwotę 6313,45 zł.
- w 2010 r. zebrano z „dzikich” wysypisk 56,00 m³ odpadów na kwotę 4125,95 zł.
- dodatkowo w 2010 r. w wyniku powodzi na terenie naszej gminy odebrano 742 m³ odpadów, na kwotę 54 162,59 zł.
- w 2011 r. zebrano z „dzikich” wysypisk 24,8 ton odpadów.
- w 2012 r. zebrano z „dzikich” wysypisk 31 ton odpadów

W latach 2009-2012 wszyscy mieszkańcy gminy zostali objęci zorganizowanym systemem odbioru odpadów komunalnych (warunkiem było zawarcie stosownej umowy na odbiór odpadów z uprawnioną firmą). Na terenie gminy wdrożono system selektywnego zbierania odpadów komunalnych, który obejmuje wszystkich mieszkańców. Odpady zbierane były nieodpłatnie do worków plastikowych. Koszty wywozu pokrywała Gmina Porąbka.

W roku 2009 dostarczono do stacji segregacji w Kętach 61 883 szt worków w tym:

- plastik	-	21,01 ton	-	32 633 szt. worków
- makulatura	-	3,10 ton	-	700 szt. worków
- szkło	-	152,47 ton	-	28 550 szt. worków

Ogółem koszty zbiórki i wywozu odpadów segregowanych w 2009 r. wyniosły 133 438,54 zł

W roku 2010 dostarczono do stacji segregacji w Kętach 63 634 szt worków w tym:

- plastik	-	27,76 ton	-	35 569 szt. worków
- makulatura	-	4,94 ton	-	869 szt worków
- szkło	-	156,16 ton	-	27 196 szt. worków

Ogółem koszty zbiórki i wywozu odpadów segregowanych w 2010 r. wyniosły 144 937,83 zł.

W roku 2011 dostarczono do stacji segregacji w Kętach 65 500 szt worków w tym:

- plastik	-	29,1 ton
- makulatura	-	5,3 ton
- szkło	-	133,3 ton

Ogółem koszty zbiórki i wywozu odpadów segregowanych w 2011 r. wyniosły 151 383,6 zł.

W roku 2012 dostarczono do stacji segregacji w Kętach 69 44 szt worków w tym:

- plastik	-	33,4 ton
- makulatura	-	6,4 ton
- szkło	-	137,3 ton

Ogółem koszty zbiórki i wywozu odpadów segregowanych w 2012 r. wyniosły 162 368,84 zł.

Przyjęty system gromadzenia odpadów i ich wywozu, prowadzony był w sposób uporządkowany wg ustalonego harmonogramu i przystosowany do istniejących uwarunkowań lokalnych i przyzwyczajeń mieszkańców.

W 2009 r. gmina zawarła umowę z firmą „CELT” na odbiór od mieszkańców odpadów farmaceutycznych. Odpowiednie pojemniki do składowania w/w odpadów na terenie wszystkich punktów aptecznych na terenie gminy:

- w 2009 r. odebrano 62 kg odpadów farmaceutycznych,
- w 2010 r. odebrano 165,8 kg odpadów farmaceutycznych,

- w 2011 r. odebrano 192,9 kg odpadów farmaceutycznych,
- w 2012 r. odebrano 174,9 kg odpadów farmaceutycznych.

Gmina organizowała również zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz AGD:

- w 2009 r. zebrano 9,48 ton odpadów,
- w 2010 r. zebrano 37,43 ton odpadów
- w 2011 r. zebrano 30,4 ton odpadów
- w 2012 r. zebrano 17 ton odpadów

Realizacja powiatowego planu likwidacji azbestu.

Gmina organizuje akcję odbioru od właścicieli nieruchomości azbestu do utylizacji. Od 2010 r. w związku ze zmianą przepisów (zlikwidowano Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej), w kosztach nie partycypuje już Starostwo Powiatowe w Bielsku – Białej.

W 2009 r. odebrano od właścicieli odpady azbestu w ilości 96,56 ton, koszt odbioru i wywozu wyniósł 35 896,25 zł (w tym starostwo 5900 zł, udział własny gminy 29 996,50 zł.).

W 2010 r. odebrano od właścicieli odpady azbestu w ilości 94,78 ton, koszt odbioru i wywozu wyniósł 31 945,60 zł.(w całości pokryte przez Gminę Porąbka)

W 2009 r. Urząd Gminy przyjął od mieszkańców 40 wniosków na wywóz odpadów azbestowych.

W 2010 r. Urząd Gminy przyjął od mieszkańców 44 wnioski na wywóz odpadów azbestowych.

W 2011 r. odebrano od właścicieli odpady azbestu w ilości 117,52 ton, koszt odbioru i wywozu wyniósł 39 100,64 zł (w całości pokryte przez Gminę Porąbka.).

W 2012 r. odebrano od właścicieli odpady azbestu w ilości 98,34 ton, koszt odbioru i wywozu wyniósł 31 862,16 zł.(w całości pokryte przez Gminę Porąbka).

Partycypacja w realizacji „Kompostowni odpadów organicznych w Kętach” i dalszej rozbudowy istniejącego „Międzygminnego składowiska odpadów komunalnych w Kętach”.

W 2010 r. Gmina Porąbka zawarła umowę z Gminą Kęty w sprawie udzielenia pomocy finansowej dla realizacji zadania pn. „Rozbudowa składowiska odpadów komunalnych w Kętach”. Gmina Porąbka będzie miała prawo do korzystania z infrastruktury rozbudowanego składowiska odpadów komunalnych w Kętach, w szczególności kompostowni odpadów biodegradowalnych oraz magazynów do czasowego przechowywania odpadów wielkogabarytowych oraz niebezpiecznych.

W 2010 r. udział finansowy gminy w realizacji zadania wyniósł 102 869,25 zł.

W 2011 r. i 2012 r Gmina Porąbka partycypowała w kosztach rozbudowy składowiska odpadów komunalnych w Kętach, w szczególności kompostowni odpadów biodegradowalnych oraz magazynów do czasowego przechowywania odpadów wielkogabarytowych oraz niebezpiecznych.

Ad. Cel 3 : Poprawa jakości powietrza atmosferycznego.

Priorytet I : Ograniczenie niskiej emisji i zwiększenie efektywności energetycznej budynków.

W latach 2009-2012 zdecydowanie największy nacisk, a tym samym największe nakłady finansowe położono na zadania związane z termomodernizacją budynków należących do gminy Porąbka.

W 2009r. wykonano następujące zadania:

Termomodernizacja budynku Zespołu szkół w Bujakowie ul. Szkolna 13.

Termomodernizacja wraz z wymianą źródła ciepła w budynku Zespołu Szkół w Kobiernicach.

W 2010r. wykonano następujące zadania:

Remont Gminnego Ośrodka Kultury w Porąbce(częściowo)

Termomodernizacja budynku komunalnego w Kobiernicach przy ul. Żywieckiej 6 - etap I.

Priorytet II : Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych.

Gmina nie prowadziła zadań z wykorzystaniem energii odnawialnej.

Priorytet III : Ograniczenie emisji spalin związanej z ruchem samochodowym oraz ograniczenie hałasu drogowego.

Wdrażanie działań związanych z poprawą stanu technicznego dróg gminnych.

W 2009 r. na terenie gminy na drogach gminnych wykonano nowe nakładki asfaltowe na długości 2,1 km.

W 2010 r. na drogach gminnych wykonano nowe nakładki asfaltowe na długości 2,1 km.

W 2011 r. na terenie gminy na drogach gminnych wykonano nowe nakładki asfaltowe na długości 2,43 km,

W 2012 r. na drogach gminnych wykonano nowe nakładki asfaltowe na długości 1,8 km.

Ad. Cel 4 : Ochrona Przyrody.

Priorytet I : Rozwój systemu obszarów chronionych.

Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjnych - konserwatorskich proponowanych pomników przyrody.

Uchwałą z dnia 29 grudnia 2008 r. Nr XXV/170/08 Rady Gminy Porąbka ustanowiła pomnikiem przyrody drzewo „Daglezja zielona” o obwodzie 275 cm, rosnące na działce nr 3321 w Porąbce przy ul. Mała Puszcza w Porąbce. Uchwała została ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego Nr 22 z dnia 10 lutego 2009 r., poz.583.

Uchwałą z dnia 11 czerwca 2012 r. Nr XVII/161/12 Rady Gminy Porąbka ustanowiła pomnikiem przyrody drzewo „Dąb Wolności” o obwodzie 356cm, rosnące na działce nr 1897/4 w Porąbce przy ul. Krakowskiej w Porąbce . Działka stanowi własność Gminy Porąbka.

Uchwała została ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

Priorytet II : Zalesianie nieużytków i gruntów niskich klas bonitacji.

Gmina nie prowadziła działań w tym kierunku.

W latach 2009 – 2012 na inwestycje z zakresu ochrony środowiska wydatkowano:

Tabela 2   *Wydatki na inwestycje z zakresu ochrony środowiska w latach 2009-2012*

ROK	BUDŻET GMINY (zł)	GFOŚIGW (2009) z opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska (2010-12) (zł)	ŁĄCZNIE (zł)
2009	1 320 253,01	241 250,00	1 561 503,01
2010	884 166,32	346 824,36	1 230 990,68
2011	360 968,64	365 089,00	726 057,64
2012	378 939,08	453 676,00	832 615,08
RAZEM	2 944 327,05	1 406 839,36	4 351 166,41

3. Ocena aktualnego stanu środowiska

3.1 Wprowadzenie

Gmina Porąbka administracyjnie należy do powiatu bielskiego w województwie śląskim. Położona na północnych krańcach Beskidu Małego, między stokami Palenicy, Żaru, Bukowskiego Gronia i Zasolnicy. Przez gminę przepływa rzeka Soła, która wraz z licznymi dopływami, po spiętrzeniu na zaporze w Czańcu tworzy jezioro Czańskie - zbiornik wody o powierzchni 47 ha, zaopatrujący w wodę pitną miasta województwa śląskiego. Tereny gminy wchodzi w skład Parku Krajobrazowego Beskidu Małego utworzonego w 1998 roku. Wraz z otuliną powierzchnia tego parku wynosi 1 800 ha.

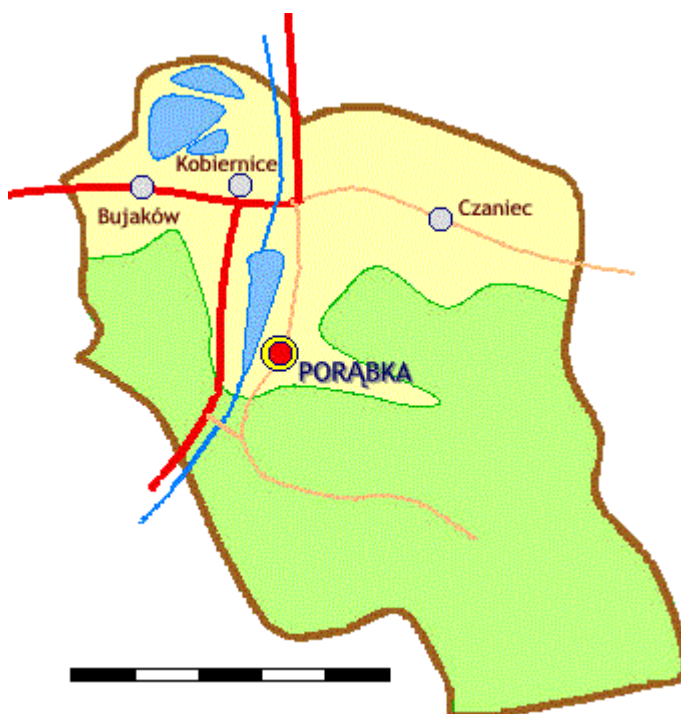
Gmina ma charakter turystyczno – rekreacyjno – rolniczy. Decyduje o tym górzysty krajobraz, urokliwe zakątki leśne, czysta woda i powietrze, piękne widoki oraz sztuczne zbiorniki wodne w Porąbce, Międzybrodziu i na górze Żar. Amatorzy pieszych wędrówek mają do dyspozycji wiele szlaków turystycznych prowadzących przez szczyty Beskidu Małego; Palenicę (782 m n.p.m.), Żar (761 m n.p.m.), Bukowski Groń (729 m n.p.m.), Micherdówkę (604 m n.p.m.), Zasolnicę (556 m n.p.m.).

W skład gminy wchodzi cztery sołectwa: **Bujaków, Czaniec, Kobiernice i Porąbka.**

Tabela 3 Dane statystyczne – gęstość zaludnienia

SOŁECTWO	POWIERZCHNIA [km ²]	LICZBA LUDNOŚCI (NA DZIEŃ 31.12.2012r.) [Mk]	GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA
Bujaków	6,51	2 214	340
Czaniec	16,91	5 726	339
Kobiernice	8,56	3 430	401
Porąbka	32,61	3 959	121
ŁĄCZNIE	64,59	15 359	238

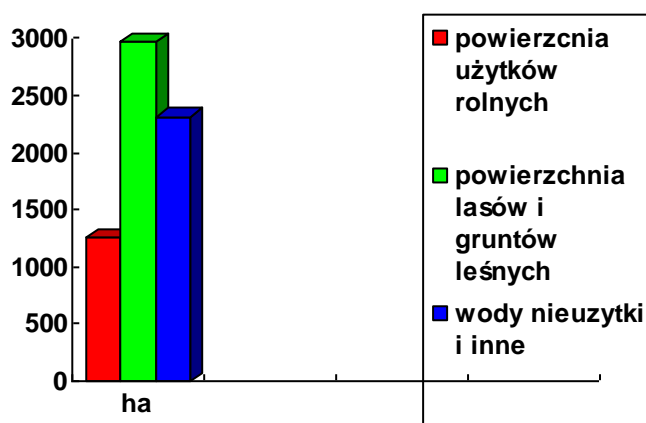
źródło: Ewidencja Ludności Urząd Gminy Porąbka

Rysunek 1 Gmina Porąbka

źródło: Program ochrony środowiska z 2002r.

Powierzchnia gminy wynosi 6459 ha, z czego blisko połowę zajmują lasy i grunty leśne (45,4%), . Powierzchnia gruntów rolnych ogólnej powierzchni gminy.

Rysunek 2 Struktura powierzchni gminy Porąbka

Źródło: opracowanie własne

Pod względem budowy geologicznej gminę Porąbka i jej okolice można zakwalifikować do wieku kredy. Dużo występuje tu łupków i piaskowców, oraz częściowo margli. Występują tu także łąki pokryte ubogimi glinami lessowymi. Nieco żyzniejsza jest ziemia w dolinie Soły.

Pod względem klimatycznym gmina Porąbka znajduje się pod wpływem klimatu przejściowego i w związku z tym dużej zmienności warunków atmosferycznych. Występują

tu znaczne wahania temperatury, opadów (dochodzących do 700 mm rocznie), a także wiatry halne. Zróżnicowany jest też okres wegetacyjny.

Znaczną część terytorium gminy porastają lasy przeważnie iglaste, chociaż na stokach Zasolnicy zachowały się resztki dawnej puszczy karpackiej – 125-letni starodrzew buczyny, stanowiące rezerwat leśny *Zasolnica* o powierzchni 16,65. Około 100 ha gruntów położonych jest na zboczach gór, wśród enklaw leśnych. Grunty te należałoby zalesić, ponieważ gleby górskie położone na stromych zboczach ulegają wymywaniu pod wpływem gwałtownych opadów. Zalesienie tych obszarów jest jednym ze sposobów ochrony środowiska.

Przez gminę przepływa rzeka Soła, która bierze swój początek z beskidzkich potoków. W roku 1936 na Sole w Porąbce została wzniesiona pierwsza zaporę wodną w Karpatach. Powyżej tej zapory powstało malownicze jezioro Międzybrodzkie. Stąd rurociągami przesyłana jest woda do Bielska-Białej i miast Górnego Śląska. W latach pięćdziesiątych zbudowano tu hydroelektrownię o mocy 12,6 MW. Drugim elementem kaskady Soły jest zaporę wodna w Tresnej, która powstała w latach sześćdziesiątych i pełni funkcję przeciwpowodziową. Zbudowana przy zaporze hydroelektrownia ma moc 21 MW. Najpóźniej budowanym i najniższym położonym elementem kaskady Soły jest zbiornik w Czańcu. Powstał on pod koniec lat sześćdziesiątych i jest najmniejszym i najpłytszym sztucznym jeziorem w dolinie Soły. Ma za zadanie wyrównywać stany wód w rzece podczas pracy elektrowni Porąbka oraz dostarczać wodę pitną dla Śląska. Istnieje również czwarty zbiornik, położony na górze Żar, 400 m ponad dnem doliny. Zbiornik jest elementem systemu elektrowni szczytowo-pompowej Porąbka-Żar. Hydroelektrownia ma moc 500 MW i jest największą z pracujących w Karpatach.

Gmina Porąbka ma powierzchnię 64,6 km². Stan ludności zamieszkującej Gminę na koniec grudnia 2007 roku wynosił 14.940 mieszkańców, co oznacza że średnie zaludnienie w Gminie wynosi około 230 mieszkańców na kilometr kwadratowy. Według danych statystycznych liczba ludności na terenie Gminy Porąbka na przestrzeni ostatnich lat stale się nieznacznie zwiększała. W tabeli 3 przedstawiono strukturę ludności oraz saldo migracji i przyrost naturalny w gminie w ostatnich trzech latach.

Tabela 4 Stan ludności i ruch naturalny w latach 2009-2012

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	J.M.	2009	2010	2011	2012
1.	Liczba ludności na dzień 31 XII	osoba	15 118	15 280	15 333	15 359
a.	w tym mężczyźni	osoba	7 399	7 477	7 530	7 529
b.	w tym kobiety	osoba	7 719	7 803	7 803	7 830
2.	Urodzenia żywe	osoba	182	177	163	169
a.	w tym mężczyźni	osoba	91	95	92	83
b.	w tym kobiety	osoba	91	82	71	86
3.	Zgony ogółem	osoba	136	144	134	145
a.	w tym mężczyźni	osoba	75	82	64	90
b.	w tym kobiety	osoba	61	62	70	55

4.	Przyrost naturalny	osoba	46	33	29	24
a.	w tym mężczyźni	osoba	16	13	28	-7
b.	w tym kobiety	osoba	30	20	1	31
5.	Ludność w wieku przedproduk.	osoba	3 080	3 075	3 056	3 032
6.	Ludność w wieku produkcyjnym	osoba	9 625	9 762	9 783	9 757
7.	Ludność w wieku produkcyjnym	osoba	2 413	2 443	2 494	2 570
	MIGRACJE					
8.	Saldo migracji w ruchu wew.	osoba	79	73	25	37
9.	Saldo migracji zagranica	osoba	-4	-4	-1	-9

źródło: baza danych regionalnych GUS

Jak wynika z powyższej tabeli, przyrost naturalny w gminie jest wciąż dodatni, chociaż z każdym rokiem nieznacznie maleje. Widoczna jest natomiast wyraźnie wzrostowa tendencja salda migracji wewnętrznej, przy czym najwyższe wartości osiągnęła w latach 2009-2010, spowodowana zameldowaniami z miast jak i ze wsi – ze względu na atrakcyjność miejscowości – położenie w pobliżu miast – Kęty, Bielsko-Biała, jak i wspaniałe walory krajobrazowe w gminie powstaje szereg nowych budynków. Wpływa na to ma również bogacenie się społeczeństwa, które umożliwia inwestowanie w budowę nowych domów – coraz częściej ludzie pracujący w dużych miastach jako miejsce zamieszkania wybierają osady wiejskie.

Stopa bezrobocia na terenie powiatu bielskiego wynosiła na koniec maja 2013r. 10,9%, podczas gdy w województwie śląskim 11,5% a w Polsce 13,5%. Ogólnoświatowy kryzys w gospodarce odczuwalny również w Polsce może mieć wpływa na wzrost bezrobocia w gminie.

3.2 Stan sanitarny powietrza atmosferycznego

3.2.1 Stan powietrza atmosferycznego

Na terenie województwa śląskiego pracuje 16 automatycznych stacji monitoringu powietrza a łącznie ze stanowiskami manualnymi i pasywnymi do oceny jakości powietrza wykorzystuje się obecnie około 200 stanowisk pomiarowych: Mierzone parametry to: pył zawieszony PM10, dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, ozon, kadm, nikiel, ołów, arsen i benzo(a)piren a od 2010 roku prowadzony jest również monitoring pyłu zawieszonego PM2,5 i monitoring rtęci.

System oceny jakości powietrza jest zgodny z przepisami prawa obowiązującymi w Unii Europejskiej, w tym wypełnia wymagania Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z maja 2008 roku w sprawie Jakości Powietrza i Czystego Powietrza dla Europy, ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz opiera się na przepisach wykonawczych do przedmiotowej ustawy. Przytoczone przy wynikach badań poziomy wynikają z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 września 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu. Wyniki pomiarów są gromadzone w bazie stężeń

zanieczyszczeń danych WIOŚ w Katowicach, gdzie podlegają weryfikacji, są zatwierdzane i archiwizowane przez pracowników Inspektoratu.

Wyniki badań podlegają również udostępnianiu za zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Na terenie gminy Porąbka obecnie nie prowadzi się monitoringu opadu pyłów. Ocenę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadzono w oparciu o dane z 2011 pochodzące z opracowania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach pt.: Stan środowiska w województwie śląskim w 2011r.”.

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 25 z 2008 roku, poz. 150 – j.t. z późn. zm.) oceny są dokonywane w strefach. Na terenie województwa śląskiego zostało wydzielonych 5 stref:

- strefa śląska,
- aglomeracja gornośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa.

Gmina Porąbka znajduje się w strefie śląskiej.

Podstawę klasyfikacji stref zgodnie z art. 89 ww. ustawy stanowiły dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin. Poziomy te określone zostały w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 47, poz. 281) oraz rozporządzeniu wprowadzonym w związku z nowelizacją, która została przeprowadzona w 2012 roku i miała na celu dostosowanie do prawa Unii Europejskiej, poprzez transponowanie do polskiego porządku prawnego przepisów w zakresie oceny i zarządzania jakością powietrza zawartych w dyrektywie 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (CAFE).

Poniżej przedstawiono wyniki pomiarów z dwóch stacji monitoringu znajdujących się najbliżej gminy Porąbka.

Tabela 5 Średnioroczne wyniki pomiarów stężeń zanieczyszczeń w powietrzu mierzone na stacji monitoringu w Żywcu, ul. Słowackiego 2

Parametr	Jednostka	Norma	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012
Dwutlenek siarki (SO ₂)	µg/m ³		25	27	28	24
Tlenek azotu (NO)	µg/m ³		15	16	13	12
Dwutlenek azotu (NO ₂)	µg/m ³	40	27	29	25	24

Tlenki azotu (NO _x)	µg/m ³	30	50	54	45	42
Pył zawieszony (PM10)	µg/m ³	40	42	57	62	64
Prędkość wiatru (WS)	m/s		1,0	1,0	1,0	1,0
Kierunek wiatru (WD)	° (stopnie)		168	168	154	164
Temperatura (TP)	°C		-	-	14,4	9,2
Wilgotność	%		81	82	79	75
Ilość opadu	mm					-

Legenda

Nie przekracza 50% normy lub brak normy

Przekracza 50% normy

Przekracza 75% normy

Przekracza 100% normy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów WIOŚ w Katowicach

Tabela 6 Średnioroczne wyniki pomiarów stężeń zanieczyszczeń w powietrzu mierzone na stacji monitoringu w Bielsku-Białej, ul,

Parametr	Jednostka	Norma	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012
Dwutlenek siarki (SO ₂)	µg/m ³		12	19	14	16
Tlenek azotu (NO)	µg/m ³		7	7	6	5
Dwutlenek azotu (NO ₂)	µg/m ³	40	23	24	23	23
Tlenek węgla (CO) (średnie ośmiogodz.)	mg/m ³	10	3,53	5,39	5,42	4,29
Ozon (O ₃) (średnie jednogodz.)	µg/m ³		50	50	52	53
Ozon (O ₃) (średnie ośmiogodz.)	µg/m ³	120	139	159	138	152
Tlenki azotu (NO _x)	µg/m ³	30	34	34	32	30
Pył zawieszony (PM10)	µg/m ³	40	38	43	38	35
Prędkość wiatru (WS)	m/s		1,0	1,0	1,0	1,0
Kierunek wiatru (WD)	° (stopnie)		181	184	183	183
Ciśnienie atmosferyczne (PA)	hPa		968	967	971	969
Temperatura (TP)	°C		4,9	4,0	5,6	5,7
Wilgotność	%		78	80	79	79
Ilość opadu	mm		0,1	0,2		

Legenda
Nie przekracza 50% normy lub brak normy
Przekracza 50% normy
Przekracza 75% normy
Przekracza 100% normy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników pomiarów WIOŚ w Katowicach

Jak widać z powyższych tabel na różnych stacjach prowadzone są badania stężeń różnych substancji. Analizując parametry, w których wystąpiły przekroczenia, można zauważyć, że dotyczą one głównie tlenków azotu (NO_x) oraz pyłu zawieszonego, przy czym analizując dane miesięczne wyraźnie widać, że nasilenie stężeń następuje w okresie grzewczym. Natomiast podwyższone stężenie ozonu O₃ (średnie ośmiogodzinne) występuje w okresie wiosenno-letnim (natężenie zjawisk burzowych).

3.2.2 Podsumowanie i wnioski

Gmina Porąbka ze względu na brak przemysłu nie należy do gmin, w których można notować zagrożenie atmosfery zanieczyszczeniami spowodowanymi przemysłem. Jednak ze względu na fakt, że przez teren gminy przebiegają dwa ważne trakty komunikacyjne oraz zdecydowana większość budynków opalana jest paliwem stałym istnieje zagrożenie zanieczyszczenia powietrza, którego źródłem jest komunikacja i niska emisja.

Aby stwierdzić, czy zagrożenie takie istnieje należałoby przeprowadzić monitoring powietrza wzdłuż głównych tras komunikacyjnych oraz na obszarze gminy na terenach zabudowanych (szczególnie w okresie grzewczym).

3.3 Hałas

3.3.1 Hałas komunikacyjny

Wg stanu na dzień 31.12.2012r. długość sieci dróg w gminie wynosi ogółem **199,5 km**, w tym:

DROGA KRAJOWA nr 52 - od km 16+012 do km 21+612 - **5,6 km**

ul. Bielska – Bujaków - Kobiernice

ul. Krakowska – Kobiernice

ul. Kęcka – Czaniec

Zarządca: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Katowicach

DROGA WOJEWÓDZKA nr 948 - od km 0 + 000 do km 5 + 066 - **5,066 km**

Ul. Żywiecka Kobiernice - ul. Bielska Porąbka

Zarządca: Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach

DROGI POWIATOWE:

1456S	Czaniec-Porąbka (ul. Karpacka, Krakowska, Żywiecka)	- 5,673 km
4473S	Kęty-Podlesie-Kobiernice, (ul. Kęcka, Tradycyjna, Centralna, Parkowa)	- 3,324 km
4474S	Bujaków przez wieś (ul. Szkolna)	- 2,500 km
4476S	DK 52 – Czaniec (ul. Kościelna)	- 1,739 km
4477S	Czaniec-Bukowiec-Porąbka (ul. Bukowska)	- 4,717 km
4478S	Czaniec-Zagłębobcze-Bulowice (ul. Zagłębobcze)	- 1,589 km
4479S	Czaniec-Roczyny-Andrychów (ul. Krd K. Wojtyły)	- 4,661 km
4480S	Porąbka Wielka Puszcza (ul. W. Puszcza)	- 7,172 km
4481S	Porąbka Kozubnik (ul. Mała Puszcza)	- 1,422 km
R a z e m :		32,797 km

Zarządca : Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej

DROGI GMINNE

- o nawierzchni bitumicznej	- 86 km
- o nawierzchni z kostki	- 1 km
- o nawierzchni tłuczniowej	- 17 km
- o nawierzchni żwirowej	- 28 km
- o nawierzchni gruntowej	- 24 km
R a z e m :	156 km

Na terenie gminy Porąbka znajdują się dwa główne ciągi komunikacyjne drogowe:

- droga krajowa nr 52 relacji Bielsko-Biała – Głogoczów położona w północno-zachodniej części gminy, o znaczeniu międzyregionalnym, funkcjonalnie klasyfikowana jako ciąg główny ruchu przyspieszonego jednojezdniowy dwupasmowy.
- droga wojewódzka nr 948 relacji Kobiernice – Tresna – Oczków, położona równoleżnikowo, wzdłuż lewego brzegu rzeki Soły, o znaczeniu regionalnym, funkcjonalnie klasyfikowana jako ciąg główny jednojezdniowy dwupasmowy.

Ustala się, że obiekty znajdujące się w pasie uciążliwości tras drogowych i w strefach ochronnych tych tras, przy których jest dopuszczalny poziom hałasu wymagają w zależności od sytuacji środków ochrony w postaci:

- akustycznych stref izolacyjnych (pas zieleni o gęstym poszyciu),
- ekranów akustycznych na zewnątrz i wewnątrz budynków (np. specjalne okna, ściany dźwiękoszczelne, itp.),
- zmiany funkcji obiektów,
- wyburzeń w ostateczności.

Zgodnie z Rozporządzeniem MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z dnia 5 lipca 2007 r.) dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 7 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, (...) wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby

LP.	RODZAJ TERENU	DOPUSZCZALNY POZIOM HAŁASU W [DB]			
		DROGI LUB LINIE KOLEJOWE ¹⁾		POZOSTAŁE OBIEKTY I DZIAŁALNOŚĆ BĘDĄCA ŹRÓDŁEM HAŁASU	
		$L_{AEO D}$ PRZEDZIAŁ CZASU ODNIESIEN IA RÓWNY 16 GODZINOM	$L_{AEO N}$ PRZEDZIAŁ CZASU ODNIESIEN IA RÓWNY 8 GODZINOM	$L_{AEO D}$ PRZEDZIAŁ CZASU ODNIESIEN IA RÓWNY 8 NAJMNIEJ KORZYSTNY M GODZINOM DNIA KOLEJNO PO SOBIE NASTĘPUJĄ CYM	$L_{AEO N}$ PRZEDZIAŁ CZASU ODNIESIEN IA RÓWNY 1 NAJMNIEJ KORZYSTN EJ GODZINIE NOCY
1	a) Strefa ochronna "A" uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe ²⁾ d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	55	45
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	68	60	55	45

Źródło: rozporządzenie Ministra Środowiska (Dz. U. z dnia 5 lipca 2007 r. z późn. Zm.)

Objaśnienia:

¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

²⁾ W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

³⁾ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców pow. 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Tabela 8 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami L_{DWN} i L_N , które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem

LP	RODZAJ TERENU	DOPUSZCZALNY DŁUGOOKRESOWY ŚREDNI POZIOM DŹWIĘKU A W DB			
		DROGI LUB LINIE KOLEJOWE ¹⁾		POZOSTAŁE OBIEKTY I DZIAŁALNOŚĆ BĘDĄCA ŹRÓDŁEM HAŁASU	
		L_{DWN} PRZEDZIAŁ CZASU ODNIESIEN IA RÓWNY WSZYSTKI M DOBOM W ROKU	L_N PRZEDZIAŁ CZASU ODNIESIEN IA RÓWNY WSZYSTKI M POROM NOCY	L_{DWN} PRZEDZIAŁ CZASU ODNIESIEN IA RÓWNY WSZYSTKI M DOBOM W ROKU	L_N PRZEDZIAŁ CZASU ODNIESIEN IA RÓWNY WSZYSTKI M POROM NOCY
1	a) Strefa ochronna "A" uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	64	59	50	40
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	68	59	55	45
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ²⁾	70	65	55	45

Źródło: rozporządzenie Ministra Środowiska (Dz. U. z dnia 5 lipca 2007 r. z późn. Zm.)

Objaśnienia:

¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

²⁾ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców pow. 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

W sytuacji gdy hałas powstaje w związku z eksploatacją dróg, lub z działalnością osoby fizycznej nie będącej przedsiębiorcą decyzja na emitowanie hałasu do środowiska nie jest wymagana. Jednak przestrzeganie wymagań ochrony środowiska związanych z eksploatacją

dróg, zapewniają zarządzający tymi obiektami. Ustawa – Prawo ochrony środowiska stanowi, że eksploatacja nie może powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, a emisja hałasu nie może spowodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający tym obiektem ma tytuł prawny. Jedynie w sytuacji, gdy w związku z eksploatacją ww. obiektu utworzono obszar ograniczonego użytkowania – wówczas eksploatacja tego obiektu w kontekście przekroczenia standardów jakości środowiska jest oceniana poza tym obszarem. Ustawa – Prawo ochrony środowiska stanowi, iż zarządzający drogą, jest zobowiązany do pomiarów poziomu hałasu, a ponadto wprowadzaniu działań, które będą zmierzały do ograniczenia zbyt wysokich emisji hałasu do środowiska. Organ ochrony środowiska stwierdzając przekroczenia emisji hałasu na danym terenie może w drodze decyzji nałożyć obowiązek przeprowadzenia pomiarów poziomu hałasu.

Od dnia 21.07.2011r. obowiązuje nowe Rozporządzenie, na podstawie którego zarządzający drogą jest zobowiązany do okresowych pomiarów poziomów hałasu w środowisku wprowadzanych w związku z jej eksploatacją (Dz. U. 2011.140.824), dla dróg publicznych o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów lub o procentowym udziale pojazdów ciężkich w potoku ruchu powyżej 20%, w przypadku średniego dobowego ruchu przekraczającego 5 tys. pojazdów.

Okresowe pomiary poziomów hałasu, o których mowa w ust. 1 pkt 1, przeprowadza się co 5 lat. Wyniki pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku prowadzonych w związku z eksploatacją drogi, linii kolejowej, linii tramwajowej, lotniska oraz portu są ewidencjonowane w formie drukowanych zestawień tabelarycznych, opisów, map sytuacyjnych i szkiców zapisanych także na nośnikach cyfrowych.

W związku z eksploatacją dróg ochronę przed hałasem komunikacyjnym zapewnia się przez odpowiedni dobór konstrukcji arterii oraz wprowadzenie urbanistycznych i architektonicznych środków ochrony przeciwdźwiękowej. Do działań, które w znacznym stopniu ograniczają emisję hałasu komunikacyjnego należą odpowiednie konstrukcje nawierzchni. Rozwiązania takie zyskały miano „nawierzchni cichych”, są to nawierzchnie wielowarstwowe ze specjalnym doбором materiałów i warstw. Zastosowanie cichych nawierzchni musi być połączone z odpowiednią prędkością pojazdów i jest stosowane w terenie zabudowanym przy prędkościach do 70 km/h. Zastosowanie cichych asfaltów zmniejsza emisję hałasu o około 5dB. Asfalty porowate stosuje się na drogach, na których pojazdy poruszają się z prędkością powyżej 70 km/h powodując zmniejszenie emisji hałasu. Dlatego niezbędne jest zwrócenie uwagi na to jaki rodzaj asfaltu będziemy stosować przy modernizacji danej drogi. Istotnym elementem zmniejszającym emisję hałasu w terenie zabudowanym jest ograniczenie prędkości i odpowiednie jej dostosowanie. Ważnym elementem jest tutaj wyeliminowanie częstych startów, hamowań oraz gwałtownych przyspieszeń pojazdów na niskich biegach i wysokich obrotach silnika. Gwałtowne przyspieszania, hamowania odbywają się z reguły w obrębie skrzyżowań. Dlatego istotnym elementem w zmniejszaniu hałasu w rejonie skrzyżowań jest wymuszenie odpowiedniej prędkości na pojazdach przez zastosowanie zsynchronizowanej sygnalizacji świetlnej. Rozwiązanie takie może obniżyć nam emisję hałasu w bezpośrednim sąsiedztwie

skrzyżowania o ok. 3-5 dB. Do najczęstszej stosowanej metody ochrony przed hałasem przy trasach komunikacyjnych należy stosowanie ekranów akustycznych. Należy jednak pamiętać, iż zastosowanie ekranów akustycznych należy poprzedzić odpowiednimi badaniami z uwagi na zjawisko załamania dźwięku. Przeprowadzone badania zapewnią skuteczność działania ekranu jako osłony przeciwdźwiękowej.

W punktach gdzie poziom hałasu jest zbyt wysoki, a nie można zastosować skutecznych działań ochronnych przed hałasem, jedyną skuteczną metodą będzie zastosowanie okien dźwiękoizolacyjnych. Zastosowanie odpowiednich okien zapewni komfort mieszkającym tam ludzi. Ponadto organy administracyjne przy pozwoleniach na budowę obiektów mieszkalnych powinny uwzględniać odległości budynków od dróg już istniejących oraz dróg planowanych.

3.3.2 Hałas przemysłowy

Na terenie gminy zarejestrowanych jest **961** podmiotów gospodarczych (stan w dniu 31.12.2012r.) prowadzących różnorodną działalność gospodarczą, między innymi: rzemieślniczą, produkcyjną, handlową, gastronomiczną i usługową. Wyróżniającym się zakładem (pod względem liczby zatrudnionych) jest Wytwórnia Lodów "Ice Mastry" w Czańcu, zakład produkcji makaronu Czarnieckie Makarony Sp. z o.o. oraz zakład produkcji kół i zestawów kołowych ZABI Sp. z o.o.

Na terenie gminy brak jest zakładów przemysłowych powodujących zagrożenie hałasem.

Przedsiębiorstwa, zakłady i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na danym terenie kształtują klimat akustyczny w swoim otoczeniu. Istnieje szereg instrumentów prawnych, którymi można oddziaływać na przedsiębiorstwa nie spełniające wymagań w zakresie ochrony środowiska przed hałasem. Do instrumentów tych można zaliczyć:

- procedury lokalizacyjne,
- system ocen oddziaływania na środowisko,
- system kontroli i egzekucji.

Ponadto istnieje możliwość wprowadzenia w drodze decyzji administracyjnej dopuszczalnego poziomu emisji hałasu dla przedsiębiorstwa. Działanie zakładów nie powinno powodować przekroczenia standardów jakości środowiska i dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku poza teren, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny. Dotyczy to również obszaru ograniczonego użytkowania, jeżeli został utworzony w związku z funkcjonowaniem zakładu. Jeżeli akustyczne oddziaływanie będące wynikiem prowadzenia zakładu występuje na terenach, dla których nie zostały ustawowo ustalone dopuszczalne poziomy hałasu lub na terenach, dla których nie można określić dopuszczalnego poziomu hałasu poprzez przyjęcie wartości dopuszczalnych dla rodzaju terenu o zbliżonym przeznaczeniu – wówczas nie podejmuje się działań przewidzianych ustawą na rzecz kształtowania klimatu akustycznego tych terenów. Funkcjonowanie zakładu powodujące emitowanie hałasu do środowiska jest dozwolone po uzyskaniu decyzji, jeżeli jest ona wymagana. Wymóg uzyskania decyzji na emitowanie hałasu występuje wówczas, gdy hałas w środowisku przekracza dopuszczalne poziomy. Dopuszczalny poziom hałasu przenikający do środowiska ustala się w ramach decyzji, które są wymagane w przypadku prowadzenia

instalacji, której funkcjonowanie, ze względu na rodzaj i wielkość prowadzonej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych fragmentów przyrodniczych lub całości środowiska. W przypadku wydawania decyzji na emisję hałasu do środowiska to na organie administracyjnym spoczywa obowiązek ustalenia dopuszczalnego poziomu hałasu. Organem właściwym do wydania decyzji na emitowanie hałasu jest:

- wojewoda w odniesieniu do zakładów zaliczających się do inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, , o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo ochrony środowiska. Inwestycje szczególnie szkodliwe dla środowiska.
- starosta w odniesieniu do zakładów mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo ochrony środowiska. Są to inwestycje mogące pogorszyć stan środowiska.

Za emisję hałasu do środowiska nie ponosi się żadnych opłat. Natomiast za przekroczenie poziomów hałasu określonych w decyzji na emitowanie hałasu do środowiska i obowiązujących nadal decyzjach o dopuszczalnym poziomie hałasu przenikającego do środowiska – wojewódzki inspektor ochrony środowiska wymierza, w drodze decyzji, administracyjnej kary pieniężne. Ponadto na podmiocie prowadzącym działalność gospodarczą spoczywa odpowiedzialność za ochronę środowiska. Jest to odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna.

3.3.3 Podsumowanie i wnioski

Ochrona przed hałasem, z mocy ustawy – Prawo ochrony środowiska, polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, co uzyskuje się poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej poziomu dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, bądź poprzez zmniejszenie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, tam gdzie nie jest on dotrzymywany.

Narzędziem pomocnym w realizacji polityki ochrony środowiska przed hałasem, są mapy akustyczne. Mapy sporządza starosta co 5 lat uwzględniając informacje zawarte w mapach akustycznych wykonywanych przez zarządzających drogą, linią kolejową lub lotniskiem, czyli obiektów zaliczonych w drodze rozporządzenia, do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływania akustyczne na znacznych obszarach. Po sporządzeniu map akustycznych starosta przekazuje je zarządowi województwa, wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska oraz wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu. Największa emisja hałasu i jego uciążliwość związana jest przede wszystkim z komunikacją i przemysłem. Na terenie Gminy Porąbka hałas związany jest z przebiegiem dróg: krajowej, wojewódzkiej i powiatowych. Należy pamiętać, że w Gminie oprócz zakładów przemysłowych występują gospodarstwa indywidualne, których maszyny rolnicze w okresach prac polowych emitują znaczne ilości hałasu do środowiska. W związku z tym na terenie Gminy istnieją obszary na których hałas przenikający do środowiska kształtuje klimat akustyczny. W większości występują tu tereny nie narażone na jakąkolwiek formę oddziaływania hałasu

związanego z działalnością człowieka. Biorąc pod uwagę położenie Gminy, a także atrakcyjność turystyczną regionu i bliskość większego miasta Bielsko – Biała, istnieje możliwość wzmożenia transportu drogowego w najbliższych latach. Dlatego też polityka rozwoju przestrzennego w Gminie powinna przede wszystkim zostać ukierunkowana na ochronę przed degradacją terenów narażonych na hałas, ochronę walorów środowiska naturalnego oraz na poprawę klimatu akustycznego i jego kształtowanie w przyszłości.

3.4 Zasoby wodne

3.4.1 Wprowadzenie

Wiodącą funkcją Gminy Porąbka jest zaopatrzenie regionu (aglomeracji śląskiej i małopolskiej) w wodę. Celowi temu służą:

- istniejące stacje wodociągowe w Kobiernicach:
  - „**Soła I**” – z ujęciem brzegowym poniżej zapory wodnej w Porąbce
  - „**Soła II**” – z ujęciem brzegowym ze zbiornika wodnego Czaniec
  - „**Soła III/1**” – z ujęciem wody ze zbiornika Czaniec przez 43 studnie
  - „**Soła III/2**” – z ujęciem wody ze zbiornika Czaniec przez 38 studni
  - „**GO-CZA I i II**” – dla potrzeb GOP
- istniejące rurociągi wody $\phi 1500$ w kierunku zbiorników w Urbanowicach i Mikołowie oraz $\phi 1600$ do stacji uzdatniania w Goczałkowicach i dalej do GOP.
- istniejące rurociągi przesyłowe wody ze stacji wodociągowej w Kobiernicach do zbiorników wyrównawczych w Bielsku-Białej, $\phi 500$, $\phi 800$, $\phi 1200$.
- Istniejący rurociąg przesyłowy wody $\phi 600$ ($\phi 500$) z Kobiernic do Andrychowa
- Istniejące rurociągi wody łączące poszczególne ujęcia wody z pompowniami i ze stacjami uzdatniania wody $\phi 700$, $\phi 800$, $\phi 1200$, $\phi 1500$, $\phi 2000$

Ochrona powyższych ujęć wody ma znaczenie priorytetowe.

3.4.2 Wody powierzchniowe

Na wody powierzchniowe gminy składają się:

- wody płynące rzek i potoków
- wody stojące stawów i zalewiska bezodpływowego.

Ukształtowanie obszaru gminy oraz jej położenie w układzie sąsiadujących jednostek stwarzają sytuację, w której stan czystości wód powierzchniowych gminy uzależniony jest od gospodarki wodno-ściekowej prowadzonej na jej obszarze.

Największe znaczenie w gminie odgrywa przepływająca przez jej teren rzeka Soła, na której występują antropogeniczne zbiorniki wodne, **tzw. Kaskada Soły**, obejmująca Jezioro Żywiecki, Jezioro Międzybrodzkie i na terenie gminy Porąbka Jezioro Czańskie.

Kaskadę tworzą zbudowane w latach 1936-1966 zapory:

- Tresna, (pojemność 100 mln m³, powierzchnia 1000 ha)
- Porąbka, (pojemność 28,4 mln m³, powierzchnia 367 ha)
- Czaniec, (pojemność 1,3 mln m³, powierzchnia 45 ha)

Jest to pierwsza w Polsce kaskada rzeki zabudowana wg zasady najbardziej efektywnego, kompleksowego wykorzystania i ochrony zasobów wodnych. Została ona wybudowana dla zaopatrzenia w wodę znacznej części Śląsko – Krakowskiego Okręgu Przemysłowego, dla ochrony przed powodzią, wyrównania przepływów Górnej Wisły i energetycznego wykorzystania rzeki Soły.

Wszystkie trzy zbiorniki na rzece Sole jednorazowo mogą pomieścić **130 mln m³** wody.

Znajdujący się na terenie Gminy Porąbka Zbiornik zaporowy Czaniec powstał w wyniku przegrodzenia zaporą rzeki Soły w km 28+800. Przy maksymalnej rzędnej piętrzenia wynoszącej 299,0 m npm całkowita pojemność zbiornika 1,3 mln m³, a piętrzenie 5,7m. Głębokość średnia wynosi 2,8 m, a głębokość względna 0,96 m. Wskaźnik głębokościowy jeziora wynosi 0,43 (kształt misy jeziornej paraboloidalny).

Zbiornik Czaniec wybudowany został jako ostatni z trzech zbiorników wchodzących w skład kaskady rzeki Soły. Stanowi rezeruar wody pitnej dla potrzeb Katowic i Bielska-Białej, wyposażony w duże ujęcie wody, stację jej uzdatniania oraz przepompownię. Ponadto woda ze zbiornika pobierana jest przez Kępkę Spółkę Wodną do zasilania stawów rybnych. Zadaniem zbiornika jest także wyrównywanie przepływu w rzece Sole poniżej zapory.

Zbiornik, jako element ujęcia wody dla potrzeb komunalnych objęty jest bezpośrednią strefą ochrony sanitarnej. Na zbiorniku nie prowadzi się w żadnej formie gospodarki rybackiej oraz obowiązuje zakaz uprawiania sportów wodnych.

Głównym dopływem zbiornika jest rzeka Soła. prowadzi ona wody zrzutowe ze zbiornika Międzybrodzie. Niewielki wpływ na bilans wodny zbiornika ma kilka mniejszych potoków, które są dopływami rzeki Soły. Dwa największe z nich to potoki Wielka Puszcza i Mała Puszcza.

Stacja uzdatniania wody w Kobiernicach bazuje na wodzie ujmowanej z trzeciego zbiornika kaskady rzeki Soły, tj. ze zbiornika Czaniec.

Ujęcie zlokalizowane w górnej części zbiornika znajduje się w jego nurcie. Z komory ujęcia za pomocą dwóch lewarów woda jest przerzucana do studni zbiorczej skąd dopływa grawitacyjnie do stacji uzdatniania.

Woda surowa przepompowywana jest do 4 zbiorników wstępnych. W zbiornikach tych, o czasie zatrzymania 5-6 minut, następuje odpowietrzenie wody i wytrącenie grubszej zawiesiny. Stąd woda grawitacyjnie wpływa do budynku filtrów, podzielonych również na 4 segmenty.

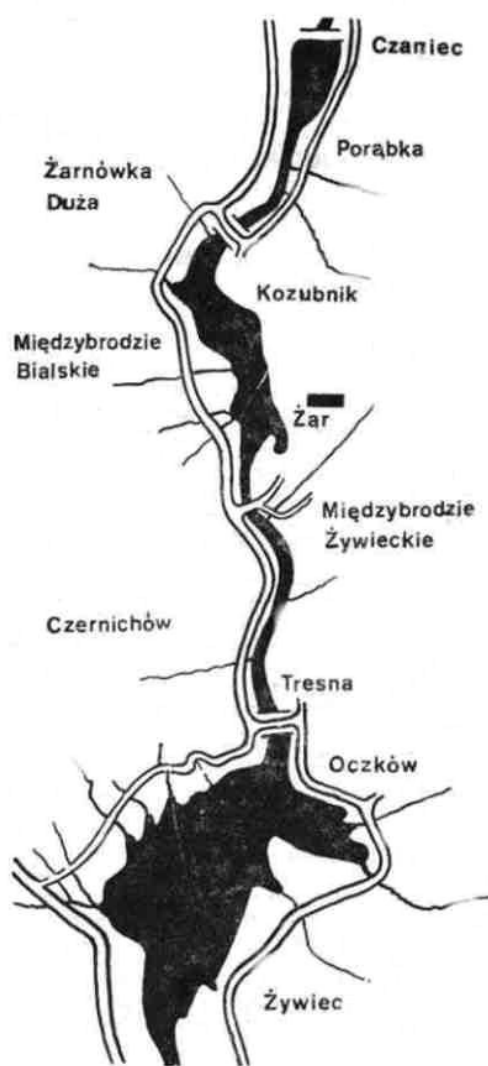
Zaprojektowano 32 filtry bliźniacze, tj. 64 komory filtracyjne o powierzchni 46 m² każda. Filtry bliźniacze usytuowane są w dwóch szeregach i zgrupowane po 4 sztuki, tj. 8 komór. Wysokość złoża piaskowego wynosi 2,20 m i ułożone jest ono na warstwie podtrzymującej

uformowanej ze żwirów o grubości 35 cm. Prędkość filtracji wynosi 5 m/h. Filtry zostały wykonane jako filtry kontaktowe.

W ich przestrzeni odbywa się koagulacja wody przy użyciu siarczanu glinu. Przepływ wody przez filtry jest od dołu do góry.

Po procesie filtracji woda spływa do 4 zbiorników wody czystej. Do zbiorników doprowadzana jest woda chlorowa wytworzona w chlorowni na bazie chloru gazowego.

Stąd woda poprzez pompownie II° trafia do magistralnego rurociągu żelbetowego, przepływając grawitacyjnie na odcinku ok. 32 km do pompowni w Urbanowicach.

Rysunek 3 Kaskada Soli – orientacja

źródło: program ochrony środowiska z 2002r.

Oceny jakości wód powierzchniowych dokonano na podstawie danych Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach PMŚ wynika z art. 155a ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne, przy czym zgodnie z ust. 3 tego

artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych należą do kompetencji wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

Celem wykonywania badań jest stworzenie podstaw do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem, w tym ochrony przed eutrofizacją powodowaną wpływem sektora bytowo-komunalnego i rolnictwa oraz ochrony przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym zasoleniem, substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego i substancjami priorytetowymi.

Na terenie gminy Porąbka Śląski Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi badania w jednym tylko punkcie:

- wody zbiornika Czaniec na wysokości ujęcia Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów.

Oceny stanu wód za 2011 rok na podstawie badań prowadzonych w ramach poszczególnych sieci monitoringowych wykonane zostały w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Nr 257, poz. 1545) oraz wytyczne Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Wyżej wymienione rozporządzenie określiło nowe zasady klasyfikacji stanu ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych naturalnych oraz potencjału ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych sztucznych i silnie zmienionych. Zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem klasyfikacja wskaźników biologicznych uzależniona jest od typu abiotycznego jednolitej części wód.

Województwo śląskie charakteryzuje duże zróżnicowanie typologiczne. Na 26 wydzielonych typów abiotycznych rzek, badania prowadzono na 15 typach oraz typie „0” – nieokreślonym.

W powołanym rozporządzeniu określono także sposób klasyfikacji jednolitych części wód występujących na obszarach chronionych, w tym przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia, przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie oraz wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych. Klasyfikacja stanu chemicznego zgodnie z ww. rozporządzeniem dokonywana jest na podstawie analizy substancji priorytetowych oraz innych zanieczyszczeń w odniesieniu do środowiskowych norm jakości określonych dla poszczególnych kategorii wód.

Jakość wód w ujęciach powierzchniowych wody możemy ocenić również w oparciu o „Raport o jakości wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w województwie śląskim w 2012 roku” sporządzony przez Wojewódzka Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Katowicach.

Zgodnie z informacjami zawartymi w raporcie Wymagania, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia, zostały określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002r. w sprawie

wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. Nr 204, poz. 1728). Natomiast organizacja kontroli jakości tych wód realizowana w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, została określona w **Wytycznych dla Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych**, będących integralną częścią ww. rozporządzenia Ministra Środowiska.

W cytowanym rozporządzeniu Ministra Środowiska określono minimalną roczną częstotliwość pobierania próbek wody dla poszczególnych Grup (I-III) wskaźników jakości wody, uzależnioną głównie od liczby osób zaopatrywanych w wodę z ujęcia, a także od kategorii jakości wody A1-A3. W rozporządzeniu tym sprecyzowano także, jakie parametry mieszczą się w danej Grupie wskaźników jakości wody. **Grupa I** obejmuje 13 podstawowych parametrów fizykochemicznych. Do **Grupy II** zaliczono 9 nieorganicznych i organicznych parametrów chemicznych oraz 2 wskaźniki mikrobiologiczne, tj. bakterie grupy coli i coli typu kałowego. **Grupa III** obejmuje 15 pierwiastków oraz substancji organicznych i nieorganicznych, a także 2 wskaźniki mikrobiologiczne, tj. Salmonellę i paciorkowce kałowe.

Zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska:

- do **kategorii A1** – można zaliczyć wody, które w zależności od uzyskanych wartości granicznych wskaźników jakości wody, wymagają prostego uzdatnienia fizycznego, w szczególności filtracji oraz dezynfekcji;
- do **kategorii A2** – zalicza się wody wymagające typowego uzdatnienia fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania, wstępnej koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji i dezynfekcji końcowej;
- do **kategorii A3** – wymaga wysoкосprawnego uzdatnienia fizycznego oraz chemicznego i poza wyżej wyszczególnionymi procesami także adsorpcji na węglu aktywnym i końcowego ozonowania lub dezynfekcji.

Jak w poprzednich latach kategorię jakości A2 przyznano także ujęciom zlokalizowanym na zbiorniku *Czanieckim*. Na tym akwenu wodnym są zlokalizowane dwa ujęcia. Jednym z nich jest ujęcie wykorzystywane przez Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów w Katowicach. Ujmowana woda poddawana jest procesom uzdatnienia w Zakładzie Produkcji Wody w Kobiernicach i przesyłana jest na obszar aglomeracji śląskiej. Drugim ujęciem jest ujęcie wykorzystane przez AQUA S.A w Bielsku Białej, zaopatrujące w wodę przeznaczoną do spożycia ludność Bielska Białej i powiatu bielskiego. Technologie uzdatniania wód z ww. ujęć, zapewniają właściwe uzdatnienie i jakość wody podawanej do sieci wodociągowej,

3.4.3 Wody podziemne

Przeważająca część obszaru gminy położona jest w obrębie dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych :

- zbiornika czwartorzędowego nr 446 – Dolina rzeki Soły
- zbiornika kredowego nr 447 – Zbiornik warstw Godula (Beskid Mały).

Zbiornik 446 związany jest z utworami rzecznyymi doliny rzeki Soły i jej dopływów.

Średnia miąższowość warstwy wodonośnej wynosi ok. 9 m, współczynnik filtracji oscyluje wokół wartości 14m/24h, potencjalna wydajność studni wierconej waha się w granicach 2 – 30 m³/h, a moduł zasobów dyspozycyjnych wynosi 194 m³/24h/km².

Zbiornik nr 447 zbudowany jest z utworów fliszowych wykształconych w postaci piaskowców przeławionych łukami należącymi do warstw godulskich jednostki śląskiej.

Miąższość warstwy wodonośnej wynosi ok. 15 m, współczynnik filtracji 1m/24h, potencjalna wydajność studni wierconej waha się w granicach 2 – 5 m³/h, a moduł zasobów dyspozycyjnych wynosi 65 m³/24h/km².

Wg klasyfikacji jakości zwykłych wód dla potrzeb monitoringu wody te zaliczono do klasy Ib-dobrej jakości.

Na terenie gminy znajdują się dwa ujęcia infiltracyjne **SOŁA III/1** i **SOŁA III/2**

3.4.4 Gospodarka wodno-ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

Gmina Porąbka posiada rozwiniętą sieć wodociągową. Zaopatrywani z niej są mieszkańcy wsi Porąbka, Czaniec, Bujaków i Kobiernice. Z wodociągów korzysta 13 000 mieszkańców (wg danych GUS na dzień 31.12.2011r.), stąd wskaźnik zwodociągowania gminy wynosi 84,78%. Pozostali mieszkańcy korzystają z wodociągów zagrodowych i ze studni. Poza tym pojedyncze zagrody zlokalizowane w oddaleniu od istniejących sieci wodociągowych korzystają z indywidualnych ujęć wody.

Przez gminę przebiega magistrala wodna o długości 5,8 km. Długość czynnej sieci rozdzielczej wynosi 134,7 km. Ogółem do sieci wodociągowej podłączonych jest 3.168 budynków. Siecią wodociągową rocznie dostarczane jest do mieszkańców 261,6 tys. m³/rok.

Istnieją jednakże jeszcze braki w tym zakresie – Wielka Puszcza i Zawodzie nie posiadają sieci wodociągowej.

Większość sieci wodociągowej na terenie gminy Porąbka jest własnością przedsiębiorstwa AQUA S.A. z siedzibą w Bielsku-Białej, które zarządza wodociągami w regionie. Pozostała część stanowi własność gminy, ale jest przez AQUA S.A. eksploatowana.

Woda dostarczana do mieszkańców jest wodą dobrej jakości co obrazują ostatnie wyniki badań przedstawione w tabeli 8.

Tabela 9 Wyniki analizy wody uzdatnionej AQUA S.A.

L.P.	OZNACZENIE	J.M.	DOPUSZCZ. WARTOŚCI WG ROZP. MIN. ZDR. DZ.U. NR 61, POZ 417	SUW KOBIERNICE SOŁA I	SUW KOBIERNICE SOŁA II	UJĘCIE BUJAKÓW
	Data pobrania			25.06.2013	25.06.2013	25.06.2013

1.	Barwa	mg/dm ³ Pt	Akceptowalna	5	5	0
2.	Mętność	NTU	1	0,12	0,35	<0,10
3.	Odczyn	-	6,5-9,5	7,4	7,0	7,7
4.	Przewodność	μS/cm	2500	181,4	192,3	220,4
5.	Zapach	-	Akceptowalny	-	Z3S _{/Cl2/}	Z1S _{/Cl2/}
6.	Amonowy jon	mg/dm ³ NH ₄	0,5	<0,10	<0,10	<0,10
7.	Azotany	mg/dm ³ NO ₃	50	3,8	3,8	4,7
8.	Chlor wolny	mg/dm ³ Cl ₂	0,3	0,7	0,6	0,45
9.	Glin	mg/dm ³ Al	0,2	<0,02	<0,02	<0,02
10.	Twardość ogólna	mg/dm ³ CaCO ₃	60-500	71	76	-
11.	Żelazo ogólne	mg/dm ³ Fe	0,2	<0,02	<0,025	<0,02
12.	Bakterie grupy Coli	jkt/100ml	0	0	0	0
13.	E. Coli lub Coli typu kałowego	jkt/100ml	0	0	0	0

źródło: dane AQUA S.A (www.aqua.com)

3.4.5 Podsumowanie i wnioski

Zbiorniki Tresna, Międzybrodzie i Czaniec stanowiące kaskadę rzeki Soły, to akweny zasilane rzekami i potokami o typowo górkim charakterze, których wody wprowadzają do zbiorników znaczne ilości zanieczyszczeń. W okresach wezbrań są to zanieczyszczenia splukiwane z rozległego terenu zlewni, ponadto trafiają do zbiorników zanieczyszczenia ze źródeł komunalnych. Ze względu na współpracę środkowego zbiornika kaskady (zbiornik Międzybrodzie) z elektrownią szczytowo-pompową Żar gospodarka zasobami wodnymi kaskady przebiega w określonym reżimie, co w połączeniu z okresowymi wezbrzeniami skutkuje zmianami czystości wód.

Generalnie na terenie gminy jakość wód powierzchniowych nie jest najlepsza. Soła wykazuje przekroczenia wartości dopuszczalnych w zakresie fosforanów, siarczków i miana Coli typu kałowego.

Powodem nie najlepszej jakości wód powierzchniowych są:

- brak kanalizacji w gminie Porąbka
- przedostawanie się ścieków komunalnych do wód powierzchniowych z nieszczelnych osadników,

- celowe niekontrolowane „odprowadzanie” ścieków komunalnych przez mieszkańców do przydrożnych rowów i cieków

Rozwój zabudowy nie koordynowany z rozwojem sieci kanalizacji sanitarnej lub przy nieprzestrzeganiu obowiązujących przepisów dotyczących odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków doprowadzi do dalszej degradacji wód powierzchniowych gminy

Degradacja wód podziemnych na terenie gminy wynika z:

- zmniejszenia zasobów wód podziemnych na skutek ich ujmowania dla potrzeb wodociągów lokalnych,
- zmniejszenia zdolności infiltracyjnej gruntu w wyniku antropogenicznych przeobrażeń terenu,
- zanieczyszczenia płytko zalegających wód podziemnych na obszarach zabudowanych w dolinach rzecznych przez przecieki z nieszczelnych zbiorników wybieralnych (szamb).

3.5 Gospodarka odpadami

Do końca I połowy 2013 roku Gmina Porąbka prowadziła gospodarkę odpadami zgodnie z zasadami sprzed zmiany ustawy.

Gmina zawarła z leżącymi w sąsiedztwie gminami Kęty, Wilamowice i Osiek porozumienie dotyczące wspólnej gospodarki odpadami.

Stosownie do tegoż porozumienia zrealizowano wspólne zadanie inwestycyjne, a mianowicie budowę składowiska odpadów komunalnych wraz ze stacją przygotowania surowców wtórnych na terenie gminy Kęty.

Określone zostały także wdrożone w gminie zasady selektywnej zbiórki odpadów komunalnych u źródła ich powstawania, tzn. zarówno w gospodarstwach domowych, jak i w podmiotach gospodarczych działających na terenie gminy.

W latach 2009-2012 z terenu gminy Porąbka zebrano:

- w roku 2009 - 1 357,00 Mg odpadów zmieszanych
- w roku 2010 - 1 499,00 Mg odpadów zmieszanych
- w roku 2011 - 1 482,90Mg1 odpadów zmieszanych
- w roku 2012 - 1 350,40Mg odpadów zmieszanych

Ponadto w latach 2009-2012 wszyscy mieszkańcy gminy zostali objęci zorganizowanym systemem odbioru odpadów komunalnych (warunkiem było zawarcie stosownej umowy na odbiór odpadów z uprawnioną firmą). Na terenie gminy wdrożono system selektywnego zbierania odpadów komunalnych, który obejmuje wszystkich mieszkańców. Odpady zbierane były nieodpłatnie do worków plastikowych. Koszty wywozu pokrywała Gmina Porąbka.

Do stacji segregacji odpadów w Kętach dostarczono następujące ilości odpadów segregowanych:

- w roku 2009 - 176,6 t,

- w roku 2010 - 188,9 t,
- w roku 2011 - 167,7 t,
- w roku 2012 - 177,1 t.

Przyjęty system gromadzenia odpadów i ich wywozu, prowadzony był w sposób uporządkowany wg ustalonego harmonogramu i przystosowany do istniejących uwarunkowań lokalnych i przyzwyczajeń mieszkańców.

Dodatkowo gmina prowadziła na odbiór od mieszkańców odpadów farmaceutycznych:

- w 2009 r. odebrano 62 kg,
- w 2010 r. odebrano 165,8 kg,
- w 2011 r. odebrano 192,9 kg,
- w 2012 r. odebrano 174,9 kg.

Gmina organizowała również zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz AGD:

- w 2009 r. zebrano 9,48 t,
- w 2010 r. zebrano 37,43 t,
- w 2011 r. zebrano 30,4 t,
- w 2012 r. zebrano 17 t.

Realizacja powiatowego planu likwidacji azbestu.

Gmina organizuje akcję odbioru od właścicieli nieruchomości azbestu do utylizacji. Od 2010 r. w związku ze zmianą przepisów (zlikwidowano Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej), w kosztach nie partycypuje już Starostwo Powiatowe w Bielsku - Białej.

- w 2009 r. odebrano od właścicieli odpady azbestu w ilości 96,56 ton,
- W 2010 r. odebrano od właścicieli odpady azbestu w ilości 94,78 ton,
- W 2011 r. odebrano od właścicieli odpady azbestu w ilości 117,52 ton,
- W 2012 r. odebrano od właścicieli odpady azbestu w ilości 98,34 ton.

Z dniem 1 stycznia 2012r. weszła w życie Ustawa z dnia 1 lipca 2011r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2011 nr 152 poz. 897), która wprowadza m.in. następujące zmiany w funkcjonowaniu gospodarki odpadami komunalnymi:

- obligatoryjne przejęcie przez gminy obowiązku odbierania odpadów komunalnych od właścicieli zamieszkiwanych nieruchomości,
- ponoszenie przez mieszkańców na rzecz gminy opłaty celowej za zagospodarowanie wytworzonych odpadów komunalnych,

- koordynacyjną rolę samorządów województw polegającą na opracowaniu wojewódzkiego planu gospodarki odpadami i wyznaczeniu w nim regionów wraz z regionalnymi instalacjami przetwarzającymi odpady komunalne.

Nowe przepisy obligatoryjnie weszły w życie z dniem 1 lipca 2013r. i od tego dnia również gmina Porąbka wprowadziła nowy system gospodarki odpadami zgodny z obowiązującymi przepisami.

W związku z powyższym wprowadzono w życie następujące uchwały:

- Uchwała nr XIX/181/2012 Rady Gminy Porąbka z dnia 26 września 2012r. w sprawie postanowienia o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne;
- Uchwała Nr XIX/182/2012 Rady Gminy Porąbka z dnia 26 września 2012 r. w sprawie wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 26 października 2012 r., poz. 4248)
- Uchwała Nr XXI/205/2012 z dnia 29 listopada 2012r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego z Gminą Bielsko-Biała dotyczącego powierzenia przez Gminę Porąbka Gminie Bielsko-Biała realizacji swojego zadania własnego w zakresie zapewnienia budowy, utrzymania i eksploatacji regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych
- Uchwała Nr XXI/206/2012 z dnia 29 listopada 2012r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi (Dz. Urz. z 28 stycznia 2013r. poz. 911)
- Uchwała Nr XXI/207/2012 z dnia 29 listopada 2012r. w sprawie określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi (Dz. Urz. Z 28 stycznia 2013r. poz. 912)
- Uchwała Nr XXI/208/2012 z dnia 29 listopada 2012r. w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właściciela nieruchomości (Dz. Urz. Z 28 stycznia 2012r. poz. 913)
- Uchwała Nr XXIV/230/2013 z dnia 30 stycznia 2013r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Porąbka (Dz. Urz. z 4 marca 2013r. poz. 2035).
- Uchwała Nr XXV/236/2013 Rady Gminy Porąbka z dnia 27 lutego 2013r. w sprawie ustalenia stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki opłaty za pojemnik o określonej pojemności.
- Uchwała Nr XXV/237/2013 Rady Gminy Porąbka z dnia 27 lutego 2013r. zmieniająca Uchwałę Nr XXI/208/2012 Rady Gminy Porąbka z dnia 29 listopada

2012 r. w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właściciela nieruchomości.

- Uchwała Nr XXIX/257/2013 Rady Gminy Porąbka z dnia 27 marca 2013r. zmieniająca Uchwałę Nr XXI/206/2012 z dnia 29 listopada 2012r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.
- Uchwała Nr XXIX/273/2013 Rady Gminy Porąbka z dnia 20 czerwca 2013r. zmieniająca Uchwałę Nr XXI/207/2012 z dnia 29 listopada 2012r. w sprawie określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi

Na mocy nowych przepisów przeprowadzono przetarg nieograniczony na Świadczenie usług odbioru odpadów komunalnych z terenu Gminy Porąbka.

W wyniku przeprowadzonego postępowania na okres od 01.07.2013r. do 31.12.2013r. wybrano firmę, która będzie odbierać odpady z terenu gminy Porąbka: jest to firma **REMONDIS Sp. z o.o.**, 02-981 Warszawa Zawodzie 16, Oddział w Sosnowcu, 41-203 Sosnowiec ul. Baczyńskiego 11.

Opłata za odpady, uchwalona przez radę gminy Porąbka wynosi:

- dla nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, jeżeli odpady są zbierane i odbierane w sposób selektywny - 8,00 zł miesięcznie od każdej osoby zamieszkującej tą nieruchomość,
- dla nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, w wysokości 16,00 zł. miesięcznie, jeżeli odpady komunalne są zbierane i odbierane w sposób nieselektywny - 16 zł miesięcznie od każdej osoby zamieszkującej tą nieruchomość,
- W przypadku nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne, a odpady są zbierane i odbierane w sposób selektywny, za pojemnik o określonej pojemności:
  - 1) 55 litrów (0,055 m³) - 6,70 zł.
  - 2) 60 litrów (0,06 m³) - 7,30 zł.
  - 3) 80 litrów (0,08 m³) - 9,80 zł.
  - 4) 110 litrów (0,11 m³) - 13,40 zł.
  - 5) 120 litrów (0,12 m³) - 14,70 zł.
  - 6) 240 litrów (0,24 m³) - 29,30 zł.
  - 7) 1100 litrów (1,1 m³) - 134,40 zł.
  - 8) KP-1500 litrów (1,5 m³) - 183,30 zł.

- 9) KP-5000 litrów ($5,0 \text{ m}^3$) – 611,00 zł.
- 10) KP-7000 litrów ($7,0 \text{ m}^3$) – 855,40 zł.
- 11) KP-10000 litrów ($10,0 \text{ m}^3$) – 1222,00 zł
- 12) 1222,00 zł. + 50,00 zł. za każdy dodatkowy m^3 powyżej $10,0 \text{ m}^3$.
- W przypadku nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy a powstają odpady komunalne, które są zbierane i odbierane w sposób nieselektywny, za pojemnik o określonej pojemności:
  - 1) 55 litrów ($0,055 \text{ m}^3$) – 8,10 zł.
  - 2) 60 litrów ($0,06 \text{ m}^3$) – 8,80 zł.
  - 3) 80 litrów ($0,08 \text{ m}^3$) – 11,80 zł.
  - 4) 110 litrów ($0,11 \text{ m}^3$) – 16,20 zł.
  - 5) 120 litrów ($0,12 \text{ m}^3$) – 17,70 zł.
  - 6) 240 litrów ($0,24 \text{ m}^3$) – 35,40 zł.
  - 7) 1100 litrów ($1,1 \text{ m}^3$) – 162,20 zł.
  - 8) KP-1500 litrów ($1,5 \text{ m}^3$) – 221,20 zł.
  - 9) KP-5000 litrów ($5,0 \text{ m}^3$) – 735,50 zł.
  - 10) KP-7000 litrów ($7,0 \text{ m}^3$) – 1032,50 zł.
  - 11) KP-10000 litrów ($10,0 \text{ m}^3$) – 1475,00 zł.
  - 12) 1475,00 + 75,00 zł. za każdy dodatkowy m^3 powyżej $10,0 \text{ m}^3$.
  - 13) kosze uliczne o pojemności od 10 litrów ($0,01 \text{ m}^3$) do 45 litrów ($0,045 \text{ m}^3$) – 6,00 zł.
  - 14) kosze uliczne o pojemności większej niż 45 litrów ($0,045 \text{ m}^3$) jednak nie większej niż 70 litrów ($0,07 \text{ m}^3$) – 8,00 zł.

Obecnie zbiórką objętych jest ok. 4,5 tys. gospodarstw domowych , w tym ok. 230 zadeklarowało oddawanie odpadów niesegrowanych.

Ponadto zbiórką objętych jest 188 podmiotów gospodarczych, które nie segregują odpadów i 49 podmiotów, które segregują odpady.

Zbiórką objęte są również nieruchomości mieszane: 38 w tym dwie, które nie segregują.

3.6 Gleby

3.6.1 Typy gleb

Gleby należą do nieodnawialnych zasobów naturalnych i spełniają szereg funkcji, przede wszystkim stanowią siedlisko wzrostu i rozwoju roślin i zwierząt oraz transformacji

składników mineralnych i organicznych. Gleby charakteryzują się określonymi właściwościami fizycznymi, chemicznymi i biologicznymi kształtowanymi pod wpływem działania naturalnych procesów glebotwórczego oraz rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka. Właściwości te znajdują się w stanie określonej równowagi, która może ulegać zmianom pod wpływem tej działalności. Nieprzemyślana działalność człowieka prowadzić może do całkowitej degradacji bardzo często niemożliwej do usunięcia. Gleba jest układem dynamicznym, a związki mineralne znajdujące się w niej ulegają ciągłym przemianom, co prowadzi do ich zwiększenia lub do ubytków, aż do całkowitego zubożenia gleby. Ubytki związków mineralnych w glebach powodowane głównie przez pobieranie składników pokarmowych przez rośliny, wypłukiwanie rozpuszczalnych składników do głębszych warstw gleby, tworzenia się pod wpływem różnych czynników związków nierozpuszczalnych, niedostępnych dla roślin. Urodzajność gleb zależy również od odczynu gleby. Kwaśny odczyn gleby obniża jej żyzność prowadząc do degradacji urodzajności. Ze względu na różną reakcję roślin na odczyn gleb, przemiany pH mają znaczenie wskaźnikowo – porównawcze. Łatwo na tej podstawie określić potrzebę uregulowania odczynu, trudniej jednak ocenić przyczynę i stopień degradacji gleby. Jedyną metodą, która przynosi rezultaty są systematyczne pomiary odczynu pH prowadzone systematycznie w ciągu odpowiednio długiego czasu. Znaczną rolę w procesie zanieczyszczenia i degradacji środowiska odgrywają metale ciężkie. Zaliczamy do nich pierwiastki wśród których najczęściej wymienia się kadm, miedź, nikiel, ołów, cynk. Ich cechą charakterystyczną jest zdolność do systematycznego nagromadzania się w środowisku, co zwiększa intensywność oddziaływania. Jako zasadniczy element litosfery gleba jest jednym z najważniejszych komponentów ekosystemów lądowych i wodnych. Znajomość gleb niezbędna jest w planowaniu właściwego ich wykorzystania dla potrzeb człowieka, przy założeniu zrównoważonego rozwoju. Jest ona również potrzebna dla racjonalnego użytkowania przestrzeni produkcyjnej, rejonizacji roślin uprawnych, opracowywania planów gospodarczych, układania płodozmianów i ustalania sposobu uprawy roli.

Obszar niższych partii Beskidów na terenie gminy Porąbka pokrywają gleby **pseudobielicowe** i **brunatne kwaśne** wytworzone z glin i ilów wietrzeniowych oraz utworów lessowych.

W dolinie Soły i jej dopływów przeważają brunatne mady pyłowe i gliniaste.

W obrębie wyższych partii Beskidu Małego dominują wietrzeniowe **gleby fliszowe-brunatne kwaśne**, a w wąskich dolinach płytkie **mady górskie** o dużym stopniu szkieletowości.

Tabela 10 *Użytkowanie terenów w Gminie Porąbka*

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	POWIERZCHNIA (ha)	UDZIAŁ PROCENTOWY
1	Powierzchnia Gminy Porąbka	6.549	100
2	Użytki rolne	1.259,96	19,2
2a	<i>Grunty orne</i>	563,63	8,6

2b	Łąki	570,12	8,7
2c	Pastwiska	28,86	0,4
2d	Sady i ogrody	97,35	1,5
3	Lasy i grunty leśne	2.972,4	45,4
4	Tereny zurbanizowane i nieużytki	2.316,64	35,4

Źródło: baza danych GUS (wg spisu rolnego z 2010r. oraz GUS 2012)

3.6.2 Klasy gleb

Na terenie gminy przeważają grunty niskiej klasy bonitacyjnej. Najwięcej gruntów (1151 ha) zaliczono do klas IV-VI, co stanowi 53,0% powierzchni użytków rolnych, do III klasy bonitacyjnej zaliczono 980 ha (w przeważającej mierze na terenie Czańca), co stanowi 45,2%, w klasie II jest 36 ha, a do I klasy zaliczono jedynie 3 ha. Są to więc gleby mało urodzajne.

3.6.3 Podsumowanie i wnioski

Degradacja gleb gminy Porąbka przejawia się głównie w ich zakwaszeniu, które częściowo wynika z zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Proponuje się wprowadzenie zalesień na glebach o najniższej przydatności rolniczej.

Korzystne byłoby także rozbudowanie terenów zieleni rekreacyjnej w oparciu o te gleby. Dotyczyć to może głównie gleb klasy VI, a także V.

3.7 Surowce mineralne

3.7.1 Charakterystyka występowania surowców

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. - prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 1994, nr 27, poz. 96 z późn. zm.). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów złóż poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin. Dla prawidłowego gospodarowania zasobami przyrody (tj., między innymi, kopalinami) ustala się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego szczególne warunki zagospodarowania terenów. Również podjęcie działalności w zakresie wydobywania kopalin jest uzależnione, przez możliwość odpowiednich zapisów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, od Rady Gminy, która podejmuje uchwały o zmianie planu oraz od społeczności lokalnej, która na tym etapie może wносить uwagi i protesty.

Na terenie gminy Porąbka w dolinie rzeki Soły oraz w podłożu znajdują się żwiry gliniaste oraz żwiry. Nie są one eksploatowane na większą skalę. Gmina wydaje jednorazowe

pozwolenia na eksploatację niewielkich ilości tego surowca w porozumieniu z Zarządcą koryta rzeki tj. RZGW – Inspektorat w Żywcu.

3.7.2 Podsumowanie i wnioski

Ochrona zasobów kopalin powinna polegać na uwzględnieniu tych terenów w gminnych studiach uwarunkowań i planach zagospodarowania przestrzennego w postaci zapisów uniemożliwiających zagospodarowanie tych terenów w sposób trwały, wykluczający potencjalną eksploatację surowców.

Jakość terenów położonych na obszarze gminy w części zależy od warunków naturalnych i ukształtowania terenu, ogromny wpływ na stan powierzchni ziemi ma człowiek i jego racjonalne bądź lekkomyślne i nierozważne postępowanie wynikające w dużej mierze z nieznajomości obowiązujących przepisów. Dlatego tak ważnym jest, aby korzystanie z warunków naturalnych takich jak w tym przypadku surowce mineralne odbywało się w zgodzie z przepisami i racjonalnym myśleniem które nakazuje zostawić wyrobisko w takim stanie jak wyglądało przed eksploatacją. Zadanie to należy do firm posiadających koncesję na wydobywanie potencjalnych złóż. Natomiast organy samorządowe mają możliwość ochrony nieużytkowanych zasobów poprzez stosowne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego.

3.8 Przyroda

3.8.1 Tereny przyrodnicze objęte ochroną prawną

Głównymi formami ochrony przyrody na obszarze gminy Porąbka są:

- **Park Krajobrazowy Beskidu Małego**
- **Rezerwat Przyrody „ZASOLNICA”**

Na terenie gminy zlokalizowany jest również Specjalny Obszar Ochrony (SOO) NATURA 2000 Beskid Mały.

Park Krajobrazowy Beskidu Małego utworzony został na mocy rozporządzenia Wojewody Bielskiego nr 9/98 z dnia 16.06.1998r. w ramach Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh) i zarządzany jest przez **Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego**.

Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego powstał 1 stycznia 2000 r. na mocy Rozporządzenia nr 222/99 Wojewody Śląskiego z 16 listopada 1999r.

Beskid Mały stanowi rozciągającą się równoleżnikowo grupę górską o długości ok. 35 km i szerokości 12 km. Na zachodzie od Beskidu Śląskiego oddziela go Brama Wilkowicka, zaś na wschodzie od Beskidu Makowskiego oddziela go dolina Skawy. Przełom rzeki Soły z trzema zbiornikami zaporowymi w Czańcu, Porąbce i Tresnej dzieli Beskid Mały na dwie części. Mniejsza, zachodnia to Pasma Magurki Wilkowickiej z najwyższym szczytem Czuplem (933 m n.p.m.), większa powierzchniowo część wschodnia to grupa Łamanej Skały (929m n.p.m.).

Rysunek 4 Park Krajobrazowy Beskidu Małego

źródło: www.zpk.com.pl

Teren ten chroniony jest jako Park Krajobrazowy Beskidu Małego o powierzchni 257,70 km². Wokół parku utworzono strefę ochronną o powierzchni 222,53 km². Po reformie administracyjnej w 1999 r. część Parku Krajobrazowego Beskidu Małego (165,40 km², otulina – 102,43 km²) znalazła się w województwie śląskim, a pozostała część w województwie małopolskim.

Prawie cały Beskid Mały jest zbudowany z piaskowców godulskich. Są to skały o budowie drobnopiezistej, dość twarde i odporne na procesy wietrzenia. W północnej części Beskidu Małego w rejonie Andrychowa i Inwałdu oraz Targanic spotyka się też wapienie. Liczne skałki przybierają różne ciekawe kształty i stanowią dużą atrakcję turystyczną. Najcenniejsze z nich to baszta skalna w Kocierzu Rychwałdzkim, grupa skałek w Krzeszowie oraz skałka fliszowa na zboczach Żaru. Utworzone zostały 22 pomniki przyrody nieożywionej. Duże znaczenie przyrodnicze i poznawcze posiadają jaskinie. Powstały one w wyniku procesów osuwiskowych, tektonicznych i w mniejszym stopniu wietrzenia. 6 z nich objętych zostało ochroną pomnikową. Najbardziej znana jest Jaskinia Komonieckiego. Szczególnie malowniczo wygląda w okresie wczesnowiosennym, kiedy to strop pokryty jest sopłami lodowymi.

Obszar Parku Krajobrazowego „Beskidu Małego” i jego otuliny charakteryzuje się gęstą siecią rzeczną i dużą ilością źródeł. Położony jest w dorzeczu rzeki Wisły i zlewisku Morza Bałtyckiego. Sieć rzeczną tworzą główne rzeki: Biała, Soła i Skawa płynące z południa na północ, wraz z prostopadłe do nich płynącymi potokami górskimi. Wyjątek stanowi Wieprzówka, której przebieg jest południkowy. Na odcinku Soły, między Żywcem i Kętami, powstał system zbiorników zaporowych, tzw. Kaskada Soły.

Krajobraz Beskidu Małego, tak jak i pozostałej części Beskidów Zachodnich, został znacznie przekształcony. Piętro pogórza przebiegające średnio do 550 m n.p.m. wykorzystano pod uprawy i zabudowę. Niegdyś najbardziej rozpowszechniony tutaj grąd występuje obecnie tylko w postaci nielicznych płatów zlokalizowanych w miejscach niedostępnych, wąwozach i jarach. Na stokach północnych spotykana jest dość często schodząca nawet do 420 m n.p.m. buczyna karpacka. Od wysokości 550 m n.p.m. do 933 m n.p.m. rozciąga się piętro regła dolnego. Piętro to pokryte jest dość regularnie zwartym kompleksem leśnym z niewielkimi polanami. Ciekawostką jest występowanie w partiach grzbietowych skałowaciznych buczyn kwaśnych.

Dotychczas przeprowadzone badania flory roślin naczyniowych wykazały występowanie ponad 840 gatunków. Beskid Mały charakteryzuje się stosunkowo dużym udziałem (10%) roślin górskich, wśród których dominują gatunki reglowe i ogólnogórskie. Dużym walorem jest występowanie licznych przedstawicieli rodziny storczykowatych, np.: kruszczyk błotny, storczyca kulista, storczyk męski i stoplamek plamisty. Zagrożone są również gatunki znajdujące się na granicach swych zasięgów, między innymi: rzeżucha trójlistkowa i żywokost sercowaty, a także gatunki wapieniolubne wymierające wskutek zarastania nieużytkowanych kamieniołomów.

Na terenie Beskidu Małego występują - z kopytnych: dzik, sarna i jelen, zaś z dużych drapieżników: ryś, wilk, lisi, borsuk, a sporadycznie niedźwiedź. Spośród nietoperzy podawano z tego terenu: mroczka późnego, nocka wąsatka i borowca wielkiego, a z owadożernych: rzęsorka rzeczka i zębiatka karliczka oraz dwa gatunki ryjówek: aksamitną i malutką. Największym gryzoniem jest bóbr europejski. Łącznie na terenie Beskidu Małego zanotowano dotychczas 36 gatunków ssaków. Natomiast badania ornitofauny wykazały występowanie 111 gatunków ptaków lęgowych, w tym 6 drapieżników dziennych, a wśród nich: trzmielojada i kobuza; 4 gatunki kuraków; 6 gatunków dzięciołów, bociana czarnego, pójdzki i zimorodka.

Na terenie Beskidów obszary szczególnie cenne zostały objęte ochroną rezerwatową, należą do nich przede wszystkim fragmenty drzewostanów o charakterze naturalnym: „Szeroka” (52,12 ha), „Buczyna na Zasolnicy” (16,65 ha), i „Madohora” o powierzchni 71,38 ha. Specyficzne warunki klimatyczne i topograficzne przyczyniły się do odmienności w przystosowaniu budownictwa, narzędzi, techniki pracy oraz stroju. Izolacja terenów górskich od nizinnych przyczyniła się zatem i do tego, że zachowało się tu szczególnie wiele form tradycyjnych, zwłaszcza w dziedzinie kultury materialnej projektowane jest utworzenie w dolinie rzeki Soły, „obszaru chronionego krajobrazu rzeki Soły”

Granice Parku i jego otuliny obejmują m.in. całość kompleksów lasów górskich w gm. Porąbka oraz powierzchnie podstokowe Beskidu.

Znaczna część obszaru gminy Porąbka leży w granicach Parku i jego otuliny.

Celem utworzenia Parku jest zachowanie, popularyzacja wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych Beskidu Małego, w warunkach racjonalnego gospodarowania, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Natomiast celem utworzenia otuliny jest zachowanie harmonijnego krajobrazu oraz zabezpieczenie Parku przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Na terenie Parku i jego otuliny, a więc na znacznej powierzchni gminy Porąbka, obowiązuje stosowanie następujących ogólnych zasad i kierunków działania:

1. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.
2. Ochrona środowiska i krajobrazu przed:
  - zakłóceniami stosunków wodnych,
  - degradacją gleb i szaty roślinnej,
  - zanieczyszczeniami powietrza,
  - zakłóceniami harmonii w krajobrazie.
3. Czynna ochrona środowiska poprzez:
  - likwidację lub ograniczenie na terenie Parku działalności gospodarczej szkodliwej dla środowiska,
  - prawidłową politykę przestrzenną,
  - utrzymanie, odnawianie i wzbogacanie zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.
4. Prowadzenie gospodarki rolnej, leśnej i łowieckiej zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego.

Rezerwat Przyrody „ZASOLNICA” (1973/M.P.5, poz. 38), o powierzchni 16,64 ha, zajmuje wschodnie zbocza Zasolnicy.

Celem ochrony tego obszaru jest zachowanie występującej w piętrze regla dolnego buczyny karpackiej. W drzewostanie występuje głównie buk (*Fagus silvatica*), a także jodła (*Abies alba*), klon (*Acer platanoides*), jawor (*Acer pseudoplatanus*) i wiąz górski (*Ulmus Montana*). Charakterystycznymi gatunkami runa są natomiast: gajowiec żółty (*Galeobdolon luteum*), marzanka wonna (*Asperula odorata*), paprotnik Brauna (*Polystichum braunii*), szczyr trwały (*Mercurialis perennis*), żywiec gruczołowaty (*Dentaria glandulosa*). W południowo-zachodniej części rezerwatu występuje także kwaśna buczyna z występującą w warstwie runa kosmatką gajową (*Luzula nemorosa*). W dolnej części rezerwatu znajduje się fragment grądu z dużym udziałem lipy. Szata roślinna rezerwatu nie wykazuje negatywnych zmian, jej walory przyrodnicze charakteryzują się dużymi wartościami.

Specjalny Obszar Ochrony NATURA 2000 Beskid Mały

Obszar położony w masywie Beskidu Małego, w paśmie Magurki Wilkowickiej (Czupel 933 m npm) i grupie Łamanej Skały (929 m npm). Beskid Mały zbudowany jest z utworów serii śląskiej, reprezentowanych głównie przez twarde, odporne na wietrzenie piaskowce godulskie, które przeławicowane są łupkami, piaskowcem i zlepiańskimi dolnymi. Niektóre formy skałkowe zbudowane są z piaskowców ciężkowickich. Układ dolin jest koncentryczny, grzbiety i szczyty zaokrąglone, a stoki dość strome. Na terenie SOO znajduje się kilkadziesiąt skałek, jaskiń i schronisk podskalnych. Do najcenniejszych jaskiń należą: Jaskinie Czarne Działy (w tym jaskinia Czarne Działy III o dł. 115 m) i Jaskinia Komonieckiego, która jest największą jaskinią erozyjno-wietrzeniową w polskich Karpatach

Fliszowych. Powierzchniowo dominują tu zbiorowiska leśne, łąkowe są rzadsze, a sporadycznie występują zbiorowiska torfowiskowe, ziołoroślne i naskalne.

Obszar obejmuje największy i najlepiej wykształcony kompleks kwaśnych buczyn górskich *Luzulo luzuloidis*-*Fagetum* w Karpatach. Występowanie na krańcach zasięgu geograficznego zespołów świerczyny górnoreglowej *Plagiothecio-Piceetum* (w piętrze regła dolnego - unikatowy fenomen synchorologiczny w Karpatach), jaworzyny miesięcznicowej *Lunario-Aceretum*, świerczyny na torfie *Bazzanio-Piceetum*.

Stwierdzono tu łącznie obecność 14 siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Ponadto, jest to miejsce występowania 2 gatunków mchów z załącznika II tej Dyrektywy, z tym, że stanowisko jednego z nich - bardzo rzadkiego mchu *Buxbaumia viridis* - wymaga potwierdzenia. Ponadto znajduje się tu najdalej wysunięte na północ stanowisko rzeżuchy trójlistkowej *Cardamine trifolia*.

3.8.2 Pomniki przyrody

Obecnie na terenie gminy znajdują się 2 pomniki:

1. drzewo daglezja rosnąca na działce Nr 3321 w Porąbce ul. Mała Puszcza. Pomnik ustanowiony został Uchwałą Rady Gminy z dnia 29 grudnia 2008r. i wpisany do Wojewódzkiego Rejestru Form Ochrony Przyrody pod **Nr 1/RG**
2. drzewo „Dąb Wolności” o obwodzie 356cm, rosnące na działce nr 1897/4 w Porąbce przy ul. Krakowskiej. – ustanowiony Uchwałą Rady gminy z dnia 11czerwca 2012 r. Nr XVII/161/12 Rady Gminy Porąbka ustanowiła za pomnik przyrody

3.8.3 Lasy

Lasy i grunty leśne na terenie gminy zajmują 2 972,4 ha, co stanowi 45,4% powierzchni gminy.

Są to lasy przeważnie mieszane, chociaż na stokach Zasolnicy zachowały się resztki dawnej puszczy karpackiej - starodrzew buczyny. Spotyka się jeszcze zespoły świerka z domieszką buka i jodły oraz: sosny, jawory, dęby, jesiony, wiązy górskie, olchy i różne odmiany wierzby. **Osobliwością przyrodniczą jest półkilometrowa aleja limbowa na Bukowskim Groniu pomiędzy Porąbką i Targanicami, największe skupisko tych drzew w Beskidach.**

Na terenie gminy występują zwarte kompleksy leśne wchodzące w skład Beskidu Małego. Są to dolnoreglowe bory mieszane oraz lasy mieszane górskie i lasy górskie.

W dolinie rzeki Soły rozwijają się higrofilne lasy liściaste tj. łągi wierzbowo-topolowe oraz nadrzeczna olszyna górską, zaś wzdłuż strumieni i potoków widoczne są małe powierzchnie płatów podgórskiego łągu jesionowego oraz łągu jesionowo-olszowego.

Na terenach rolniczych z zabudową rozproszoną występują rozdrobnione płaty zbiorowisk leśnych oraz zaroślowych o szacie roślinnej silnie przekształconej lub zniszczonej z przewagą ekosystemów synantropijnych oraz półnaturalnych.

Lasy prywatne na terenie gminy zajmują 648 ha (21,3%), natomiast lasy państwowe 2392 ha (78,7%) i zarządzane są przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach – Nadleśnictwo Andrychów – obręb leśny Porąbka. Dla lasów tego nadleśnictwa sporządzony został Plan Urządzenia Lasu na lata od 2005 do 2014.

3.8.4 System obszarów chronionych

W obowiązującym w Polsce prawie ochrona przyrody regulowana jest przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.). W jej rozumieniu ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody tj.:

- dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów,
- roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową,
- zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia,
- siedlisk przyrodniczych,
- siedlisk roślin, zwierząt i grzybów zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych,
- tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt,
- krajobrazu,
- zieleni w miastach i na wsiach,
- zadrzewień.

Ww. ustawa wprowadza następujące formy ochrony przyrody:

Parki narodowe

Obejmują obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1.000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe. Park narodowy tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej oraz walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody, a także odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów.

Rezerваты przyrody

Obejmują obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Parki krajobrazowe

Obejmują obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu

Obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz, o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000

Program Natura 2000 jest to ponadnarodowe, unikalne w skali świata przedsięwzięcie na rzecz ochrony różnorodności biologicznej Europy. Celem programu jest objęcie ochroną około 200 najcenniejszych i zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych i ponad 1000 rzadkich i zagrożonych gatunków w odpowiednio zaplanowanej Europejskiej Sieci Ekologicznej obszarów Natura 2000, znanej pod nazwą „sieci Natura 2000”, aby zapewnić im w sposób trwały właściwy stan ochrony. Unikalność tego programu polega na tym, że kraje członkowskie tworzą sieć Natura 2000 na podstawie jednakowych założeń określonych w prawie i wytycznych Unii Europejskiej, zarządzają nią przy zastosowaniu podobnych instrumentów, wspólnie troszczą się o odpowiednie środki finansowe i jej promocję.

Pomniki przyrody

To pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie. Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.

Stanowiska dokumentacyjne

Są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych. Stanowiskami dokumentacyjnymi mogą być także miejsca występowania kopalnych szczątków roślin lub zwierząt.

Użytki ekologiczne

Są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska

rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Są to fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony.

Każda z form spełnia inną rolę w polskim systemie ochrony przyrody i służy innym celom, dlatego charakteryzuje się odmiennym reżimem ochronnym oraz zakresem ograniczeń w użytkowaniu. Podsumowując formy ochrony przyrody tworzą duży i zróżnicowany zespół środków pozwalających realizować ochronę przyrody, powstały w efekcie rozwoju naukowych podstaw ochrony przyrody i jej wieloletniej praktyki.

System obszarów chronionych obejmuje parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu. Ich zadaniem jest utrzymanie na chronionym obszarze naturalnych procesów przyrodniczych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa geologicznego, zapewnienie ciągłości istnienia gatunków i ekosystemów, kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody oraz przywracanie do właściwego stanu zasobów i składników przyrody. Formy ochrony obszarowej są projektowane i zakładane tak, aby stworzyć na terenie kraju jednolity system ochrony obszarowej, gwarantujący efektywną i maksymalną realizację celów ochrony przyrody w Polsce.

3.8.5 Podsumowanie i wnioski

W zakresie ochrony środowiska przyrodniczego należy zachować:

1. Naturalną i półnaturalną zieleń w postaci zadrzewień łęgowych (rzeka Soła, potok Wielka Puszcza, inne większe potoki – dopływy Soły) oraz zakrzewień śródpolnych.
2. Zieleń urządzoną wzdłuż ciągów komunikacyjnych.
3. Walory krajobrazowe terenów o urozmaiconej rzeźbie terenu (wąwozy, jamy, kamień ca, skarpy) oraz terenów o atrakcyjnej widokowo ekspozycji (Porąbka – Kozubnik, Bukowiec, Wielka Puszcza, Czaniec Górny) przed niekontrolowanym rozwojem budownictwa letniskowego.

4. Zwarte zespoły drzewostanów zabytkowych:

- Zespół dworsko-parkowy w Kobiernicach,
- Zespół zamkowo-parkowy w Czańcu wraz z aleją dojazdową (ul. Wojska Polskiego Kęty),
- Zespół dworsko-parkowy w Czańcu (Zakład produkcji tektury).

Należy uwzględnić również ochronę zieleni na cmentarzach w Czańcu, Bujakowie i Porąbce, oraz w otoczeniu kościołów w Czańcu i Porąbce.

Ochronie powinien podlegać również starodrzew w otoczeniu obiektów objętych ewidencją zabytków.

3.9 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

3.9.1 Zarządzanie wodami na terenie gminy

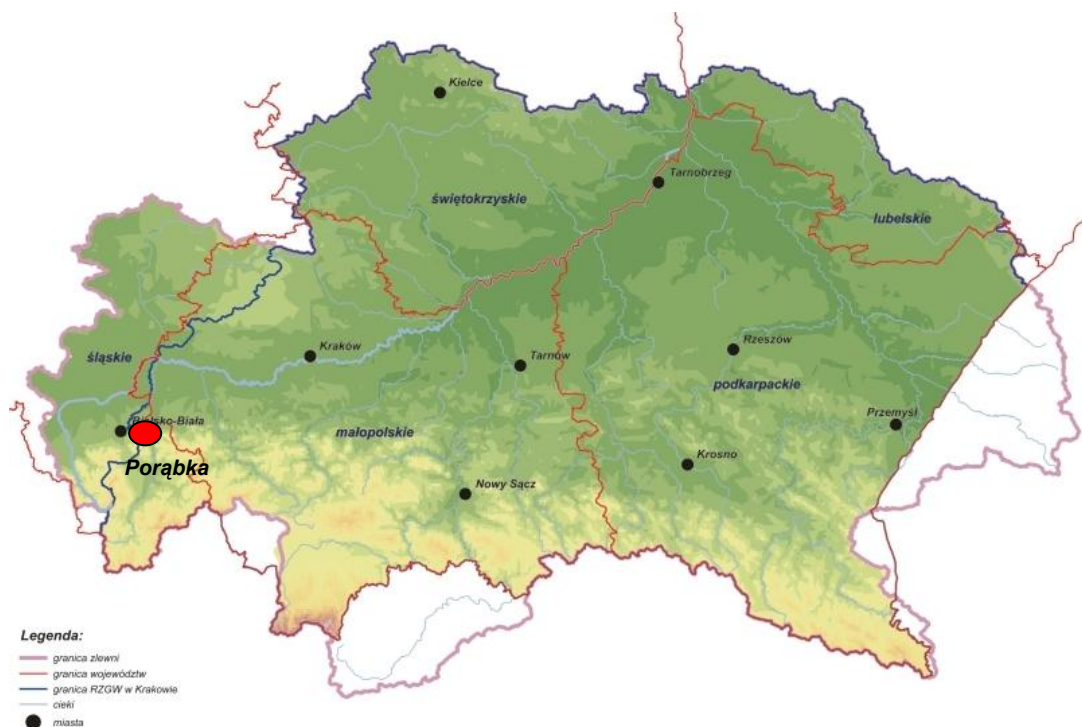
Wodami na terenie gminy zarządzają 2 instytucje: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie oraz Śląski zarząd melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie usytuowany jest w południowo-wschodniej Polsce i obejmuje prawie w całości dorzecze Górnej Wisły (począwszy od ujścia Przemszy do ujścia Sanny) oraz niewielkie części zlewni Strwiąża (dorzecze Dniestru) i Czarnej Orawy (dorzecze Dunaju) należących do zlewiska Morza Czarnego. Powierzchnia obszaru działania RZGW w Krakowie wynosi 43 703 km².

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie administruje wodami powierzchniowymi, stanowiącymi własność Skarbu Państwa z obszarem działania obejmującym:

- dorzecze Wisły od ujścia Przemszy (km 0+000) do nowego ujścia Sanny (km 295+200)
- dorzecze Dniestru w granicach Państwa
- dorzecze Dunaju w granicach Państwa.

Szczegółowy wykaz wód powierzchniowych w administracji i zarządzie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2002 r. w sprawie śródlądowych wód powierzchniowych lub ich części stanowiących własność publiczną (Dz. U. Nr 16 poz. 149 z 2003 r.).

Rysunek 5 Obszar działania RZGW Kraków

źródło: www.krakow.rzgw.gov.pl

Obszar działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie zajmuje 14 % obszaru Polski, obejmując:

- 5 województw, tj.:
  - woj. podkarpackie w 99,5 %,
  - woj. małopolskie w 95 %,
  - woj. świętokrzyskie w 64,5 %,
  - woj. lubelskie w 11 %,
  - woj. śląskie w 10 %;
- 63 powiaty;
- 456 gmin, z tego 41 gmin podzielonych granicą wododziału (granicą RZGW);
- około 120 miast, z tego 10 miast liczących więcej niż 50 tys. mieszkańców.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie Zarząd Zlewni Soły i Skawy z siedzibą w Żywcu

W Regionalnym Zarządzie Gospodarki Wodnej w Krakowie działają terenowe komórki organizacyjne – zarządy zlewni.

Terytorialny i merytoryczny zakres działania zarządów zlewni określa zał. nr 2 do Regulaminu organizacyjnego Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie.

Zastępca Dyrektora ds. Zarządu Zlewni upoważniony jest do reprezentowania Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie w zakresie udzielonych mu szczegółowych pełnomocnictw.

Rysunek 6 Obszar działania Zarządu Zlewni Soły i Skawy na tle RZGW Kraków

źródło: www.wrotamalopolski.pl

Obszar działania

1. Nadzór Wodny w Żywcu

- rz. Soły od km 48+000 do km 89+750 (do partii źródłowych) z dopływami powyżej zbiornika Tresna wraz z dopływami do zbiornika Tresna: pot. Żylica, Łękawka i Kalonka.

3. Nadzór Wodny w Czańcu

- **rz. Soły od km 0+000 do km 28+800.**

4. Zbiornik wodny w Porąbce

- **zapora i zbiornik w Porąbce na rz. Sole od km 32+000 do km 40+000 wraz z dopływami do zbiornika.**

5. Zbiornik wodny w Czańcu

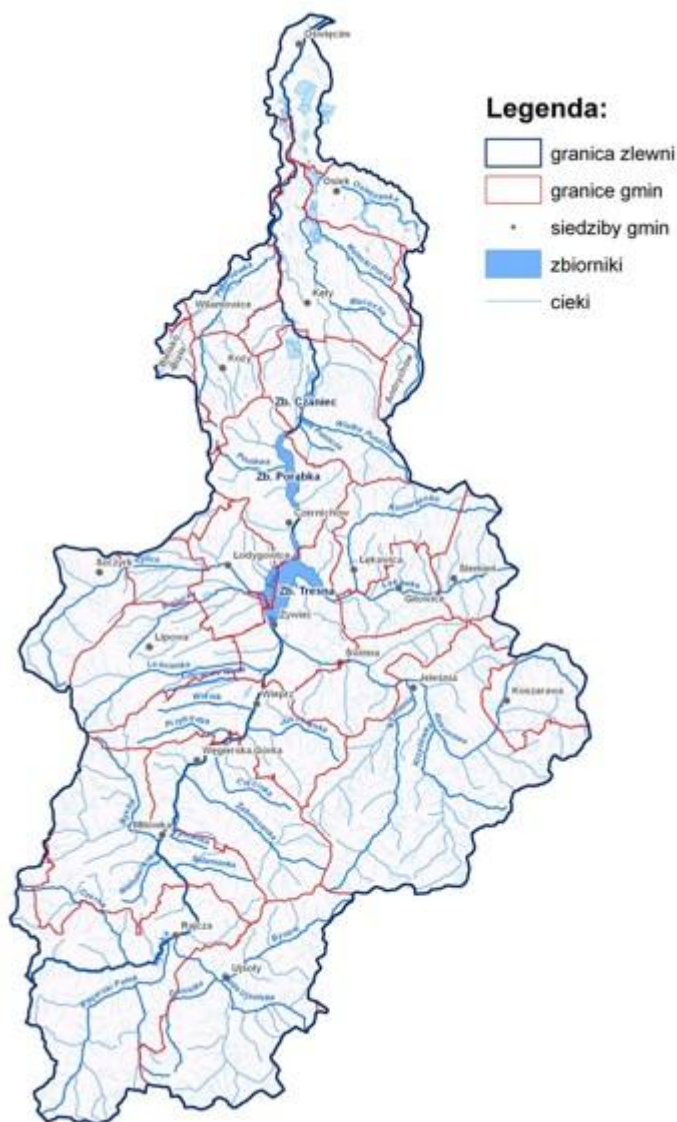
- **zapora i zbiornik w Czańcu na rz. Sole od km 28+800 do km 32+000 wraz z dopływami do zbiornika.**

6. Zbiornik wodny w Tresnej

- zapora i zbiornik Tresna na rz. Sole od km 40+000 do km 48+000 wraz z dopływami do zbiornika, z wyłączeniem potoku Żylica, Łękawka i Kalonka,
- pompownie: nr 1 w Żywcu, nr 2 i 2-bis w Zabłociu, nr 3 w Pietrzykowicach i nr 4 w Zarzeczu.

Rysunek 7   **Obszar działania Zarządu Zlewni Soły i Skawy**
źródło: www.wrotamalopolski.pl

Rysunek 8 Zlewnia rzeki Soły

źródło: www.krakow.rzgw.gov.pl

Śląski Zarząd Melioracji i urządzeń Wodnych w Katowicach jest wojewódzką samorządową jednostką organizacyjną utworzoną uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr I /15/10/99 z dnia 28 grudnia 1999 roku. Siedzibą Śląskiego Zarządu Melioracji jest miasto Katowice, ulica Jesionowa 9a. Terenem działania Śląskiego Zarządu Melioracji jest terytorium Województwa Śląskiego.

Śląski Zarząd Melioracji posiada Oddział w Bielsku-Białej, który jest administratorem cieków na terenie gminy Porąbka.

Śląski Zarząd Melioracji jest jednostką budżetową województwa finansowaną ze środków Samorządu Województwa Śląskiego.

Do podstawowych zadań Śląskiego Zarządu Melioracji należy:

- 1) realizowanie zadań wynikających z wykonywania przez Marszałka Województwa Śląskiego prawa właścicielskiego w stosunku do wód i urządzeń istotnych dla

- regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa oraz w stosunku do tzw. wód pozostałych, niewymienionych w art. 11 ust. 1 pkt 1-3 ustawy – Prawo wodne,
- 2) koordynowanie, programowanie i planowanie zamierzeń w zakresie gospodarki wodnej i melioracji wodnych,
  - 3) przygotowanie dokumentacyjne zadań w zakresie utrzymania cieków oraz budowy, odbudowy i modernizacji urządzeń wodnych, urządzeń melioracji wodnych podstawowych, realizacja tych zadań i rozliczenie finansowe wraz z przekazaniem do eksploatacji,
  - 4) przygotowanie inwestycji i realizacja inwestycji melioracji wodnych szczegółowych, wykonywanych na koszt Skarbu Państwa za częściową odpłatnością, wraz z przygotowaniem decyzji na wykonanie i ustalenie wysokości opłaty melioracyjnej,
  - 5) koordynowanie utrzymania cieków wodnych, urządzeń melioracji wodnych podstawowych (remonty, konserwacja i eksploatacja) w zakresie zabezpieczenia środków i ich rozdziału według hierarchii potrzeb w aspekcie otrzymywanych środków finansowych,
  - 6) koordynacja użytkowania systemów melioracyjnych i aktualizowanie instrukcji eksploatacyjnych na tych systemach,
  - 7) koordynowanie w ramach własnej organizacji spraw związanych z prowadzeniem akcji ochrony przeciwpowodziowej oraz prowadzenie gospodarki sprzętem przeciwpowodziowym w wojewódzkich interwencyjnych magazynach przeciwpowodziowych
  - 8) naprawa i usuwanie szkód powodziowych na ciekach i urządzeniach wodnych będących w ewidencji Marszałka Województwa Śląskiego,
  - 9) koordynacja zadań inwestycyjnych w zakresie polityki inwestycyjnej samorządu województwa w celu wykorzystania funduszy pomocowych oraz przygotowania wniosków na uzyskanie dotacji z funduszy pomocowych,
  - 10) realizacja programu małej retencji wodnej poprzez nadzór nad przygotowaniem dokumentacji technicznej, wykonawstwa robót oraz pozyskiwania funduszy na ten cel, realizowanych jako zadania inwestycji wspólnych,
  - 11) prowadzenie ewidencji urządzeń melioracji wodnych, zmeliorowanych gruntów, wód istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa oraz pozostałych wód publicznych, dla których prawa właścicielskie wykonuje Marszałek Województwa,
  - 12) wykonywanie w imieniu Marszałka Województwa Śląskiego nadzoru i kontroli nad związkami spółek wodnych i przygotowanie decyzji wynikających z prowadzonego nadzoru,
  - 13) zawieranie umów – ugód lub dochodzenie w drodze sądowej konieczności naprawienia szkód górniczych w urządzeniach melioracji wodnych podstawowych i ciekach, w stosunku do których Marszałek Województwa Śląskiego wykonuje prawa właścicielskie, powodowane działalnością Kopalń Węgla Kamiennego,

- 14) prowadzenie zespołu oceny projektów inwestycyjnych przy Śląskim Zarządzie Melioracji i Urządzeń Wodnych dla opiniowania koncepcji projektów technicznych inwestycji i naprawy szkód górniczych w zakresie melioracji wodnych oraz rekultywacji terenów rolnych,
- 15) przygotowanie aktów notarialnych do zawierania umów użytkowania gruntów pokrytych wodami, związanych z wykonywaniem infrastruktury przemysłowej, komunalnej lub rolnej za opłatą roczną,
- 16) wydawanie decyzji administracyjnych na podstawie odrębnego pełnomocnictwa udzielonego przez Marszałka Województwa Śląskiego.

Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych zarządza następującymi ciekami wodnymi na terenie gminy Porąbka:

- Bujakówka – km 0+000 ÷ 3+200 (na terenie sołectw Kobiernice i Bujaków)
- Domaczka - km 0+000 ÷ 5+300 (na terenie sołectwa Czaniec)
- Węgierka - km 0+000 ÷ 3+700 (na terenie sołectwa Kobiernice i Bujaków)

Istniejące obwałowanie rzek na terenie gminy Porąbka:

- Rzeka Soła posiada wały w miejscowości Kobiernice na długości 4.750 m po lewej stronie, 3.450 m po stronie prawej w miejscowości Czaniec

Potok Domaczka posiada wały w miejscowości Czaniec po lewej stronie o długości 900 m oraz po prawej 1.025 m.

3.9.2 Zagrożenie powodzią i suszą

Ośrodek Koordynacyjno-Informacyjny Ochrony Przeciwpowodziowej

Celem działania OKI jest gromadzenie, przetwarzanie i udostępnianie informacji związanych z ochroną przeciwpowodziową.

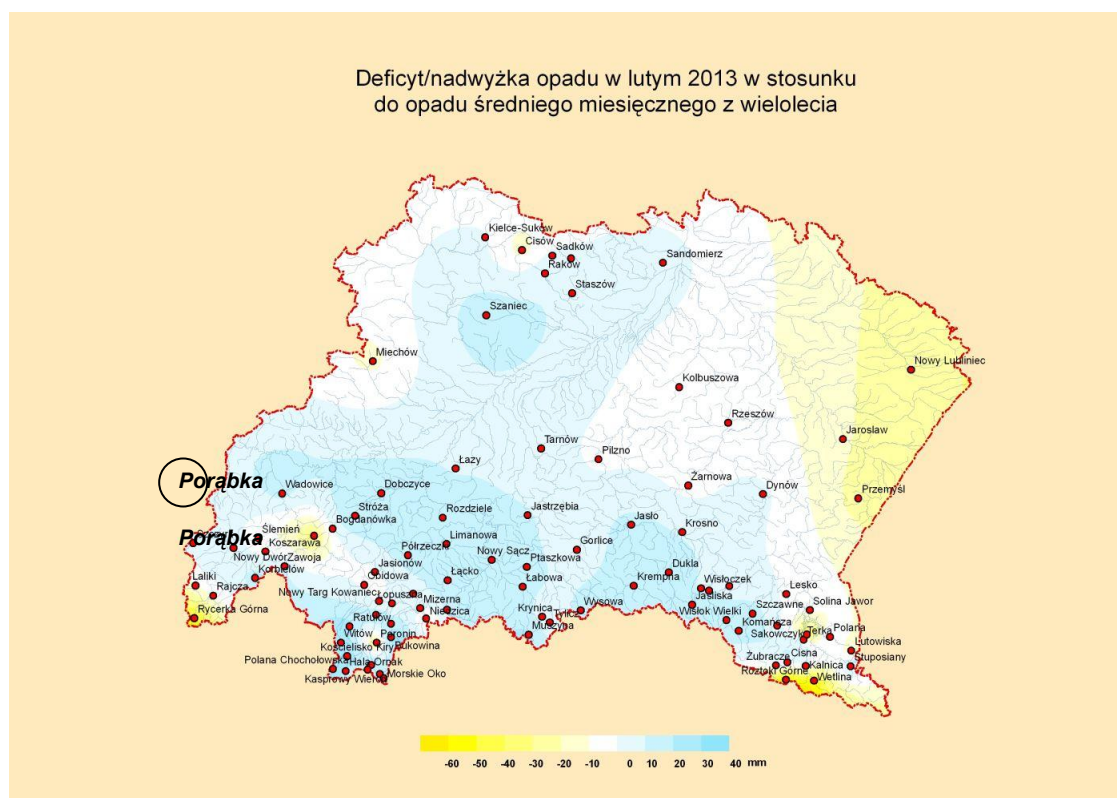
Szeroko rozumiana ochrona powodziowa obejmuje w sobie każde działanie zmniejszające tak samo zagrożenie powodzią jak i ograniczanie (najlepiej poprzez minimalizację) wszelkich strat w czasie występowania powodzi. Wyznacza to w sposób naturalny dwa podstawowe okresy, w których będą występowały odrębne zadania stawiane przed ośrodkami decyzyjnymi. Dlatego też, dla każdego wariantowo przedstawionego celu działania OKI, wykonano analizę podziału funkcjonalnego OKI w okresie normalnym (między powodzią) oraz w okresie zagrożenia (w czasie powodzi). Zgodnie z obowiązującymi ustaleniami prawnymi, oba te okresy generują inną formę instytucjonalną wypracowywania decyzji oraz różnią się istotnie co do czasu ich wypracowania. Jednakże, z uwagi na wielkość regionu wodnego, okres zagrożenia nie zwalnia OKI od bieżącego wykonywania zadań okresu normalnego dla obszaru nie objętego zagrożeniem powodziowym.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie realizując zapisy art. 92 ust.3 pkt 7. Ustawy Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. wraz z późniejszymi zmianami, które nakładają

na dyrektora RZGW m.in. obowiązek koordynowania działań związanych z ochroną przed suszą w regionie wodnym, podjął działania zmierzające do graficznego przedstawienia obszarów najbardziej narażonych na wystąpienie suszy (deficyt opadów). W tym celu wykorzystuje się dostępne w OKI informacje nt. opadów (dane pochodzą z IMGW O/Kraków) oraz możliwości techniczne (oprogramowanie Geomedia Profesional z nakładką GRID).

W trakcie analiz dokonuje się porównania miesięcznej sumy opadu ze średnim miesięcznym opadem wyliczonym z wielolecia. Ich wynikiem jest wizualizacja przestrzennego rozkładu deficytu lub nadwyżki opadu dla danego miesiąca – aktualizowana raz na miesiąc.

Rysunek 9 Analiza deficytu lub nadwyżki opadów dla miesiąca lutego 2013r. w stosunku do opadu średniego miesięcznego z wielolecia

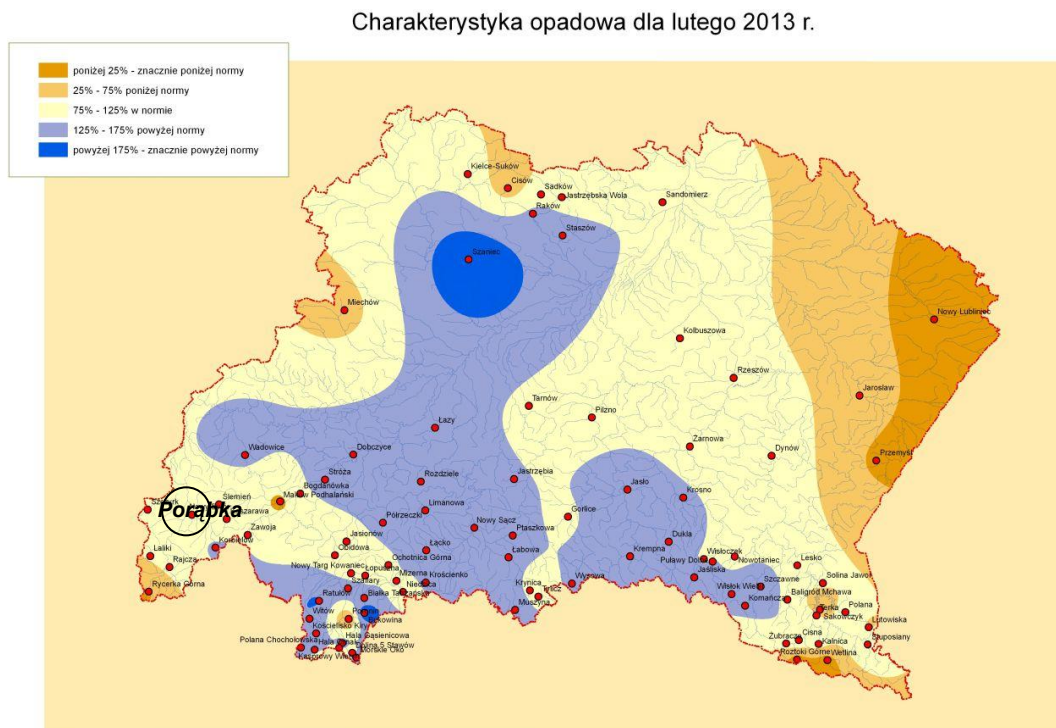
źródło: www.krakow.rzgw.gov.pl

Ponadto od listopada 2005 roku Ośrodek wizualizuje również procentowy rozkład opadu zakwalifikowany wg pięciu poniższych klas:

1. 0%-25% znacznie poniżej normy,
2. 25%-75% poniżej normy,
3. 75%-125% w normy,
4. 125%-175% powyżej normy,
5. powyżej 175% znacznie powyżej normy

Propozycję podziału na powyższe klasy podano w oparciu o informację z „Biuletynu Państwowej Służby Hydrologiczno-Meteorologicznej” wydawanego przez IMGW.

Rysunek 10 Wskaźnik zagrożenia suszą gruntową w czerwcu 2013r.

źródło: www.krakow.rzgw.gov.pl

Od grudnia 2007 r. na stronach OKI dostępne są również mapki przedstawiające „wskaźnik zagrożenia suszą gruntową” – utożsamiany z niżówką wód gruntowych, obliczany wyłącznie dla poziomu wodonośnego o zwierciadle swobodnym.

$$k_n = 1 - G / \text{SNG}_w(1991-2005)$$

G [m] – stan aktualny, określany jako głębokość położenia zwierciadła wody, przyjmowany umownie jako pierwszy pomiar w rozpatrywanym miesiącu;

SNG_w [m] – średni niski stan (zwierciadła) wody z okresu wielolecia, określany jako średni z minimalnych rocznych stanów wód podziemnych w okresie wielolecia.

Zasady interpretacji:

$k_n > 0,1$ – brak zagrożenia suszą (niżówką) gruntową

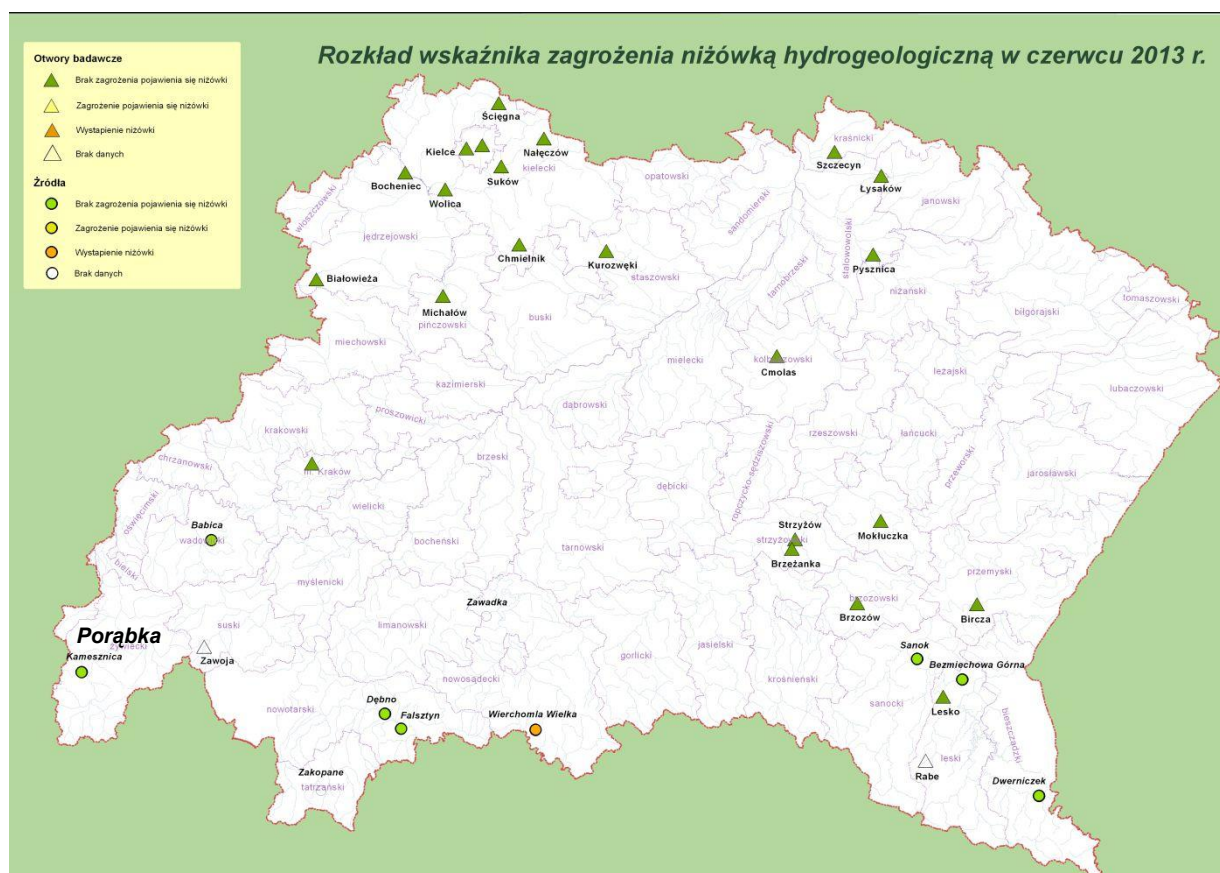
$0,1 \geq k_n > -0,1$ – zagrożenie pojawienia się niżówki

$-0,1 \geq k_n > -0,3$ – wystąpienie płytkiej niżówki

$k_n \leq -0,3$ – wystąpienie głębokiej niżówki

Wskaźnik obliczany jest tylko dla tych punktów, dla których istnieją odpowiednio długie ciągi obserwacji (możliwość wyliczenia średniego niskiego stanu zwierciadła wody z okresu wielolecia) oraz prowadzone są bieżące pomiary.

Mapki opracowuje się dla każdego miesiąca (począwszy od listopada 2006 r.) z opóźnieniem wynoszącym ok. 2 miesiące.

Rysunek 11 Wskaźnik zagrożenia suszą gruntową w czerwcu 2013r.

źródło: www.krakow.rzgw.gov.pl

Wszystkie definicje oraz dane dotyczące wartości „wskaźnika zagrożenia suszą gruntową” pochodzą z materiałów Państwowego Instytutu Geologicznego www.pgi.gov.pl

Zdaniem Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego Wydziału Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obronnych inwestorzy powinni być poinformowani o ryzyku budowania w strefie katastrofalnych zatopień, która obejmuje prawie cały obszar gminy z wyjątkiem terenów wyżej położonych określonych w przybliżeniu granicą Parku Krajobrazowego „Beskid Mały”.

Strefa ta winna mieć zapewnienie możliwości szybkiej ewakuacji mieszkańców poprzez między innymi oznakowanie kierunków i dróg ewakuacji oraz zabezpieczenie odpowiedniego sprzętu.

Soła (prawy dopływ Wisły) posiada jedno z największych w Europie wahań stanu wód i mierzone w rejonie gminy Porąbka mieszczą się w granicach od **1m³/s** w okresie suszy do **1382 m³/s** w okresie powodzi (1958 rok), przy średnim rocznym przepływie **18,8 m³/s**.

Nic więc dziwnego, że największe zagrożenie powodziowe na terenie gminy niesie rzeka Soła. W celu jej ujarzmienia i podporządkowania zaistniała konieczność wybudowania zespołu zapór na rzece (Kaskada Soły). Uzyskano dzięki temu zmniejszenie maksymalnych przepływów powodziowych **z 1400 do 750-850 m³/s**. (dane z powodzi w roku 1997).

Dodatkowo w gminie Porąbka często występują lokalne podtopienia i idące za tym zniszczenia w wyniku deszczów nawalnych (ostatnio wiosna 2006 i 2007r.). Skutki występowania tego typu podtopień w dużym stopniu obciążają gminę kosztami napraw dróg, przepustów i mostów.

4. Szczegółowy program ochrony środowiska

Niniejszy rozdział zawiera strategię krótkoterminową na najbliższe 4 lata (2013-2016) oraz długoterminowy plan na kolejne 4 lata (2017-2020) dla poszczególnych uciążliwości i elementów środowiska, dla których zdefiniowano cele do roku 2020 i opisano działania zmierzające do osiągnięcia tych celów.

Cele i priorytety w większości nie zmieniły się stosunku do Programu na lata 2009-2012. Zmiany dotyczą tylko zadań w ramach priorytetów. Część zadań zostało zrealizowanych w okresie obowiązywania poprzedniej wersji Programu, część natomiast, głównie ze względów finansowych, nie mogła zostać zrealizowana, dlatego ponownie znalazły się w Programie na lata 2013-2020.

Zapisy przedstawione w tym rozdziale są podstawą do opracowania **"Harmonogramu działań na rzecz ochrony środowiska"**, który przedstawiono w rozdziale 6.

CEL 1

WYSOKA JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH ORAZ OCHRONA WÓD PODZIEMNYCH I RACJONALIZACJA ICH WYKORZYSTANIA

Priorytet I: Ochrona wód powierzchniowych i ujęć wody pitnej zgodnie z Krajowym programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Zadania do wykonania w ramach Programu należy oprzeć na analizie ich wykonalności pod względem prawnym, finansowym i technicznym.

Jak pokazały założenia poprzedniego Programu, wszystkie te czynniki muszą zostać spełnione równocześnie. Dlatego przy opracowaniu zadań krótkoterminowych z zakresu kanalizacji należy wziąć pod uwagę zapisy dotyczące tworzenia aglomeracji.

Gmina złożyła już w 2012 roku wniosek o zmianę aglomeracji, z której wyłączyła sołectwo Porąbka, ale prawdopodobnie aglomeracja ulegnie dalszym korektom. Docelowo w aglomeracji pozostać mają tylko sieci kanalizacyjne już wykonane lub przygotowane do realizacji (z pełnym montażem finansowym, w trakcie procedury przetargowej) i spełniające wymóg osiągnięcia współczynnika koncentracji 120 Mk/km.

W czerwcu 2013r. opracowano nowe Wytyczne do tworzenia i zmiany aglomeracji.

Wytyczne zostały opracowane wg obowiązującego stanu prawnego oraz projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo wodne, ustawy o ochronie przyrody oraz ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, oraz projektu Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego na dzień 1.05.2013 r.

Zgodnie z założeniami KPOŚK w terminie do końca 2015 r. w aglomeracjach osiągnięty zostanie następujący poziom obsługi zbiorczymi systemami kanalizacyjnymi:

- Dla aglomeracji (dużych miast) $\geq 150\ 000$ RLM - > 98% RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego,
- dla aglomeracji $\geq 100\ 000$ RLM < 150 000 RLM - > 95% RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego,
- dla aglomeracji $\geq 15\ 000$ < 100 000 RLM - > 90% RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego,
- dla aglomeracji $\geq 2\ 000$ < 15 000 RLM - > 80%, RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego.
- Pozostała ludność aglomeracji nieobsługiwana przez zbiorcze systemy kanalizacyjne korzystać będzie z indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (tj.: zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków). Ścieki ze szczelnych zbiorników bezodpływowych dostarczane będą taborem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków komunalnych.

Powyższe zakresy stopnia zbierania ścieków systemem kanalizacyjnym zostały określone w momencie tworzenia KPOŚK, w celu urealnienia zakresu inwestycyjnego tego dokumentu, oraz biorąc pod uwagę zagospodarowanie przestrzenne Polski. Mając jednak na uwadze dyrektywę 2000/60/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. Urz. WE L 327 z 22.12.2000, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 5, str. 275) oraz rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. Nr 137, poz. 984, z późn. zm.), należy tak planować granice aglomeracji, aby w jak największym stopniu cały produkowany przez aglomerację ładunek ścieków był zbierany siecią kanalizacyjną i odprowadzany na oczyszczalnię ścieków. Takie wyznaczenia aglomeracji, tj. docelowo blisko 100% zbieranie RLM siecią kanalizacyjną, pozwoli na osiągnięcie celu dyrektywy w zakresie zbierania ścieków siecią kanalizacyjną.

Przygotowując zadania do niniejszego Programu oparto się na stanie najbardziej aktualnym na dzień sporządzania Programu, tj. na wniosku o zmianę aglomeracji z października 2012 roku.

Zadania te służyć będą ochronie ujęć wody na rzece Sole.

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2013-2016)

- **AC1PI-ZK1: Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z pompowniami ścieków, wjazdem na teren pompowni oraz przyłączami domowymi na terenie sołectwa Bujaków wzdłuż ulicy Podlesie (z ulicami bocznymi)**

Gmina posiada prawomocne pozwolenie na budowę kanalizacji j.w. Zakres rzeczowy zgodnie z dokumentacją projektową obejmuje:

Kanalizacja grawitacyjna:

- kanały ϕ 315 mm kam. - 2.185,5 mb
- kanały ϕ 250 mm kam. - 913,5 mb
- kanały ϕ 200 mm kam. - 4.394,0 mb
- kanały ϕ 160 mm PVC - 3.189,5 mb
- przyłącza domowe - 774,5 mb

Kanalizacja tłoczna:

- kanały ϕ 110 mm PE - 582,0 mb
- kanały ϕ 90 mm PE - 92,0 mb
- pompownie sieciowe - 2 szt.
- pompownie przydomowe - 1 szt.

- **AC1PI-ZK2: Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie sołectwa Czaniec wzdłuż ulic: Królewskiej, Koralowej, Kryształowej oraz części ulicy Kościelnej wraz z przyłączami do budynków oraz pompowniami P1 i P2 oraz zadanie budowa kanalizacji sanitarnej na terenie sołectwa Czaniec z Wytwórni Makaronów „Makaron Czaniecki”**

Gmina posiada prawomocne pozwolenie na budowę kanalizacji j.w. Zakres rzeczowy zgodnie z dokumentacją projektową obejmuje:

Kanalizacja grawitacyjna:

- kanały ϕ 250 mm kam. - 1.224,5 mb
- kanały ϕ 200 mm kam. - 1.939,0 mb
- kanały ϕ 160 mm PVC - 1.170,5 mb
- przyłącza domowe - 294,0 mb

Kanalizacja tłoczna:

- kanały ϕ 125 mm PE - 472,0 mb
- kanały ϕ 110 mm PE - 254,5 mb
- pompownie sieciowe - 2 szt.

- **AC1PI-ZK3: Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie sołectwa Czaniec – wzdłuż ulic Kwiatowej, Kościelnej, Dworskiej**

Gmina posiada prawomocne pozwolenie na budowę kanalizacji j.w. Zakres rzeczowy zgodnie z dokumentacją projektową obejmuje:

▪ kanały główne kam.	-	2.925,0 mb
▪ kanały boczne kam.	-	3.040,0 mb
▪ rurociąg tłoczny PE	-	1.276,0 mb
▪ pompownie sieciowe	-	2 szt.
▪ przyłącza domowe	-	367 mb

- **AC1PI-ZK4 Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie sołectwa Kobiernice – od ul. Żywieckiej do ul. Zawieźnica**

Gmina posiada prawomocne pozwolenie na budowę kanalizacji j.w. Zakres rzeczowy zgodnie z dokumentacją projektową obejmuje:

▪ kanały główne kam.	-	790,0 mb
▪ kanały boczne kam.	-	63,0 mb
▪ sieć rozdzielcza PVC	-	287,0 mb
▪ przyłącza domowe	-	72,0 mb

ZADANIA DŁUGOTERMINOWE (2017-2020)

- **AC1PI-ZD1: Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie sołectw Czaniec i Porąbka oraz przebudowa pompowni ścieków na terenie sołectwa Kobiernice ul. Krańcowa**

Gmina posiada prawomocne pozwolenie na budowę kanalizacji j.w. Zakres rzeczowy zgodnie z dokumentacją projektową obejmuje:

Kanalizacja grawitacyjna:

▪ kanały ϕ 500 mm kam.	-	50,0 mb
▪ kanały ϕ 315 mm kam.	-	88,5 mb
▪ kanały ϕ 315 mm kam.	-	3035,0 mb
▪ kanały ϕ 250 mm kam.	-	678,0 mb
▪ kanały ϕ 200 mm kam.	-	16.172,0 mb
▪ kanały ϕ 160 mm PVC	-	8.261,5 mb
▪ przyłącza do budynków	-	2.175,0 mb

Kanalizacja tłoczna:

▪ kanały ϕ 200 mm PE	-	303,75 mb
▪ kanały ϕ 160 mm PE	-	259,5 mb
▪ kanały ϕ 110 mm PE	-	118,75 mb
▪ kanały ϕ 90 mm PE	-	192,75 mb

- kanały ϕ 63 mm PE - 94,5 mb
- kanały ϕ 50 mm PE - 355,25 mb
- Pompownie sieciowe - 5 szt.
- Pompownie przydomowe - 11 szt.
- Modernizacja pompowni - 1 szt.
- **AC1PI-ZD2: Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie przysiółka Kozubnik (sołectwo Porąbka) od ul. Mała Puszcza do ul. Smrekowej**
Gmina posiada prawomocne pozwolenie na budowę kanalizacji j.w. Zakres rzeczowy zgodnie z dokumentacją projektową obejmuje:
  - kanały główne kam. - 1.882,5 mb
  - kanały boczne kam. - 3.292,0 mb
  - sieć rozdzielcza PVC - 1.513,0 mb
  - rurociąg tłoczny PE - 345,0 mb
  - pompownie sieciowe - 2 szt.
  - przyłącza domowe - 708 mb
- **AC1PI-ZD3: Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie przysiółka Kozubnik (sołectwo Porąbka)**
Gmina posiada koncepcję z prawomocną decyzją środowiskową oraz uzgodnioną trasą kanalizacji:
  - kanały boczne kam. - 12.539,5 mb
  - sieć rozdzielcza PVC - 2.559,5 mb
  - rurociąg tłoczny PE - 62,5 mb
  - pompownie przydomowe - 2 szt.
  - przyłącza domowe - 1.286 mb
- **AC1PI-ZD4: Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej, pompowni ścieków, zjazdu z drogi gminnej do pompowni w Kobiernicach w rejonie ul. Pańskiej gm. Porąbka**
Gmina posiada prawomocne pozwolenie na budowę kanalizacji j.w. Zakres rzeczowy zgodnie z dokumentacją projektową obejmuje:
  - kanały główne kam. - 948,0 mb
  - kanały boczne kam. - 1.463,0 mb
  - sieć rozdzielcza PVC - 270,0 mb
  - rurociąg tłoczny PE - 300,5 mb
  - pompownie sieciowe - 1 szt.
  - przyłącza domowe - 94 mb
- **AC1PI-ZD5: Budowa kanalizacji w sołectwie Porąbka w terenach budowlanych o największym zaludnieniu**
- **AC1PI-ZD6: Opracowanie koncepcji budowy własnej oczyszczalni ścieków w miejscu przepompowni w Kobiernicach.**

- **AC1PI-ZD7: Budowa własnej oczyszczalni ścieków w miejscu przepompowni w Kobiernicach**

Ponadto w całym okresie obowiązywania niniejszego programu, tj. w latach 2013-2020 winno prowadzić się następujące działania nieinwestycyjne:

- **AC1PI-ZNI1: Prowadzenie ewidencji wybudowanych indywidualnie przez mieszkańców oczyszczalni ścieków przydomowych poza ustanowionymi strefami ujęć wody oraz kontrola opróżniania zbiorników bezodpływowych**

Na obszarach znajdujących na terenach, na których nie funkcjonuje jeszcze kanalizacja zbiorcza, bądź na których nie jest opłacalna budowa takiej infrastruktury mieszkańcy mogą wybudować przydomowe oczyszczalnie ścieków, posiadające odpowiednie certyfikaty. Gmina powinna prowadzić ewidencję takich systemów oczyszczania ścieków i kontrolować sposób ich wykorzystywania. W przypadku braku przydomowych oczyszczalni konieczna jest kontrola regularnego opróżniania zbiorników bezodpływowych celem ograniczenia przedostawania się ścieków do gleb i wód powierzchniowych i podziemnych.

POZIOM CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH:

Zakłada się, że do 2020 roku skanalizowane zostanie 90% aglomeracji natomiast mieszkańcy spoza aglomeracji posiadać będą indywidualne systemy oczyszczania ścieków (przydomowe oczyszczalnie ścieków lub zbiorniki bezodpływowe z kontrolowanym wywozem ścieków na oczyszczalnię)

PRIORYTET II: Zaopatrzenie mieszkańców w wodę wysokiej jakości

Obejmuje działania w kierunku zapewnienia mieszkańcom dostępu do wody o jakości odpowiadającej normom wody do picia, optymalizacja zużycia wody do celów socjalno-bytowych i przemysłowych.

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2013-2016)

Na terenie gminy znajduje się szeroko rozwinięta sieć wodociągowa. Przez gminę przebiega magistrala wodna o długości 5,8 km; długość głównej sieci rozdzielczej wynosi 130,7 km; ogółem do sieci wodociągowej korzysta 12543 mieszkańców, co stanowi 84,14 %. Istnieją jednakże jeszcze braki w tym zakresie – część Kozubnika, Wielka Puszcza i Zawodzie nie posiadają sieci wodociągowej

- **AC1PII-ZK1: Budowa sieci wodociągowej w Porąbce, Wielka Puszcza**

Gmina zamierza wykonać wodociąg zasilany z Gminy Andrychów. W chwili obecnej trwa projektowanie zadania inwestycyjnego pn.: Wykonanie dokumentacji projektowo – kosztorysowej dla zadania pn.: „Budowa sieci

wodociągowej dla sołectwa Targanice – Porąbka Wielka Puszcza” realizowanego wspólnie z Gminą Andrychów. W ramach w/w projektu w przysiółku Wielka Puszcza zaprojektowane będzie 235 sztuk przyłączy. Łączna długość sieci wodociągowej wraz z przyłączami wyniesie 10 700 mb.

- **AC1PII-ZK2: Budowa sieci wodociągowej w Porąbce przysiółek Kozubnik – (rejon tzw. Gronia)**

Planowane jest wykonanie dokumentacji technicznej sieci wodociągowej wraz z przyłączami w Porąbce przysiółek Kozubnik (rejon tzw. Gronia). Przewiduje się zaprojektowanie ok. 10 szt. przyłączy. Łączna długość sieci wodociągowej wraz z przyłączami wyniesie ok. 900 mb.

ZADANIA DŁUGOTERMINOWE (2017-2020)

- **AC1PII-ZD1: Budowa wodociągu Porąbka Zawodzie.**
- **AC1PII-ZD2: Budowa wodociągu w na nowych terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w Gminie Porąbka**

(w związku z obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego)

ZADANIA KOORDYNOWANE

- **AC1PII-ZD3: Monitorowanie o remonty istniejących wodociągów**

Właścicielem większości wodociągów na terenie gminy jest AQUA S.A. z Bielska-Białej i to ona przeprowadza remonty wodociągów. Gmina posiada jednak w spółce udziały i może wpływać na decyzje dotyczące remontów wodociągów głównie stalowych i azbesto-cementowych, których jakość może wpływać zarówno na jakość wody jak i na straty wody i awaryjność.

POZIOM CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH:

Zakłada się, że do 2020 roku zwodociągowanych zostanie 95% mieszkańców gminy, pozostałe 5% korzystać będzie z indywidualnych ujęć (studni) oraz wodociągów zagrodowych

PRIORYTET III: Ochrona przed powodzią i suszą

Obejmuje działania w kierunku zabezpieczenia terenów zagrożonych powodzią lub częściowymi podtopieniami, które znajdują się na terenie całej gmin

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2013-2016)

Gmina nie jest właścicielem ani zarządcą rzek i potoków na swoim terenie. Zarządcami są: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie oraz Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach. Rolą gminy jest zatem monitorowanie o inwestycje zabezpieczające na ciekach na terenie gminy celem zapobiegania lokalnym podtopieniom i szkodom powodziowym. Gmina może wykonywać jedynie działania obejmujące prace na rowach i ciekach będących w jej zarządzie.

- **AC1PIII-ZK1: Monitorowanie stanów wód podczas wzmożonych opadów deszczu i roztopów**

- **AC1PIII-ZK2: Prace konserwacyjne na rowach odprowadzających wody deszczowe**

Zadania koordynowane przez gminę - gmina winna czynić starania u zarządców rzek na swoim terenie o zabezpieczenia terenu gminy przed skutkami podtopień

- **AC1PIII-ZD1: Regulacja rzek i potoków**
- **AC1PIII-ZD2: Wzmocnienie istniejących wałów ochronnych na rzekach**

ZADANIA DŁUGOTERMINOWE (2017-2020)

w przyszłości należy monitorować stany wód podczas wzmożonych opadów lub roztopów, a także prowadzić prace konserwacyjne na rowach odprowadzających wodę, kontrolę tych rowów, jak również umocnień, wałów itp.

- **AC1PIII-ZD1: Budowa zbiorników małej retencji i rumoszowych**
- **AC1PIII-ZD2: Regulacja rzek i potoków**
- **AC1PIII-ZD3: Dalsze wzmacnianie wałów ochronnych na rzece Sole**
- **AC1PIII-ZD4: Monitorowanie stanów wód podczas wzmożonych opadów deszczu i roztopów**
- **AC1PIII-ZD5: Prace konserwacyjne na rowach odprowadzających wody deszczowe**

POZIOM CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH:

Zakłada się, że do 2020 roku ograniczy się o połowę liczbę szkód powodziowych i wynikłych na skutek suszy w stosunku do lat ubiegłych

CEL 2

RACJONALNA GOSPODARKA ODPADAMI ZGODNA Z WYMOGAMI OCHRONY ŚRODOWISKA

PRIORYTET I: Zapewnienie odzysku surowców wtórnych i zagospodarowanie odpadów zgodne z zasadami ochrony środowiska

Z dniem 1 stycznia 2012r. weszła w życie Ustawa z dnia 1 lipca 2011r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2011 nr 152 poz. 897), która wprowadza m.in. następujące zmiany w funkcjonowaniu gospodarki odpadami komunalnymi:

- obligatoryjne przejęcie przez gminy obowiązku odbierania odpadów komunalnych od właścicieli zamieszkiwanych nieruchomości,*
- ponoszenie przez mieszkańców na rzecz gminy opłaty celowej za zagospodarowanie wytworzonych odpadów komunalnych,*
- koordynacyjną rolę samorządów województw polegającą na opracowaniu wojewódzkiego planu gospodarki odpadami i wyznaczeniu w nim regionów wraz z regionalnymi instalacjami przetwarzającymi odpady komunalne.*

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2013-2016)

- **AC2PI-ZK1: Przygotowanie i przeprowadzenie postępowania przetargowego na wybór wykonawcy usługi: odbiór odpadów od mieszkańców gminy Porąbka (cyklicznie 1 raz na rok lub np. 1 raz na 3 lata)**

Ponieważ z dniem 1 lipca 2013r. to Gmina przejęła na siebie obowiązek odbierania odpadów komunalnych od mieszkańców, zobligowana jest również do wyboru podmiotu, który zajmie się odbiorem tych odpadów i ich przekazaniem do Regionalnej Instalacji do Przetwarzania Odpadów Komunalnych tj. do RIPOK w Bielsku-Białej przy ul. Krakowskiej 315d.

- **AC2PI-ZK2: Budowa Gminnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych przy ul. Bażanciej w Porąbce (dz. nr 212/27, obręb Porąbka)**

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) to miejsce w którym mieszkańcy Gminy Porąbka będą mogli zostawić wytwarzane przez siebie, selektywnie zebrane odpady komunalne.

Gmina posiada opracowany projekt Gminnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, którego realizacja przewidziana jest na 2014 rok. Do tego czasu to odbiorca odpadów odpowiedzialny będzie za odbiór wszystkich odpadów.

- **AC2PI-ZK3: Odbieranie od mieszkańców opłat za zagospodarowanie odpadów przez nich wytworzonych**

Mieszkańcy składać będą deklaracje, w których określą miesięczną kwotę należną za zagospodarowanie odpadów przez nich wytworzonych dla danej nieruchomości. Zadaniem gminy jest kwartalne egzekwowanie wpłat mieszkańców - w tym wdrażanie i przeprowadzanie postępowań egzekucyjnych w przypadku nieponoszenia tych wpłat przez mieszkańców.

- **AC2PI-ZK4: Realizacja Programu Likwidacji Azbestu na terenie gminy Porąbka**

Dalszy ciąg realizacji Programu, którego celem jest całkowite wyeliminowanie produktów azbestowych z terenu gminy. Gmina w każdym roku zabezpiecza w budżecie środki na ten cel.

- **AC2PI-ZK5: Prowadzenie działalności edukacyjnej w zakresie problematyki gospodarki odpadowej (selektywne gromadzenie odpadów, ograniczanie ilości odpadów)**

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2017-2020)

Kontynuacja zadań krótkoterminowych:

- **AC2PI-ZD1: Przygotowanie i przeprowadzenie postępowania przetargowego na wybór wykonawcy usługi: odbiór odpadów od mieszkańców gminy Porąbka (cyklicznie 1 raz na rok lub np. 1 raz na 3 lata)**
- **AC2PI-ZD2: Utrzymanie Gminnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych przy ul. Bażanciej w Porąbce**
- **AC2PI-ZD3: Odbieranie od mieszkańców opłat za zagospodarowanie odpadów przez nich wytworzonych**
- **AC2PI-ZD4: Realizacja Programu Likwidacji Azbestu na terenie gminy Porąbka**
- **AC2PI-ZD5: Prowadzenie działalności edukacyjnej w zakresie problematyki gospodarki odpadowej (selektywne gromadzenie odpadów, ograniczanie ilości odpadów)**

POZIOM CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH:

Zakłada się, że do 2020 roku 100% mieszkańców będzie oddawać odpady komunalne, które będą gromadzone w sposób selektywny.

CEL 3

POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Zakłada się, że zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza wpłynie pozytywnie na poprawę jakości gleb i wód powierzchniowych oraz w znacznym stopniu przyczyni się do polepszenia stanu zdrowia mieszkańców regionu.

PRIORYTET I: Ograniczanie niskiej emisji i zwiększenie efektywności energetycznej budynków

Większość gospodarstw w gminie posiada w domach instalacje centralnego ogrzewania. Jednakże ze względu na zbyt wysokie koszty ogrzewania gazem lub elektrycznością, wykorzystują oni do celów grzewczych paliwa złej jakości. Jest to przyczyną dużego zanieczyszczenia powietrza, głównie w okresie zimowym. Niezbędne jest zatem podjęcie działań zmierzających do zmiany systemu ogrzewania poprzez uświadomienie mieszkańcom korzyści dla środowiska naturalnego oraz ich zdrowia, jakie niesie z sobą zmiana systemów ogrzewania i wykorzystywania w tym celu paliw przyjaznych środowisku.

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2013-2016)

- **AC3PI-ZK1: Termomodernizacja budynku Ośrodka Zdrowia w Czańcu**
Realizacja polega na wykonaniu docieplenia ścian zewnętrznych i stropu.
- **AC3PI-ZK2: Termomodernizacja Publicznego Gimnazjum w Porąbce**
*Realizacja zadania podzielona została na 2 etapy, przy w pierwszym etapie wykonano już wymianę centralnego ogrzewania
W kolejnym etapie przewiduje się roboty w zakresie modernizacji technologii kotłowni (nowa kotłownia gazowa) oraz docieplenie ścian (przegród zewnętrznych) zgodnie z audytem energetycznym, za wyjątkiem sali gimnastycznej*
- **AC3PI-ZK3: Termomodernizacja Domu Kultury w Kobiernicach**
Zakres termomodernizacji zostanie określony w Audycie energetycznym.
- **AC3PI-ZK4: Termomodernizacja budynku komunalnego w Kobiernicach przy ul. Żywieckiej 6 – etap II**
Wykonano już wymianę okien docieplenie stropodachu planuje się modernizację kotłowni (z kotłów węglowych na gazowe) oraz remont elewacji co przyczyni się do zwiększenia efektywności energetycznej budynku.
- **AC3PI-ZK5: Termomodernizacja Przedszkola publicznego w Czańcu**
Zakres termomodernizacji zostanie określony w Audycie energetycznym.

- **AC3PI-ZK6: Stworzenie „Programu ograniczenia niskiej emisji w Gminie Porąbka” i jego realizacja**

Istnieje możliwość częściowego finansowania ograniczenia niskiej emisji ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach pod warunkiem stworzenia kompleksowego programu ograniczenia niskiej emisji w gminie, wykazującego całkowity efekt rzeczowy i ekologiczny realizacji przedsięwzięcia. Program może być realizowany etapowo przez kilka lat (etapy roczne). Przygotowanie planu musi zostać poprzedzone badaniem – na podstawie ankiet – jakie źródła ciepła posiadają mieszkańcy, należy również przeprowadzić analizę ekonomiczną zadania. Wymianie mogą podlegać źródła ciepła na te o lepszych parametrach emisji spalin, np. na posiadające akredytację kotły ekologiczne na węgiel ekogroszek, piece na biopaliwa, piece gazowe itp. Możliwe jest również dofinansowanie odnawialnych źródeł energii, np. instalacje solarne do ogrzewania ciepłej wody użytkowej, pompy ciepła.

Zgodnie z zapowiedziami również fundusze europejskie przewidywać będą mogły realizację Programów ograniczenia niskiej emisji, w której beneficjentami pomocy będą osoby fizyczne (mieszkańcy). Z opracowaniem programu dla skorzystania z tej formy pomocy należy jednak wstrzymać się do momentu powstania wytycznych opracowania takich programów.

ZADANIA DŁUGOTERMINOWE (2017-2020)

- **AC3PI-ZD1: Kontynuowanie działalności w kierunku likwidacji kotłowni tradycyjnych opalanych paliwem stałym – realizacja programu ograniczenia niskiej emisji**
- **AC3PI-ZD2: Kompleksowa termomodernizacja z wymianą systemów grzewczych docelowo wszystkich budynków będących własnością gminy Porąbka**

POZIOM CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH:

Zakłada się, że do 2020 wszystkie budynki będące własnością gminy będą spełniały warunki wynikające z obowiązujących przepisów dotyczących efektywności energetycznej oraz zakłada się zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych pochodzących z niskiej emisji o 30%

PRIORYTET II: Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych

Użytkowanie odnawialnych źródeł energii umożliwia osiągnięcie korzyści ekologicznych, gospodarczych i społecznych. Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych powinien stać się integralnym elementem zrównoważonego rozwoju gminy. Działania w zakresie zrównoważonego rozwoju przynoszącego

efekty ekologiczno – energetyczne powinny być kierowane na produkcję energii „ekologicznie czystej” ze źródeł odnawialnych, to jest wykorzystujących naturalne źródła, jakimi są energia spiętrzeń wodnych, promieniowania słonecznego, wód geotermalnych, biomasy i wiatru. Z analizy uwarunkowań krajowych wynika, że w najbliższych latach wzrastać będzie wykorzystanie biomasy i siły wiatru. Możliwe jest również wykorzystywanie energii słonecznej poprzez montaż kolektorów słonecznych coraz częściej wykorzystywanych do celów podgrzewania ciepłej wody użytkowej, ale także do zasilania np. sygnalizacji świetlnej, oświetlenia znaków itp.

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2013-2016)

- **AC3PII-ZK1: Zawarcie w „Programie ograniczenia niskiej emisji w Gminie Porąbka” propozycji wykorzystania odnawialnych źródeł energii i realizacja programu**

Zachęta dla mieszkańców planujących modernizację systemów grzewczych byłoby częściowe dofinansowanie do zainstalowanych instalacji do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Koszty inwestycyjne przy tego typu rozwiązaniach zwracają się bardzo szybko ze względu na niskie koszty eksploatacji. Gmina winna prowadzić działania propagujące taki rozwiązania.

- **AC3PII-ZK2: Zastosowanie rozwiązań związanych z pozyskiwaniem energii odnawialnej w budynkach użyteczności publicznej: Urząd Gminy w Porąbce oraz nowe Przedszkole w Kobiernicach**

ZADANIA DŁUGOTERMINOWE (2017-2020)

- **AC3PII-ZD1: Dalsza realizacja wykorzystania źródeł energii odnawialnej na terenie gminy**

POZIOM CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH:

Zakłada się, że do 2020 30% budynków stanowiących własność gminy będzie korzystało (przynajmniej częściowo np. na potrzeby uzyskania ciepłej wody użytkowej) z odnawialnych źródeł energii

PRIORYTET III: Ograniczenie emisji spalin związanej z ruchem samochodowym oraz ograniczenie hałasu drogowego

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2013-2016)

- **AC3PIII-ZK1: Wdrażanie działań związanych z poprawą stanu technicznego dróg gminnych**

Ponieważ na wielkość emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych oprócz stanu technicznego pojazdów i rodzaju paliwa wpływają głównie stan nawierzchni i płynność ruchu koniecznym jest utrzymywanie dróg w stanie umożliwiającym bezpieczne i płynne poruszanie się po nich pojazdom. Podobnie jakość dróg ma wpływać na wielkość emisji hałasu drogowego do środowiska

- **AC3PIII-ZK2: Sukcesywne tworzenie stref zieleni izolacyjnej pomiędzy ciągami komunikacyjnymi a terenami zabudowy mieszkaniowej**

Strefy takie może tworzyć gmina we własnym zakresie, szczególnie przy drogach o największym natężeniu ruchu. Zieleń stanowi naturalną barierę ograniczającą rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń oraz emisji hałasu poza pas drogowy.

ZADANIA KOORDYNOWANE

- **AC3PIII-ZK3: Wdrażanie działań związanych z poprawą stanu technicznego dróg powiatowych**

ZADANIA DŁUGOTERMINOWE (2017-2020)

Kontynuacja zadań krótkoterminowych

- **AC3PIII-ZD1: Wdrażanie działań związanych z poprawą stanu technicznego dróg gminnych**
- **AC3PIII-ZD2: Tworzenie stref zieleni izolacyjnej pomiędzy ciągami komunikacyjnymi a terenami zabudowy mieszkaniowej**

ZADANIA KOORDYNOWANE

- **AC3PIII-ZD3: Wdrażanie działań związanych z poprawą stanu technicznego dróg powiatowych**

POZIOM CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH:

Zakłada się, że do 2020 stan dróg w gminie będzie zadowalający, co poprawi odczuwalne oddziaływanie hałasu jak i stan powietrza atmosferycznego

CEL 4

OCHRONA PRZYRODY

PRIORYTET I: Rozwój systemu obszarów chronionych

Obejmuje działania w kierunku ukształtowania regionalnego systemu obszarów chronionych województwa śląskiego, zinwentaryzowania zieleni na terenie gminy i określenie wartości przyrodniczych tego terenu, a także zwiększania lesistości terenu, tworzenia obszarów zieleni urządzonej

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2013-2016)

- **AC4PI-ZK1: Tworzenie na terenie gminy małoobszarowych form ochrony przyrody (zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne)**

Zadanie winno być poprzedzone przygotowaniem waloryzacji przyrody na terenie gminy

- **AC4PI-ZK2: Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjno-konserwatorskich pomników przyrody**

Pielęgnacja istniejących pomników przyrody należy do zadań własnych gminy

- **AC4PI-ZK3: Tworzenie oraz ochrona istniejących form zieleni urządzonej wokół obiektów użyteczności publicznej**

e

ZADANIA NIEINWESTYCYJNE:

- **AC4PI-ZK1: Opiniowanie i konsultowanie przygotowywanych planów ochrony (lub planów zadań ochronnych)**

ZADANIA DŁUGOTERMINOWE (2017-2020)

KONTYNUACJA ZADAŃ KRÓTKOTERMINOWYCH:

- **AC4PI-ZD1: Tworzenie na terenie gminy małoobszarowych form ochrony przyrody (zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne)**
- **AC4PI-ZD2: Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjno-konserwatorskich proponowanych pomników przyrody**

- **AC4PI-ZD3: Tworzenie form zieleni urządzonej wokół obiektów użyteczności publicznej**

ZADANIA NIEINWESTYCYJNE:

- **AC4PI-ZK1: Opiniowanie i konsultowanie przygotowywanych planów ochrony (lub planów zadań ochronnych)**

POZIOM CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH:

Zakłada się, że do roku 2020 na terenie gminy powstaną nowe obszary chronione, a wszystkie istniejące utrzymane będą w dobrym stanie.

PRIORYTET II: Zalesianie nieużytków i gruntów niskich klas bonitacyjnych

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2013-2016)

ZADANIA NIEINWESTYCYJNE:

- **AC4PII-ZNI1: Szkolenia dotyczące celowości zalesiania gruntów mało dostępnych położonych w enklawach środleśnych lub w sąsiedztwie istniejących lasów, możliwości pozyskania pieniędzy (dopłat)**

ZADANIA DŁUGOTERMINOWE (2017-2020)

- **AC4PII-ZD1: Zalesianie gruntów przylegających do potoków – tworzenie naturalnych stref ekologicznych**

POZIOM CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH:

Zakłada się, że do 2020 poziom lesistości gminy nie ulegnie obniżeniu

5. Organizacja zarządzania ochroną środowiska

5.1 Wprowadzenie

Realizacja strategii opisanej w rozdziale 4 wymaga skoordynowanej współpracy między wszystkimi instytucjami / jednostkami zaangażowanymi w sprawy ochrony środowiska jak również umiejętnego stosowania różnych instrumentów pomocnych w zarządzaniu ochroną środowiska.

Niniejszy rozdział opisuje ogólnie zasady zarządzania środowiskiem na szczeblu gminnym. Wdrożenie niektórych działań, w znacznej mierze zależy od umiejętnego stosowania instrumentów polityki ekologicznej oraz współpracy władz gminy ze Starostą, Wojewodą (jako przedstawicielem administracji rządowej w województwie), Marszałkiem, sąsiednimi gminami/powiatami, podmiotami gospodarczymi, instytucjami finansowymi, organizacjami pozarządowymi, itd. Poszczególne jednostki, mając swobodę działania w ramach posiadanych kompetencji i zgodnie z obowiązującym prawem, powinny uczestniczyć w realizacji Programu Ochrony Środowiska poprzez ścisłą współpracę i wspólne ponoszenie kosztów wdrażania programu. Mówiąc o współpracy należy także pamiętać o współpracy wewnętrznej tzn. pomiędzy poszczególnymi Referatami Urzędu Gminy Porąbka.

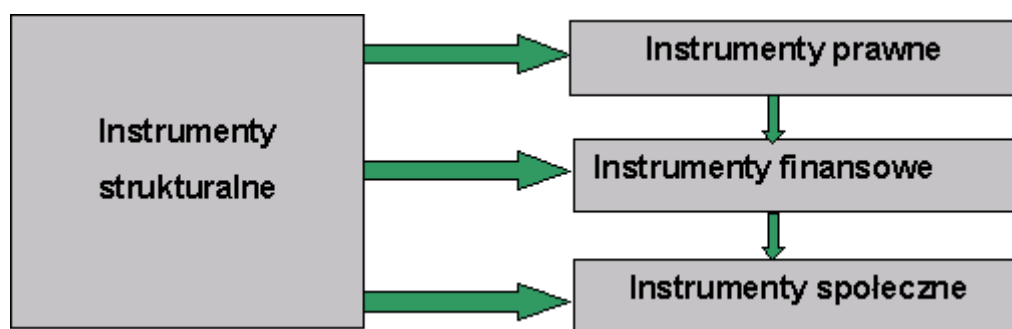
Zarządzanie ochroną środowiska w znacznej mierze realizowane będzie poprzez Program Ochrony Środowiska. W pkt. 5.6 przedstawiono ogólne zasady organizacji zarządzania programem. W pkt. 5.7. opisano ogólne zasady monitoringu jakości środowiska i polityki ochrony środowiska. Również w tym zakresie konieczna jest współpraca z wieloma instytucjami. Wyniki monitoringu jakości środowiska będą podstawą do ewentualnego uaktualniania polityki ochrony środowiska.

5.2 Strategia stosowania instrumentów polityki ekologicznej

Obecnie wszelkie działania na rzecz ochrony środowiska realizowane są przy pomocy instrumentów, głównie prawnych i finansowych. Również wdrażanie i egzekwowanie niniejszego "Programu ochrony środowiska Gminy Porąbka" będzie przebiegało z wykorzystaniem instrumentów prawnych i finansowych. Ponadto duża uwaga będzie zwrócona na instrumenty społeczne i strukturalne. Preferowane będą dobrowolne działania podejmowane przez grupy zadaniowe przy stymulacyjnej roli władz gminy.

Poszczególne rodzaje instrumentów są ściśle ze sobą powiązane, co przedstawiono poniżej na schemacie (rys. 11)

Możliwości korzystania przez gminę z instrumentów są w ścisłym związku z kompetencjami jakie posiadają organy gminy (Rada Gminy, Wójt).

Rysunek 12 Rodzaje instrumentów polityki ekologicznej

5.3 Instrumenty prawne

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska określa narzędzia prawne wykorzystywane dla realizacji zadań w dziedzinie ochrony środowiska, jak również nakłada na organy administracji samorządowej obowiązki w tym zakresie. Organami ochrony środowiska w myśl art. 376 ustawy Prawo ochrony środowiska są:

- wójt, burmistrz lub prezydent miasta,
- starosta,
- sejmik województwa,
- marszałek województwa,
- wojewoda,
- minister właściwy do spraw środowiska,
- Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska,
- regionalny dyrektor ochrony środowiska

Ponadto na podstawie art. 377 ustawy Prawo ochrony środowiska Organy Inspekcji Ochrony Środowiska działające na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują zadania w zakresie ochrony środowiska, jeżeli ustawa tak stanowi.

Wójt Gminy sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością wójta, burmistrza lub prezydenta. Wójt lub osoby przez niego upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska. Wójt, występuje do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy. Wójt gminy w drodze decyzji, może nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko.

Kompetencje wójta w zakresie ochrony przyrody i bioróżnorodności:

- wprowadzenie formy ochrony przyrody,
- wydawanie zezwoleń na usunięcie drzew i krzewów;
- naliczanie opłat za usunięcie drzew i krzewów,
- wymierzanie administracyjnych kar pieniężnych za zniszczenie terenów zieleni, drzew i krzewów oraz za ich usuwanie bez wymaganego zezwolenia.

Kompetencje wójta w zakresie ochrony wód:

- nakazanie osobie fizycznej eksploatującej instalacje w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzające do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko,

Kompetencje wójta w zakresie ochrony powietrza

- nakazanie osobie fizycznej eksploatującej instalacje w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko,

Kompetencje wójta w zakresie gospodarki odpadami

- nakazanie posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nie przeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, wskazując sposób wykonania tej decyzji.

Prawo ochrony środowiska i inne akty niezbędne do realizacji Programu Ochrony Środowiska

Instrumentarium służące realizacji polityki ochrony środowiska wynika z szeregu ustaw, wśród których najważniejsze to ustawy:

- prawo ochrony środowiska,
- prawo wodne,
- o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- o ochronie przyrody,
- o odpadach,
- prawo geologiczne i górnicze,
- prawo budowlane.

Pozwolenia

W systemie polskiego prawa ochrony środowiska, dość szeroko korzysta się z instrumentów nakazowych, przede wszystkim w formie różnorodnych decyzji administracyjnych. Wśród nich

wyróżnić można jako najważniejsze tzw. "pozwolenia ekologiczne", które w rzeczywistości przybierają różne nazwy (np. decyzje, pozwolenia, uzgodnienia, zezwolenia).

Kompetencje organów gminy w zakresie wydawania decyzji dotyczą głównie zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji inwestycji.

Z wszystkich dokumentów planistycznych tylko miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego mają rangę obowiązującego powszechnie przepisu prawa. Można powiedzieć, że wszelkie plany, strategie i programy formułowane na wszystkich szczeblach podziału kraju, mają tylko wtedy szansę realizacji, jeżeli znajdują odzwierciedlenie w konkretnym planie miejscowym zagospodarowania przestrzennego, a każda decyzja administracyjna sprzeczna z planem jest nieważna.

5.4 Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych należą:

- opłata za korzystanie ze środowiska;
- administracyjna kara pieniężna;
- zróżnicowane stawki podatków i innych danin publicznych służące celom ochrony środowiska.

Opłata za korzystanie ze środowiska jest ponoszona za:

- wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza;
- wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi;
- pobór wód;
- składowanie odpadów.

Administracyjna kara pieniężna jest ponoszona za przekroczenie lub naruszenie warunków korzystania ze środowiska, ustalonych decyzją na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, pobór wód, składowanie odpadów a także w zakresie magazynowania odpadów i emitowania hałasu do środowiska.

Przepisy ustawy o ochronie przyrody i przepisy ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz innych ustaw określają odrębne przypadki i zasady ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych.

Opłaty za korzystanie ze środowiska podmiot korzystający ze środowiska wnosi na rachunek urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce korzystania ze środowiska.

Opłaty za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wynikające z eksploatacji urządzeń, wnosi się na rachunek urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce rejestracji podmiotu korzystającego ze środowiska.

Administracyjne kary pieniężne podmiot korzystający ze środowiska wnosi na rachunek wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, który wydał decyzję w przedmiocie wymierzenia kary.

Wpływy z tytułu opłat i kar stanowią w 20% dochód budżetu gminy, a w 10% – dochód budżetu powiatu, z tym, że wpływy z tytułu opłat i kar za usuwanie drzew i krzewów stanowią w całości dochód budżetu gminy, z której terenu usunięto drzewa lub krzewy. Wpływy z tytułu opłat i kar za składowanie i magazynowanie odpadów stanowią w 50% dochód budżetu gminy, a w 10% dochód budżetu powiatu, na których obszarze są składowane odpady. Jeżeli składowisko odpadów jest zlokalizowane na obszarze więcej niż jednego powiatu lub więcej niż jednej gminy, dochód podlega podziałowi proporcjonalnie do powierzchni zajmowanych przez składowisko na obszarze tych powiatów i gmin. W przypadku gdy gmina należy do związku międzygminnego, którego zadaniem statutowym jest gospodarka odpadami, wpływy należne gminie stanowią wyłączny dochód budżetu tego związku międzygminnego i są przeznaczone na jego cele statutowe.

Wpływy z tytułu opłat i kar po dokonaniu podziału, o którym mowa powyżej, stanowią w 35% przychód Narodowego Funduszu i w 65% – wojewódzkiego funduszu.

Do zadań własnych gmin należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w następującym zakresie:

- przedsięwzięcia związane z ochroną wód;
- wspomaganie realizacji zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym dotyczących instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej;
- przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami;
- przedsięwzięcia związane z ochroną powierzchni ziemi;
- wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska, innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła;
- wspomaganie systemów gromadzenia i przetwarzania danych związanych z dostępem do informacji o środowisku;
- przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza;
- wspomaganie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii;
- wspomaganie działalności związanej z wytwarzaniem biokomponentów i biopaliw ciekłych;
- wspomaganie ekologicznych form transportu;
- działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach podlegających

ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;

- przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, w tym urządzenie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków;
- profilaktykę zdrowotną dzieci zamieszkających na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska;
- edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju;
- współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi;
- przygotowywanie dokumentacji przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, które mają być współfinansowane ze środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi;
- współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków bezzwrotnych pozyskiwanych w ramach współpracy z organizacjami międzynarodowymi oraz współpracy dwustronnej;
- współfinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych na zasadach określonych w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100);
- przedsięwzięcia związane z wdrażaniem i funkcjonowaniem systemu zarządzania i audytu (EMAS);
- inne zadania służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej państwa.

5.5 Instrumenty społeczne

5.5.1 Współpraca

Współpraca wielu partnerów włączonych w zagadnienia ochrony środowiska jest warunkiem koniecznym, aby ten program był wdrożony z sukcesem. Współpraca jest niezbędnym elementem dobrej organizacji procesu wdrażania programu. W ramach realizacji niniejszego programu szczególną uwagę należy zwrócić na:

- współpracę gminy z władzami administracyjnymi różnych poziomów; Śląskim Urzędem Wojewódzkim w Katowicach, Samorządem Wojewódzkim, Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska w Katowicach - delegatura w Bielsku-Białej, władzami Powiatu Bielskiego oraz sąsiednich gmin,
- współpracę z grupami zadaniowymi (przemysł, turystyka, itd.) w celu wdrażania polityki zdefiniowanej w programie, a także dostosowywania jej do przyszłych

wymagań. Bardzo ważna będzie współpraca z grupami reprezentującymi mieszkańców gminy (np. młodzieżą szkolną, pozarządowymi organizacjami ekologicznymi), w celu uzyskania akceptacji podejmowanych działań oraz zaangażowania w nie mieszkańców (np. selektywna zbiórka odpadów),

- współpracę z instytucjami finansowymi w celu zorganizowania funduszy na realizację wybranych projektów.

5.5.2 Informacja i komunikowanie

Rzetelna informacja o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego ochrony oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem są niezbędne dla sukcesu realizowanej edukacji ekologicznej. Strategia Programu Ochrony Środowiska dotycząca zagadnienia przekazywania informacji i wzajemnego porozumiewania się będzie realizowana poprzez wprowadzenie właściwego systemu współpracy z poszczególnymi partnerami, którzy muszą być świadomi swojej odpowiedzialności w zapewnieniu czystego środowiska, zapobieganiu problemom i ukierunkowaniu przyszłego rozwoju. Mieszkańcy będą informowani poprzez prasę lokalną, specjalne biuletyny lub poprzez środki pośrednie, takie jak działalność pozarządowych organizacji ekologicznych

5.5.3 Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna to różnorodne działania, które zmierzają do kształtowania świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków i codziennych postaw. To sposób, aby przygotować ludzi do realizacji zrównoważonego rozwoju. U podstaw skuteczności tych działań leży rzetelnie i przystępnie przekazywana wiedza o stanie środowiska. W społeczeństwie zaczyna istnieć coraz większa potrzeba posiadania takiej wiedzy. Władze gminy winny włączyć się do działań związanych z edukacją ekologiczną: konkursów wiedzy ekologicznej, na najlepszą gazetkę ścienną o tematyce ekologicznej, najpiękniejszy ogród/balkon, dofinansowywanie szkołom prenumeraty czasopism o tematyce ekologicznej. Powinny również dostrzegać również konieczność komunikowania się ze społeczeństwem przy podejmowaniu decyzji np. o działaniach inwestycyjnych. Edukacja i informacja z komunikacją są ze sobą ściśle powiązane, bowiem dobra i właściwa informacja potęguje proces edukacji. Z drugiej strony, w przypadku osiągnięcia właściwego poziomu edukacji, komunikacja z grupami zadaniowymi jest łatwiejsza, a przekazywane informacje przynoszą większe efekty.

Szkoły podstawowe i gimnazja pełnią istotną rolę w edukacji społeczeństwa i władze miasta oczekują od nich szerszego włączenia w program zajęć lekcyjnych zagadnień i problemów ochrony środowiska, specyficznych dla miejsca zamieszkania.

5.6 Organizacja zarządzania programem

Za realizację programu odpowiedzialne są władze gminy, które powinny wyznaczyć koordynatora wdrażania programu. Taką rolę, w imieniu Wójta, powinien pełnić np.

Referat Ochrony Środowiska. Koordynator będzie współpracował ściśle z Wójtem Gminy i Radą Gminy, przedstawiając okresowe sprawozdania z realizacji programu.

Program będzie wdrażany przez wielu partnerów, wśród których należy wymienić:

- Podmioty wdrażające program: jednostki/organizacje biorące bezpośredni udział we wdrażaniu programu; poszczególne Wydziały i Referaty Urzędu Gminy Porąbka, organizacje pozarządowe, zakłady przemysłowe i podmiotów gospodarczych, a także mieszkańcy gminy. Każdy z partnerów będzie informowany o postępach we wdrażaniu programu.
- Zostanie opracowany system informowania uczestników programu o postępach jego wdrażania (ulotki, spotkania, informacje w prasie lokalnej).
- Instytucje kontrolujące: WIOŚ w Katowicach, delegatura w Bielsku-Białej, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Katowicach, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie. Przepływ informacji między jednostkami kontrolującymi stan środowiska i przestrzeganie prawa a jednostkami bezpośrednio realizującymi program jest konieczny, bowiem zapewnia właściwy wybór priorytetów inwestycyjnych.
- Instytucje finansujące wdrażanie programu. Koordynator jako pełnomocnik władz gminy d/s wdrażania programu, będzie odpowiedzialny za rozeznanie możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania i za przygotowanie odpowiednich wniosków do instytucji finansujących zadania inwestycyjne.

5.7 Monitoring jakości środowiska i polityki ekologicznej

Państwowy monitoring środowiska (PMS) został utworzony ustawą z dnia 10 lipca 1991 roku o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska. Jego celem jest zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska. Państwowy monitoring środowiska według art. 25 ustawy Prawo Ochrony Środowiska z 2001 roku system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o środowisku. Celem monitoringu ochrony środowiska jest rozpoznawanie stopnia zanieczyszczenia środowiska poprzez określony system pomiarów, ocen i badań, dostarczanie informacji o aktualnym stanie i stopniu zanieczyszczenia poszczególnych jego komponentów. Elementem polityki ekologicznej gminy jest tworzenie i wyposażanie systemu badań stanu środowiska, przetwarzanie uzyskanych danych oraz ich upowszechnianie. Rozwój systemów gromadzenia, interpretowania, wykorzystywania, prognozowania zmian stanu środowiska i publikacji danych o środowisku. Ponadto, Ustawa Prawo Ochrony Środowiska nakłada na organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy sporządzanie, co dwa lata raportu z realizacji programu ochrony środowiska. Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz kontrola podejmowanych działań.

Ochrona przyrody i bioróżnorodności

Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powierzchni ziemi będą:

- powierzchnia lasów,
- powierzchnia obszarów chronionych,
- ilość chronionych obiektów,
- nasadzenia.

Ochrona powierzchni ziemi

Celem monitorowania jest określenie:

- ilość zdegradowanych gruntów
- ilość gruntów zrekultywowanych
- ilość gruntów przeznaczonych na uprawy energetyczne
- zawartość metali ciężkich w glebie
- zasobność gleby oraz odczyn

Ochrona powietrza

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji Programu. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powietrza będą:

- wielkości i zmiany stężeń zanieczyszczeń powietrza stale monitorowanych,
- udział odnawialnych źródeł energii w produkcji i wykorzystaniu ciepła i energii elektrycznej,
- wymiana nieefektywnych i zanieczyszczających środowisko małych i średnich kotłów węglowych (o mocy do 1 MW) na wysokosprawne i niskoemisyjne źródła ciepła.

Dla oceny racjonalizacji kosztów usług energetycznych

- zmiana średniej ceny ciepła produkowanego z różnych paliw i z systemowego źródła ciepła w zł/GJ do ceny roku poprzedzającego,
- koszty i zużycia energii w obiektach i budynkach własnych Gminy, w szczególności
- w obiektach przeznaczonych do modernizacji (monitoring przed i po przeprowadzeniu przedsięwzięć modernizacyjnych).

Ochrona wód

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji Programu. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie gospodarki wodnej będą:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,

- zasoby eksploatacyjne wód podziemnych,
- liczba mieszkańców podłączonych do systemu zbiorczej kanalizacji sanitarnej,
- liczba mieszkańców obsługiwana przez wodociąg,
- ilość ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych do środowiska,
- długość sieci kanalizacji sanitarnej,
- długość sieci kanalizacji deszczowej.

6. Finansowanie Programu ochrony środowiska

6.1 Zestawienie zadań inwestycyjnych krótkoterminowych przewidzianych do realizacji w ramach programu z przewidywanymi orientacyjnymi kosztami

C 1	Wysoka jakość wód powierzchniowych oraz ochrona wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania	Przewidywane przybliżone koszty w tys. Zł.
P I	Ochrona wód powierzchniowych i ujęć wody pitnej	20.322
ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2013-2016)		
AC1PI-ZK1	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z pompowniami ścieków, wjazdem na teren pompowni oraz przyłączami domowymi na terenie sołectwa Bujaków wzdłuż ulicy Podlesie (z ulicami bocznymi)	8.846
AC1PI-ZK2	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie sołectwa Czaniec wzdłuż ulic: Królewskiej, Koralowej, Kryształowej oraz Części ulicy Kościelnej wraz z z przyłączami do budynków oraz pompowniami P1 i P2 oraz zadanie budowa kanalizacji sanitarnej na terenie sołectwa Czaniec z Wytwórni Makaronów „Makaron Czaniecki”	5.747
AC1PI-ZK3	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie sołectwa Czaniec – wzdłuż ulic Kwiatowej, Kościelnej, Dworskiej	4.787
AC1PI-ZK4	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie sołectwa Kobiernice – od ul. Żywieckiej do ul. Zawieźnica	942
P II	Zaopatrzenie w wodę	4.200
ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2013-2016)		
AC1PII-ZK1	Budowa sieci wodociągowej w Porąbce, Wielka Puszcza	3.500
AC1PII-ZK2	Budowa sieci wodociągowej w Porąbce przysiółek Kozubnik – (rejon tzw. Gronia)	700

P III Ochrona przed powodzią i suszą 185

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2013-2016)

AC1PIII-ZK1	Monitorowanie stanów wód podczas wzmożonych opadów deszczu i roztopów	35
AC1PIII-ZK2	Prace konserwacyjne na rowach odprowadzających wody deszczowe	150

C 2 RACJONALNA GOSPODARKA ODPADAMI ZGODNA Z WYMOGAMI OCHRONY ŚRODOWISKA

P I Zapewnienie odzysku surowców wtórnych i zagospodarowanie odpadów zgodne z zasadami ochrony środowiska 340

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2013-2016)

AC2PI-ZK1	Przygotowanie i przeprowadzenie postępowania przetargowego na wybór wykonawcy usługi: odbiór odpadów od mieszkańców gminy Porąbka	W ramach kosztów administracyjnych 200
AC2PI-ZK2	Budowa Gminnego punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych przy ul. Bażanciej w Porąbce	
AC2PI-ZK3	Odbieranie od mieszkańców opłat za zagospodarowanie odpadów przez nich wytworzonych	W ramach kosztów administracyjnych 140
AC2PI-ZK4	Realizacja programu likwidacji azbestu na terenie gminy Porąbka	

C 3 POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

P I Ograniczanie niskiej emisji i zwiększenie efektywności energetycznej budynków 2.570

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2013-2016)

AC3PI-ZK1	Termomodernizacja budynku Ośrodka zdrowia w Czańcu	220
AC3PI-ZK2	Termomodernizacja Publicznego Gimnazjum w Porąbce	430
AC3PI-ZK3	Termomodernizacja Domu Kultury w Kobiernicach	670

AC3PI-ZK4	Termomodernizacja budynku komunalnego w Kobiernicach przy ul. Żywieckiej 6 – etap II	290
AC3PI-ZK5	Termomodernizacja przedszkola publicznego w Czańcu	780
AC3PI-ZK6	Stworzenie Programu ograniczenia niskiej emisji w Gminie Porąbka i jego realizacja	30 + 150

P II Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych 600

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2013-2016)

AC3PII-ZK1	Zawarcie w „Programie ograniczenia niskiej emisji w Gminie Porąbka” propozycji wykorzystania odnawialnych źródeł energii i realizacja programu	100
AC3PII-ZK2	Zastosowanie rozwiązań związanych z pozyskiwaniem energii odnawialnej w budynkach użyteczności publicznej	500

P III Ograniczenie emisji spalin związanej z ruchem samochodowym oraz ograniczenie hałasu drogowego 690

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2013-2016)

AC3PIII-ZK1	Wdrażanie działań związanych z poprawą stanu technicznego dróg gminnych	600
AC3PIII-ZK2	Sukcesywne tworzenie stref zieleni izolacyjnej pomiędzy ciągami komunikacyjnymi a terenami zabudowy mieszkaniowej	90

C 4 OCHRONA PRZYRODY

P I Rozwój systemu obszarów chronionych 95

ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE (2013-2016)

AC4PI-ZK1	Tworzenie na terenie gminy małoobszarowych form ochrony przyrody (zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne)	15
AC4PI-ZK2	Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjno-konserwatorskich proponowanych pomników przyrody	30
AC4PI-ZK3	Tworzenie nowych i utrzymanie istniejących form zieleni urządzonej wokół obiektów użyteczności publicznej	50

6.2 Struktura finansowania „Programu”

Przedsięwzięcia zdefiniowane w ramach Programu mają w większości charakter zadań złożonych i kosztownych. Biorąc pod uwagę możliwości finansowe gminy Porąbka, istnieje konieczność wsparcia konkretnych projektów w postaci preferencyjnego dofinansowania. Z uwagi na fakt, iż zadania związane z ochroną środowiska traktowane są jako szczególnie istotne dla zrównoważonego rozwoju kraju, występuje możliwość pozyskania środków finansowych na częściowe pokrycie wydatków związanych tymi działaniami.

Najważniejszymi źródłami finansowania inwestycji w zakresie ochrony środowiska są:

1. Źródła zagraniczne, w tym środki:

- Unii Europejskiej, dostępne w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego (projekt na lata 2014-2020).
- EFRROW – program Rozwoju Obszarów Wiejskich

2. Źródła krajowe, w tym środki:

- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

W przypadku inwestycji z zakresu gospodarki ściekowej większość zadań finansowana będzie w ramach PO „Infrastruktura i Środowisko” (Fundusz Spójności). Mniejsze kwotowo zadania z zakresu mogą być finansowane ze środków funduszy strukturalnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego) w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2013-2020. Uzupełnieniem środków funduszy UE może być dofinansowanie z krajowych funduszy ochrony środowiska, które w szczególności udzielają preferencyjnych pożyczek. Z zakresu odnawialnych źródeł energii również najkorzystniejsze będą środki europejskie w programach na lata 2014-2020. Konkretny wybór formy i źródła dofinansowania będzie musiał być poprzedzony szczegółową analizą i znaleźć odzwierciedlenie w studium wykonalności dla poszczególnych inwestycji. Analizę taką najkorzystniej oprzeć o aktualne dane zamieszczane na stronach internetowych odpowiednich instytucji:

- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (PO IIŚ, fundusze strukturalne UE): www.mrr.gov.pl
- Ministerstwo Rolnictwa : www.minrol.gov.pl
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej: www.nfosigw.gov.pl
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach: www.wfosigw.katowice.pl

Szczegółowe określenie w momencie przygotowania Programu Ochrony Środowiska źródeł finansowania dla poszczególnych inwestycji nie może uwzględniać obserwowanego procesu

ciągłych zmian co do zasad ich stosowania. Stąd też – w kontekście założonego wieloletniego horyzontu programowania – w dalszej części rozdziału przedstawiona zostanie propozycja rozwiązań w zakresie finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska, bazująca na aktualnie dostępnych danych.

6.3 Analiza finansowa

Nakłady na realizację zadań Programu

Oszacowane w ramach poszczególnych kierunków ochrony środowiska koszty realizacji zadań (zarówno inwestycyjnych, jak i tzw. „miękkich”) wskazują od razu te obszary działań, których realizacja – w kontekście możliwości finansowych – będzie najtrudniejsza. Należą do nich:

- Gospodarka wodno-ściekowa,
- Ochrona powietrza,

Tabela 11 *Nakłady na realizację zadań krótkoterminowych*

CEL/ PRIORYT ET	NAZWA CELU/PRIORYTETU PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA (POŚ)	PRZEWIDYW ANE PRZYBLIŻON E KOSZTY W TYS. ZŁ.	UDZIAŁ PROCENTO WY W STOSUNKU DO KOSZTÓW OGÓŁEM POŚ
C 1	Wysoka jakość wód powierzchniowych oraz ochrona wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania	24 707	85,19
P I	Ochrona wód powierzchniowych	20 322	70,07
P II	Zaopatrzenie w wodę	4 200	14,48
P III	Ochrona przed powodzią i suszą	185	0,64
C 2	RACJONALNA GOSPODARKA ODPADAMI ZGODNA Z WYMOGAMI OCHRONY ŚRODOWISKA	340	1,17
P I	Zapewnienie odzysku surowców wtórnych i zagospodarowanie odpadów zgodne z zasadami ochrony środowiska	340	1,17
C 3	POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	3 860	13,31
P I	Ograniczanie niskiej emisji i zwiększenie efektywności energetycznej budynków	2 570	8,86
P II	Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych	600	2,07
P III	Ograniczenie emisji spalin związanej z ruchem samochodowym oraz ograniczenie hałasu drogowego	690	2,38
C 4	OCHRONA PRZYRODY	95	0,33
P I	Rozwój systemu obszarów chronionych	95	0,33
	SUMA OGÓŁEM POŚ:	29 002	100,00

Źródło: opracowanie własne

W kontekście zadań własnych (a zatem najistotniejszych z punktu widzenia wydatkowania środków budżetowych) ponad 85% środków przeznaczonych będzie na uregulowanie systemu odprowadzania ścieków komunalnych. Kluczowe zatem będzie skuteczne pozyskanie dofinansowania z źródeł zewnętrznych, w szczególności funduszy UE (w ramach programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Zgodnie z założeniami (określonymi w harmonogramach dla poszczególnych kierunków ochrony środowiska), wydatki na realizację zadań Programu rozłożone zostaną w czasie (do roku 2016).

Ocena możliwości budżetowych wdrożenia zadań własnych Programu

Pomimo szerokiej dostępności zewnętrznych źródeł wsparcia, skuteczne wdrożenie przedsięwzięć określonych w Programie wymagać będzie istotnego zaangażowania budżetu gminy. Ważnym z punktu widzenia polityki pozyskiwania środków finansowych na inwestycje jednostek samorządu terytorialnego jest określenie zdolności do zaciągania zobowiązań. Możliwości Gminy w tym zakresie reguluje ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2009 nr 157 poz. 1240 , przy czym przepisy tej ustawy w zakresie nowych wskaźników zadłużenia wchodzi od dnia 1 stycznia 2014 r., stąd dla roku 2013 obowiązująca w tym zakresie jest jeszcze ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. nr 249, poz. 2104, ze zmianami).

Przepisy obowiązujące do 31.12.2013r.:

Art. 169.

1. Łączna kwota przypadających w danym roku budżetowym:

- 1) spłat rat kredytów i pożyczek (...) wraz z należnymi w danym roku odsetkami od kredytów i pożyczek (...)
- 2) wykupów papierów wartościowych emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego (...) wraz z należnymi odsetkami i dyskontem od papierów wartościowych (...)
- 3) potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych przez jednostki samorządu terytorialnego poręczeń oraz gwarancji - nie może przekroczyć 15% planowanych na dany rok budżetowy dochodów jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 170.

1. Łączna kwota długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec roku budżetowego nie może przekroczyć 60% wykonanych dochodów ogółem tej jednostki w tym roku budżetowym.

Planowana wysokość nakładów inwestycyjnych gminy Porąbka w latach 2009-13 wynosi 55.060 tys. zł. Wartość ta wydaje się olbrzymim obciążeniem dla budżetu, którego roczne dochody oscylują wokół kwoty 30 mln zł. Niemniej jednak warto wskazać kilka aspektów, które przemawiają za realnością wdrożenia PROGRAMU:

- znaczna część wydatków (dotyczy gospodarki wodno-ściekowej) ma szansę na pozyskanie dotacji ze środków UE,
- w chwili obecnej wskaźniki zadłużenia pozostają na niskim, bezpiecznym poziomie,

Dla określenia zdolności budżetu gminy Porąbka do wdrożenia zadań wynikających z programu, przyjęto następujące założenia:

- podstawą obliczeń są dane UG Porąbka dotyczące przepływów finansowych budżetu w latach 2006-2008 oraz prognoza na lata 2009-2016
- na dane wyjściowe (bazowe) nałożono przewidywane wpływy i wydatki z tytułu zobowiązań wobec NFOŚiGW oraz WFOŚiGW w Katowicach; ponadto powiększono dochody budżetowe o dotacje UE, jak również zwiększono wydatki ogółem (efekt realizacji zadań PROGRAMU); skorygowane przepływy finansowe (uwzględniające realizację zadań) określają „stan docelowy”,

Przepisy obowiązujące po 31.12.2013r.:

Art. 243.

1. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, którego realizacja spowoduje, że w roku budżetowym oraz w każdym roku następującym po roku budżetowym relacja łącznej kwoty przypadających w danym roku budżetowym:

1) spłat rat kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 2-4 oraz art. 90, wraz z należnymi w danym roku odsetkami od kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 89 ust. 1 i art. 90,

2) wykupów papierów wartościowych emitowanych na cele określone w art. 89 ust. 1 pkt 2-4 oraz art. 90 wraz z należnymi odsetkami i dyskontem od papierów wartościowych emitowanych na cele określone w art. 89 ust. 1 i art. 90,

3) potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych poręczeń oraz gwarancji do planowanych dochodów ogółem budżetu przekroczy średnią arytmetyczną z obliczonych dla ostatnich trzech lat relacji jej dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów ogółem budżetu, obliczoną według wzoru:

$$\left(\frac{R+O}{D} \right)_{t_n} \leq \frac{1}{3} \left(\frac{Db_{t-1} + Sm_{t-1} - Wb_{t-1}}{D_{t-1}} + \frac{Db_{t-2} + Sm_{t-2} - Wb_{t-2}}{D_{t-2}} + \frac{Db_{t-3} + Sm_{t-3} - Wb_{t-3}}{D_{t-3}} \right)$$

gdzie poszczególne symbole oznaczają:

R — planowaną na rok budżetowy łączną kwotę z tytułu spłaty rat kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 2-4 oraz art. 90, oraz wykupów papierów wartościowych emitowanych na cele określone w art. 89 ust. 1 pkt 2-4 oraz art. 90,

O — planowane na rok budżetowy odsetki od kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 89 ust. 1 i art. 90, odsetki i dyskonto od papierów wartościowych emitowanych na cele

określone w art. 89 ust. 1 i art. 90 oraz spłaty kwot wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji,

D — dochody ogółem budżetu w danym roku budżetowym,

Db — dochody bieżące,

Sm — dochody ze sprzedaży majątku,

Wb — wydatki bieżące,

n — rok budżetowy, na który ustalana jest relacja,

n-1 — rok poprzedzający rok budżetowy, na który ustalana jest relacja,

n-2 — rok poprzedzający rok budżetowy o dwa lata,

n-3 — rok poprzedzający rok budżetowy o trzy lata.

2. Przy obliczaniu relacji, o których mowa w ust. 1, dla roku poprzedzającego rok budżetowy przyjmuje się planowane wartości wykazane w sprawozdaniu za trzy kwartały z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Do obliczenia relacji dla poprzednich dwóch lat przyjmuje się wartości wykonane wynikające ze sprawozdań rocznych.

3. Ograniczenia określonego w ust. 1 nie stosuje się do:

1) wykupów papierów wartościowych, spłat kredytów i pożyczek zaciągniętych w związku z umową zawartą na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, z wyłączeniem odsetek od tych zobowiązań,

2) poręczeń i gwarancji udzielonych samorządowym osobom prawnym realizującym zadania jednostki samorządu terytorialnego w ramach programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2

— w terminie nie dłuższym niż 90 dni po zakończeniu programu, projektu lub zadania i otrzymaniu refundacji z tych środków.

4. W przypadku gdy określone w umowie środki, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, nie zostaną przekazane lub po ich przekazaniu zostanie orzeczony ich zwrot, jednostka samorządu terytorialnego nie może emitować papierów wartościowych, zaciągać kredytów, pożyczek ani udzielać poręczeń i gwarancji do czasu spełnienia relacji, o której mowa w ust. 1.

Wyniki obliczeń wskaźników, o których mowa powyżej przedstawia tabela 15 stanowiąca wyciąg z Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata obowiązywania Programu (2013-2016)

w wierszach 6.1, 9.1 i 9.3.

Jak wynika z dokonanych kalkulacji, realizacja Programu nie doprowadzi do sytuacji zagrożenia zdolności finansowej (odpowiednie wskaźniki ustawowe pozostaną na bezpiecznym poziomie). Warunkiem jest pozyskanie środków pomocowych z Unii Europejskiej, bez których realizacja zadań znacznie wydłuży się w czasie. (2013-2016). W zależności od przyjętego wariantu wydatków inwestycyjnych na realizację Programu,

wdrożenie zadań w poszczególnych kierunkach ochrony środowiska wymagać będzie udziału kapitału zewnętrznego na poziomie od ok. 80% do ok. 86% ogółu nakładów inwestycyjnych.

Biorąc pod uwagę ograniczone możliwości finansowe Gminy należy przy wyborze przyjąć następujące mierniki stosowane przy ekonomicznej ocenie inwestycji:

- koszt zadania,
- okres realizacji inwestycji,
- koszt eksploatacji obiektu,
- okres zwrotu nakładów,
- rentowność przedsięwzięcia,
- wielkość ryzyka inwestycyjnego,
- niewymierne korzyści ekologiczne.

Mierniki te wykorzystywane są również przy ocenie wniosków o dofinansowanie inwestycji ze źródeł zewnętrznych.

Tabela 12 Ocena zdolności finansowej gminy Porąbka – przepływy pieniężne do roku 2016 (Wyciąg z WPF)

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	WYK. 2011	WYK. 2012	PLAN 2013	PROGNOZA 2014	PROGNOZA 2015	PROGNOZA 2016
1	Dochody ogółem	39 611 609,72	37 561 830,75	40 594 502,79	41 666 000,00	41 831 600,00	42 013 300,00
1.1	Dochody bieżące	38 114 710,71	36 308 614,68	38 934 288,03	41 161 000,00	41 746 600,00	41 928 300,00
1.2	Dochody majątkowe	1 469 899,01	1 253 215,07	1 660 214,76	505 000,00	85 000,00	85 000,00
2	Wydatki ogółem	40 959 450,48	41 460 315,72	42 187 853,79	40 446 000,00	40 481 600,00	40 333 300,00
2.1	Wydatki bieżące	36 344 506,00	36 144 421,14	37 262 148,55	38 616 000,00	38 661 600,00	39 633 300,00
2.2	Wydatki majątkowe	4 614 944,48	5 315 894,58	4 925 705,24	1 830 000,00	1 820 000,00	700 000,00
3	Wynik budżetu (1-2)	- 1 347 840,76	- 3 898 484,97	- 1 593 351,00	1 220 000,00	1 350 000,00	1 680 000,00
4	Przychody budżetu	4 842 692,63	5 334 851,87	3 000 000,00	0,00	0,00	0,00
5	Rozchody budżetu	1 160 000,00	1 094 776,00	1 406 649,00	1 220 000,00	1 350 000,00	1 680 000,00
5.1	Spląty rat kapitałowych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych	1 160 000,00	1 094 776,00	1 406 649,00	1 220 000,00	1 350 000,00	1 680 000,00
6	Kwota długu	4 887 376,00	6 706 649,00	8300 000,00	7 080 000,00	5 730 000,00	4 050 000,00
6.1	Wskaźnik zadłużenia do dochodów ogółem okr. W art.170 ufp z 2005r.	12,34%	17,85	20,45	16,99	13,70	9,64
9.1	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spląty zobowiązań, o której mowa w art. 169 ust. 1 ufp z 2005r.	3,36%	3,60%	4,21%	3,78%	4,16%	4,65%
9.3	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spląty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ufp z 2009r.	3,36%	3,60%	4,21%	3,78%	4,16%	4,65%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Porąbka

Spis rysunków

Rysunek 1	Gmina Porąbka.....	31
Rysunek 2	Struktura powierzchni gminy Porąbka.....	31
Rysunek 3	Kaskada Soły – orientacja	45
Rysunek 4	Park Krajobrazowy Beskidu Małego	58
Rysunek 5	Obszar działania RZGW Kraków	66
Rysunek 6	Obszar działania Zarządu Zlewni Soły i Skawy na tle RZGW Kraków.....	67
Rysunek 7	Obszar działania Zarządu Zlewni Soły i Skawy.....	68
Rysunek 8	Zlewnia rzeki Soły	69
Rysunek 9	Analiza deficytu lub nadwyżki opadów dla miesiąca lutego 2013r. w stosunku do opadu średniego miesięcznego z wielolecia.....	72
Rysunek 10	Charakterystyka opadowa dla lutego 2013r.....	73
Rysunek 11	Wskaźnik zagrożenia suszą gruntową w czerwcu 2013r.	74
Rysunek 12	Rodzaje instrumentów polityki ekologicznej.....	92

Spis tabel

Tabela 1	Wydatki na inwestycje z zakresu ochrony środowiska w latach 2006-2008	22
Tabela 2	Wydatki na inwestycje z zakresu ochrony środowiska w latach 2009-2012	29
Tabela 3	Dane statystyczne – gęstość zaludnienia	30
Tabela 4	Stan ludności i ruch naturalny w latach 2009-2012	32
Tabela 5.	Średnioroczne wyniki pomiarów stężeń zanieczyszczeń w powietrzu mierzone na stacji monitoringu w Żywcu, ul. Słowackiego 2	34
Tabela 6	Średnioroczne wyniki pomiarów stężeń zanieczyszczeń w powietrzu mierzone na stacji monitoringu w Bielsku-Białej	35
Tabela 7	Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, (...) wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq\ D}$ i $L_{Aeq\ N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby	38
Tabela 8	Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami L_{DWN} i L_N , które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem	39
Tabela 9	Wyniki analizy wody uzdatnionej AQUA S.A.	48
Tabela 10	Użytkowanie terenów w Gminie Porąbka	55
Tabela 11	Nakłady na realizację zadań krótkoterminowych	105
Tabela 12	Ocena zdolności finansowej gminy Porąbka – przepływy pieniężne do roku 2016 (Wyciąg z WPF)	110

Źródła danych

1. Raporty z realizacji Programu ochrony środowiska dla gminy Chybie na lata 2009-2012
2. Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016;
3. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+;
4. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013;

5. Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 - Projekt
6. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
7. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Porąbka
8. Bank danych regionalnych www.stat.gov.pl.
9. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018
10. Wpływ Programów ochrony na środowiska przyrodnicze, Tom II, Mariusz Kistowski, Gdańsk – Warszawa 2006;
11. Raporty o stanie środowiska w województwie śląskim za lata 2009-2011– WIOŚ Katowice
12. Materiały RZGW Kraków: <http://www.krakow.rzgw.gov.pl/>
13. Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo
14. Strategia Rozwoju Gminy Porąbka
15. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy
16. Dane z Gminy Porąbka
17. Dane z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach
18. dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego www.slaskie.pl